ГОДИШЕН ОТЧЕТ

ДЗИ - ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ ЕАД

31 декември
2019 година

- ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА
- ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ
- ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИЯ ОДИТОР
- ГОДИШЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

„ДЗИ – ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ" ЕАД
ДОКЛАД НА НЕЗАВИСИМИТЕ ОДИТОРИ
ГОДИШЕН ИНДИВИДУАЛЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА
ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ
ИНДИВИДУАЛЕН ФИНАНСОВ ОТЧЕТ
31 ДЕКЕМВРИ 2019 г.

Доклад на независимите одитори
Годишен индивидуален доклад за дейността
Декларация за корпоративно управление
Индивидуален Отчет за печалбата или загубата
Индивидуален Отчет за всеобхватния доход
Индивидуален Отчет за промените в собствения капитал
Индивидуален Отчет за финансовото състояние
Индивидуален Отчет за паричните потоци
Пояснителни бележки към индивидуалния финансов отчет
1.1 Корпоративна информация
1.2 Консолидация
1.3 Бизнес комбинации
2.1 База за изготвяне
2.2 Промени в счетоводната политика и оповестявания
2.3 Нови стандарти и разяснения, които все още не са приети от Дружеството
2.4 Съществени счетоводни преценки, приблизителни оценки и предположения
2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики
3. Нетни премии
4. Приходи от такси и комисиони
5. Приходи от инвестиции
6. Реализирани печалби (загуби)
7. Печалби (и загуби) от преоценка до справедлива стойност
8. Други приходи от дейността
9. Разходи за изплатени доходи и претенции, нетно
10. Административни разходи и разходи за дейността
11. Разходи за възнаграждения на персонала и обучения
12. Разход за данък върху доходите
13. Данък върху доходите, отнасящ се за елементите на другия всеобхватен доход
14. Инвестиции в дъщерни предприятия
15. Нематериални активи и репутация
16. Материални активи
17. Инвестиционни имоти
18. Деривативни финансови инструменти
19. Финансови инструменти, освен деривативните финансови инструменти и справедлива стойност на финансовите инструменти
20. Активи по презастрахователни операции
21. Дялове
22. Вземания по застрахователни операции
23. Отсрочени аквизиционни разходи
24. Парични средства
25. Задължения по застрахователни договори
26. Задължения по инвестиционни договори
27. Задължения към персонала при пенсиониране
28. Задължения към презастрахователи
29. Задължения към застрахователни посредници и застраховани лица
30. Търговски и други задължения
31. Активи с право на ползване и задължения по лизинг
32. Собствен капитал и резерви
33. Правила за управление на риска
34. Застрахователен и финансов риск
35. Операционен риск
36. Неотменими ангажименти и условни задължения
37. Оповестяване на свързани лица
38. Събития след датата на отчета за финансовото състояние

Доклад на независимите одитори

До едноличния акционер на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД

Доклад относно одита на индивидуалния финансов отчет

Мнение

Ние извършихме одит на индивидуалния финансов отчет на „ДЗИ – Животозастраховане" ЕАД („Дружеството"), съдържащ индивидуалния отчет за финансовото състояние към 31 декември 2019 г. и индивидуалния отчет за печалбата или загубата, индивидуалния отчет за другия всеобхватен доход, индивидуалния отчет за промените в собствения капитал и индивидуалния отчет за паричните потоци за годината, завършваща на тази дата, както и пояснителните бележки към индивидуалния финансов отчет, съдържащи и обобщено оповестяване на съществените счетоводни политики и друга пояснителна информация.

По наше мнение, приложеният индивидуален финансов отчет представя достоверно, във всички съществени аспекти, финансовото състояние на Дружеството към 31 декември 2019 г. и неговите индивидуални финансови резултати от дейността и индивидуалните му парични потоци за годината, завършваща на тази дата, в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от Европейския съюз (ЕС) и интерпретацията на Европейската Комисия - ГД „Вътрешен пазар и услуги", както е оповестено в приложение 2.1.

База за изразяване на мнение

Ние извършихме нашия одит в съответствие с Международните одиторски стандарти (МОС). Нашите отговорности съгласно тези стандарти са описани допълнително в раздела от нашия доклад „Отговорности на одиторите за одита на индивидуалния финансов отчет"

Ние считаме, че одиторските доказателства, получени от нас, са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение.

Независимост

Ние сме независими от Дружеството в съответствие с Международния етичен кодекс на професионалните счетоводители (включително Международни стандарти за независимост) на Съвета за международни стандарти по етика за счетоводители (Кодекса на СМСЕС), заедно с етичните изисквания на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО), приложими по отношение на нашия одит на индивидуалния финансов отчет в България. Ние изпълнихме и нашите други етични отговорности в съответствие с изискванията на ЗНФО и Кодекса на СМСЕС.

Нашият одиторски подход

Общ преглед

Ниво на същественост	•	Ниво на същественост за индивидуалния финансов отчет на Дружеството като цяло: 777 хиляди лева, които представляват приблизително 1% от стойността на брутните записани премии (БЗП) на Дружеството.
Ключови одиторски въпроси	•	Преценки при изчисляване на задълженията по животозастрахователни договори и тест за достатъчност на задълженията по животозастрахователни договори (LAT)

Като част от планирането на нашия одит ние определихме ниво на същественост и оценихме рисковете от съществени неточности в индивидуалния финансов отчет. По-конкретно, ние взехме предвид къде ръководството е направило субективни преценки; например, по отношение на значителни счетоводни оценки, включващи определяне на допускания и разглеждане на бъдещи събития, които по своята същност са несигурни. Разгледахме и риска от заобикаляне и пренебрегване от страна на ръководството на вътрешния контрол, включително, наред с други въпроси, дали има доказателства за пристрастие, което представлява риск от съществена неточност, дължаща се на измама.

Ние определихме обхвата на нашия одит, за да можем да извършим достатъчно работа, която да ни позволи да изразим мнение върху индивидуалния финансов отчет като цяло, вземайки предвид структурата на Дружеството, счетоводните процеси и контроли и отрасъла, в който Дружеството оперира.

Ниво на същественост

Обхватът на нашия одит беше повлиян от това, че приложихме ниво на същественост. Одитът е планиран така, че да получим разумна степен на сигурност относно това дали индивидуалният финансов отчет не съдържа съществени неправилни отчитания. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка. Те се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, взети въз основа на индивидуалния финансов отчет.

Въз основа на нашата професионална преценка, ние определихме определени количествени прагове за ниво на същественост, включително ниво на същественост за индивидуалния финансов отчет като цяло, както е посочено в таблицата по-долу. Тези нива на същественост, заедно с качествени съображения, ни помогнаха да определим обхвата на нашия одит и естеството, времето и обхвата на нашите одиторски процедури и да оценим ефекта от неправилните отчитания, ако има такива, както самостоятелно, така и съвкупно за индивидуалния финансов отчет като цяло.

Ниво на същественост за финансовия отчет като цяло	777 хиляди лева
Как го определихме	Нивото на същественост за индивидуалния финансов отчет като цяло е определено като приблизително 1% от стойността на брутните записани премии (БЗП) на Дружеството.

Обосновка относно приложения показател за определяне на нивото на същественост	Ние сме избрали брутните записани премии, като показател за определяне нивото на същественост защото това е показател, спрямо който се оценява представянето на Дружеството. Ние взехме предвид, че Дружеството се фокусира върху ръста на приходите и избрахме сума близка до 1% от БВП като приложихме нашата преценка по отношение на нуждите на потребителите на индивидуалния финансов отчет и заключихме, че приходите са подходящ измерител за тях. Ние избрахме посоченото по-горе ниво на същественост за индивидуалния финансов отчет като цяло на база на нашата професионална преценка, вземайки предвид, че тази стойност е в рамките на общоприетите количествени нива за определяне на нивото на същественост за индивидуалния финансов отчет като цяло.

Ключови одиторски въпроси

Ключови одиторски въпроси са тези въпроси, които съгласно нашата професионална преценка са били с най-голяма значимост при одита на индивидуалния финансов отчет за текущия период. Тези въпроси са разгледани като част от нашия одит на индивидуалния финансов отчет като цяло и формирането на нашето мнение относно него, като ние не предоставяме отделно мнение относно тези въпроси.

Ключов одиторски въпрос	Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит
Преценки при изчисляване на задълженията по животозастрахователни договори и тест за достатъчност на задълженията по животозастрахователни договори (LAT) Към 31 декември 2019 г. задълженията по животозастрахователни договори (преди презастраховане) са в размер на 174,371 хил. лв., представени в Пояснително приложение 25 към индивидуалния финансов отчет. Задълженията по застрахователни договори или още наричани технически застрахователни резерви представляват най-съществената част от пасивите на Дружеството. Тяхната оценка е сложна област, която изисква прилагането на съвкупност от статистически и математически методи и правила, които да са в съответствие със счетоводната политика на Дружеството и с регулаторните изисквания по отношение на тези резерви.	Ние придобихме разбиране и оценихме проектирането и оперативната ефективност на избрани ключови контроли по отношение на актюерската методология, надеждността на данните, използвани в актюерските оценки, както и допусканията и процесите на управление, използвани от ръководството, които са свързани с оценката на задълженията по застрахователните договори (технически резерви по животозастраховане). Нашият подход беше насочен върху по-сложните модели или тези модели, при които има по-значими преценки при определяне на допусканията, използвани при калкулацията на техническите резерви, или пък за целите на теста за достатъчност на животозастрахователните задължения. По отношение на конкретните въпроси, изложени в ключовия одиторски въпрос, нашите процедури по същество включиха, без да се ограничават до следното: • преглед и анализ на последователното прилагане на съществуващата счетоводна

Ключов одиторски въпрос	Как този ключов одиторски въпрос беше адресиран при проведения от нас одит
Определянето на стойността на задълженията по застрахователни договори изисква изготвянето на професионална преценка по отношение на несигурни бъдещи ефекти, основно свързани с момента във времето, когато дългосрочните задължения към застрахованите лица ще бъдат уредени окончателно и напълно. Приложимите счетоводни политики и значими преценки, използвани от ръководството за определяне на допусканията, които имат най-голям ефект върху оценката на застрахователните договори, са оповестени в Пояснително приложение 2.4.(в) към индивидуалния финансовия отчет. Ние фокусирахме своята работа върху математическите резерви и теста за достатъчност на техническите резерви, поради тяхната същественост и наличието на редица допускания при определянето им. В съответствие с общоприетите практики в застрахователната индустрия, Дружеството използва модели за оценка за целите на изчислението на математическия резерв. Сложността на моделите би могла да доведе до грешки в резултат на несъответстващи/непълни данни или пък на неточности в прилагането на самите модели. Икономически допускания като възвращаемост на инвестициите и лихвени проценти, и актюерски допускания като смъртност, заболеваемост и поведение на клиентите са ключовите входящи параметри, използвани за оценяването на дългосрочните животозастрахователни задължения. При определянето на тези параметри се прилага съществена преценка. Тестът за достатъчност на задълженията по животозастрахователни договори на Дружеството е направен с цел да потвърди, че техническите резерви са адекватни и достатъчни спрямо очакваните бъдещи плащания	политика за оценка и представяне на застрахователните резерви на Дружеството от гледна точка на изискванията на МСФО. • получаване на разбиране за вътрешния актюерски процес, включително за процедурите за одобрение от ръководството на икономическите и актюерските допускания. Ние включихме наши специалисти актюери, които участваха в изпълнението на одиторските процедури в тази област. • нашият подход беше фокусиран върху по-сложните модели или тези модели, при които има по-значими преценки при определяне на допусканията, използвани при калкулацията на техническите резерви, или пък за целите на теста за достатъчност на задълженията. • изготвяне на анализ относно конкретни икономически и актюерски допускания, вземайки предвид аргументите на ръководството, както и съпоставяйки тези параметри спрямо застрахователната индустрия на база на нашия опит. Този анализ включваше и преценка до колко актюерските допускания са адекватни в зависимост от различните продукти, използвани в моделите и техните особености/специфики, както и съответствието на моделите с приложимите счетоводни стандарти. • в допълнение, извършвайки тези преизчисления, ние определихме дали моделите отразяват техническите резерви пълно и вярно. Ние проверихме достоверността на теста за достатъчност на задълженията, направен от ръководството, който е основен тест потвърждаващ, че задълженията са достатъчни за да покрият бъдещите договорени плащания. Данните, използвани в модела, бяха равнени със счетоводните регистри и съпътстваща документация. • оценка на пълнотата, уместността и адекватността на оповестяванията в индивидуалния финансов отчет.

Друга информация, различна от индивидуалния финансов отчет и одиторския доклад върху него

Ръководството носи отговорност за другата информация. Другата информация се състои от годишен индивидуален доклад за дейността и индивидуалнa декларация за корпоративно управление, изготвени от ръководството съгласно Глава Седма от Закона за счетоводството, но не включва индивидуалния финансов отчет и нашия одиторски доклад върху него.

Нашето мнение относно индивидуалния финансов отчет не обхваща другата информация и ние не изразяваме каквато и да е форма на заключение за сигурност относно нея, освен ако не е изрично посочено в доклада ни и до степента, до която е посочено.

Във връзка с нашия одит на индивидуалния финансов отчет, нашата отговорност се състои в това да прочетем другата информация и по този начин да преценим дали тази друга информация е в съществено несъответствие с индивидуалния финансов отчет или с нашите познания, придобити по време на одита, или по друг начин изглежда да съдържа съществено неправилно докладване. В случай че на базата на работата, която сме извършили, ние достигнем до заключение, че е налице съществено неправилно докладване в тази друга информация, от нас се изисква да докладваме този факт. Нямаме какво да докладваме в това отношение.

Допълнителни въпроси, които поставя за докладване Законът за счетоводството

В допълнение на нашите отговорности и докладване съгласно МОС, по отношение на годишния индивидуален доклад за дейността и индивидуалната декларация за корпоративно управление, ние също така изпълнихме и процедурите, добавени към изискванията по МОС, съгласно „Указания относно нови и разширени одиторски доклади и комуникация от страна на одитора" на професионалната организация на регистрираните одитори в България, Институт на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС). Тези процедури касаят проверки за наличието, както и проверки на формата и съдържанието на тази друга информация с цел да ни подпомогнат във формиране на становище относно това дали другата информация включва оповестяванията и докладванията, предвидени в приложимите в България, Глава седма от Закона за счетоводството и чл. 100н, ал. 8, където е приложимо, от Закона за публичното предлагане на ценни книжа.

Становище във връзка с чл. 37, ал. 6 от Закона за счетоводството

На базата на извършените процедури, нашето становище е, че:

а) Информацията, включена в годишния индивидуален доклад за дейността за финансовата година, за която е изготвен индивидуалния финансов отчет, съответства на индивидуалния финансов отчет.

б) Годишният индивидуален доклад за дейността е изготвен в съответствие с изискванията на Глава седма от Закона за счетоводството.

в) В индивидуалната декларация за корпоративно управление за финансовата година, за която е изготвен индивидуалния финансов отчет, е представена изискваната, съгласно Глава седма от Закона за счетоводството и чл.100н, ал.8, където е приложимо, от Закона за публичното предлагане на ценни книжа, информация

Отговорности на ръководството и лицата, натоварени с общо управление за индивидуалния финансов отчет

Ръководството носи отговорност за изготвянето и достоверното представяне на този индивидуален финансов отчет в съответствие с МСФО, приети от ЕС, и за такава система за вътрешен контрол каквато ръководството определя като необходима за осигуряване изготвянето на финансови отчети, които не съдържат съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка.

При изготвяне на индивидуалния финансов отчет, ръководството носи отговорност за оценяване способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие, оповестявайки, когато това е приложимо, въпроси, свързани с предположението за действащо предприятие и използвайки счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие, освен ако ръководството не възнамерява да ликвидира Дружеството или да преустанови дейността му, или ако ръководството не практика няма друга алтернатива, освен да постъпи по този начин.

Лицата, натоварени с общо управление, носят отговорност за осъществяването на надзор над процеса по финансово отчитане на Дружеството.

Отговорности на одиторите за одита на индивидуалния финансов отчет

Нашите цели са да получим разумна степен на сигурност относно това дали индивидуалният финансов отчет като цяло не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали дължащи се на измама или грешка, и да издадем одиторски доклад, който да включва нашето одиторско мнение. Разумната степен на сигурност е висока степен на сигурност, но не е гаранция, че одит, извършен в съответствие с МОС, винаги ще разкрива съществено неправилно отчитане, когато такова съществува. Неправилни отчитания могат да възникнат в резултат на измама или грешка и се считат за съществени, ако би могло разумно да се очаква, че те, самостоятелно или като съвкупност, биха могли да окажат влияние върху икономическите решения на потребителите, взети въз основа на този индивидуален финансов отчет.

Като част от одита в съответствие с МОС, ние използваме професионална преценка и запазваме професионален скептицизъм по време на целия одит. Ние също така:

- идентифицираме и оценяваме рисковете от съществени неправилни отчитания в индивидуалния финансов отчет, независимо дали дължащи се на измама или грешка, разработваме и изпълняваме одиторски процедури в отговор на тези рискове и получаваме одиторски доказателства, които да са достатъчни и уместни, за да осигурят база за нашето мнение. Рискът да не бъде разкрито съществено неправилно отчитане, което е резултат от измама, е по-висок, отколкото риска от съществено неправилно отчитане, което е резултат от грешка, тъй като измамата може да включва тайно споразумяване, фалшифициране, преднамерени пропуски, изявления за въвеждане на одитора в заблуждение, както и пренебрегване или заобикаляне на вътрешния контрол.
- получаваме разбиране за вътрешния контрол, имащ отношение към одита, за да разработим одиторски процедури, които да са подходящи при конкретните обстоятелства, но не с цел изразяване на мнение относно ефективността на вътрешния контрол на Дружеството
- оценяваме уместността на използваните счетоводни политики и разумността на счетоводните приблизителни оценки и свързаните с тях оповестявания, направени от ръководството.
- достигаме до заключение относно уместността на използване от страна на ръководството на счетоводната база на основата на предположението за действащо предприятие и, на базата на получените одиторски доказателства, относно това дали е налице съществена несигурност, отнасяща се до събития или условия, които биха могли да породят значителни

- съмнения относно способността на Дружеството да продължи да функционира като действащо предприятие. Ако ние достигнем до заключение, че е налице съществена несигурност, от нас се изисква да привлечем внимание в одиторския си доклад към свързаните с тази несигурност оповестявания в индивидуалния финансов отчет или в случай че тези оповестявания са неадекватни, да модифицираме мнението си. Нашите заключения се основават на одиторските доказателства, получени до датата на одиторския ни доклад. Бъдещи събития или условия обаче могат да станат причина Дружеството да преустанови функционирането си като действащо предприятие.
- оценяваме цялостното представяне, структура и съдържание на индивидуалния финансов отчет, включително оповестяванията, и дали индивидуалният финансов отчет представя основополагащите за него сделки и събития по начин, който постига достоверно представяне.

Ние комуникираме с лицата, натоварени с общо управление, наред с останалите въпроси, планирания обхват и време на изпълнение на одита и съществените констатации от одита, включително съществени недостатъци във вътрешния контрол, които идентифицираме по време на извършвания от нас одит.

Ние предоставяме също така на лицата, натоварени с общо управление, изявления, че сме изпълнили приложимите етични изисквания във връзка с независимостта и че ще комуникираме с тях всички взаимоотношения и други въпроси, които биха могли разумно да бъдат разглеждани като имащи отношение към независимостта ни, а когато е приложимо, и свързаните с това предпазни мерки.

Сред въпросите, комуникирани с лицата, натоварени с общо управление, ние определяме тези въпроси, които са били с най-голяма значимост при одита на индивидуалния финансов отчет за текущия период и които следователно са ключови одиторски въпроси. Ние описваме тези въпроси в нашия одиторски доклад, освен в случаите, в които закон или нормативна уредба възпрепятства публичното оповестяване на информация за този въпрос или когато, в изключително редки случаи, ние решим, че даден въпрос не следва да бъде комуникиран в нашия доклад, тъй като би могло разумно да се очаква, че неблагоприятните последствия от това действие биха надвишили ползите от гледна точка на обществения интерес от тази комуникация.

Ние сме солидарно отговорни за изпълнението на нашия одит и за изразеното от нас одиторско мнение, съгласно изискванията на ЗНФО, приложим в България. При поемане и изпълнение на ангажимента за съвместен одит, във връзка с който докладваме, ние сме се ръководили и от Насоките за изпълнение на съвместен одит, издадени на 13 юни 2017 г. от Института на дипломираните експерт-счетоводители в България и от Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори в България.

Доклад във връзка с други законови и регулаторни изисквания

Допълнително докладване върху одита на индивидуалния финансов отчет, съгласно чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014 във връзка с изискванията на чл. 59 от Закона за независимия финансов одит

Съгласно изискванията на Закона за независимия финансов одит във връзка с чл. 10 от Регламент (ЕС) № 537/2014, ние докладваме допълнително и изложената по-долу информация:

- „ПрайсуотърхаусКупърс Одит" ООД е назначено за задължителен одитор на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2019 г. на Дружеството от общото събрание на акционерите, проведено на 27 юни 2019 г., за период от една година. „ПрайсуотърхаусКупърс Одит" ООД е било назначено за пръв път като одитор на Дружеството на 21 юни 2016 г.

- „Грант Торнтон" ООД е назначено за задължителен одитор на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2019 г. на Дружеството от общото събрание на акционерите, проведено на 27 юни 2019 г., за период от една година. „Грант Торнтон" ООД е било назначено за първи път като съвместен одитор на 26 септември 2017 г.
- Одитът на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2019 г. на Дружеството представлява четвърти пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от „ПрайсуотърхаусКуперс Одит" ООД.
- Одитът на индивидуалния финансов отчет за годината, завършваща на 31 декември 2019 г. на Дружеството представлява трети пълен непрекъснат ангажимент за задължителен одит на това предприятие, извършен от „Грант Торнтон" ООД.
- Потвърждаваме, че изразеното от нас одиторско мнение е в съответствие с допълнителния доклад, представен на одитния комитет на Дружеството, съгласно изискванията на чл. 60 от Закона за независимия финансов одит.
- Потвърждаваме, че не сме предоставяли посочените в чл. 64 от Закона за независимия финансов одит забранени услуги извън одита.
- Потвърждаваме, че при извършването на одита сме запазили своята независимост спрямо Дружеството.
- За периода, за който се отнася извършеният от нас задължителен одит, освен одита, ние сме предоставили други услуги на Дружеството, които са оповестени в приложение 10 към индивидуалния финансов отчет на Дружеството.

За „ПрайсуотърхаусКуперс Одит" ООД:

Джок Нюнан
Прокурист

15 -05- 2020

Боряна Димова
Регистриран одитор, отговорен за одита
бул. „Мария Луиза" 9-11
1000 София, България

Дата:

15 -05- 2020

За „Грант Торнтон" ООД.

Мария Апостолова
Управител

15 -05- 2020

Емилия Маринова
Регистриран одитор, отговорен за одита
бул. „Черни връх" 26
1421 София, България

Дата:

15 -05- 2020

Управителен съвет

Коста Чолаков - Председател на Управителния съвет и Главен изпълнителен директор
Евгени Бенбасат - Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор
Биляна Василева - Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор
Борис Паличев - Член на Управителния съвет и Изпълнителен директор

Секретар

Симона Йовчева- Хаджиева

Адрес

София 1463,
бул. „Витоша" № 89Б
Милениум център

Правни консултанти
Вътрешна дирекция „Корпоративно право"

Одитори
„ПрайсуотърхаусКуперс Одит" ООД
1000 София
бул. Мария Луиза № 9-11

„Грант Торнтон" ООД
1421 София
бул. „Черни връх" № 26

ГОДИШЕН ИНДИВИДУАЛЕН ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА „ДЗИ – ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ" ЕАД
За 2019 година.

МАКРОИКОНОМИЧЕСКА И ПАЗАРНА СРЕДА

Брутният вътрешен продукт (БВП) през четвъртото тримесечие на 2019 г. се увеличава с 0.1% в ЕС-27 спрямо предходното тримесечие по сезонно изгладени данни. В сравнение със същото тримесечие на предходната година сезонно изгладените данни показват нарастване на равнището на БВП в ЕС-27 с 1.2%, а в България - с 3.5%. За същия период БВП в България нараства с 0.7%. Годишната инфлация за декември 2019 г. спрямо декември 2018 г. е 3.8%.

През 2019 г. застрахователният пазар (пряко застраховане) отчита ръст от 15.9% по данни на КФН към месец декември. Публикуваните данни за пазара по животозастрахователни показват ръст от 11.1% на годишна база. Ръст отчитат обемите по застраховка „Живот, свързана с инвестиционни фонд" 18.5% (14 млн. лв.) и „Заболяване" 59.5% (41 млн. лв). Във всички останали линии с изключение на Допълнителното застраховане се наблюдава намаление спрямо предходната година. „ДЗИ - Животозастраховане" се нарежда на 2-ро място по пазарен дял, като запазва позицията си спрямо същия период на 2018 г.

ПРАВЕН СТАТУТ

Към 31 декември 2019 г., „Кей Би Си" Интернешънъл НВ, Белгия е едноличен собственик на „ДЗИ – Животозастраховане" ЕАД.

Дружеството няма клонове.

Основният капитал на Дружеството е 38,600 хил. лв., разпределен в 3,860,000 броя поименни акции с номинална стойност 10 лв. всяка. Капиталът е внесен изцяло. Дружеството не притежава собствени акции и през 2019 г. не е извършвано придобиване или прехвърляне на собствени акции.

Дружеството има двустепенна система на управление – Надзорен съвет, състоящ се от 3 членове и Управителен съвет – от 4 членове. Възнагражденията на членовете на управителните органи през 2019 г. са в размер на 264 хил. лв. По-детайлна информация относно тези възнаграждения е представена в приложение 37 на Годишния финансов отчет.

Съгласно Устава на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД, членовете на управителните органи нямат преференции и ограничения относно придобиването акции на Дружеството. Членовете на управителните органи не притежават акции на Дружеството и не са придобили или прехвърлили такива през годината.

Информацията по чл. 247, ал.2, т.4 от Търговския закон относно участията на членовете на Надзорния и Управителния съвет на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД в други търговски дружества е представена в приложението към настоящия доклад.

ЗАСТРАХОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

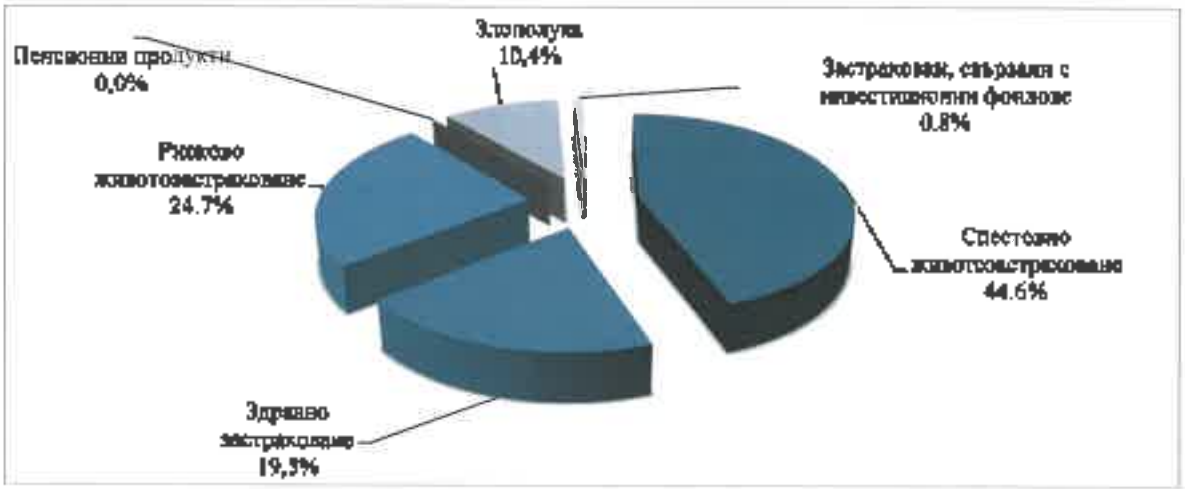
„ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД притежава лиценз за застрахователна и презастрахователна дейност по всички видове застраховки от раздел I, Приложение № 1 към Кодекса за застраховането, с изключение на Застраховка за изкупуване на капитал. През 2012 г. Дружеството придоби лицензи за застраховките „Злополука" и „Заболяване" от раздел II на цитираното приложение.

Начислените застрахователни премии през 2019 г. са 76,369 хил. лв. Записаните премии, нетно от презастраховане, са 73,299 хил. лв. Начислените застрахователни премии отбелязват увеличение от 81 % спрямо 2018 г., което се дължи на придобиването на нов застрахователен бизнес.

Делът на спестовното животозастраховане е 44,66% от общия премиен приход на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД за 2019 г., на здравното застраховане – 19.5%, а на рисковото – 24.7%.

СТРУКТУРА НА БИЗНЕСА – 2019 г.

НАЧИСЛЕНИ ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ПРЕМИИ

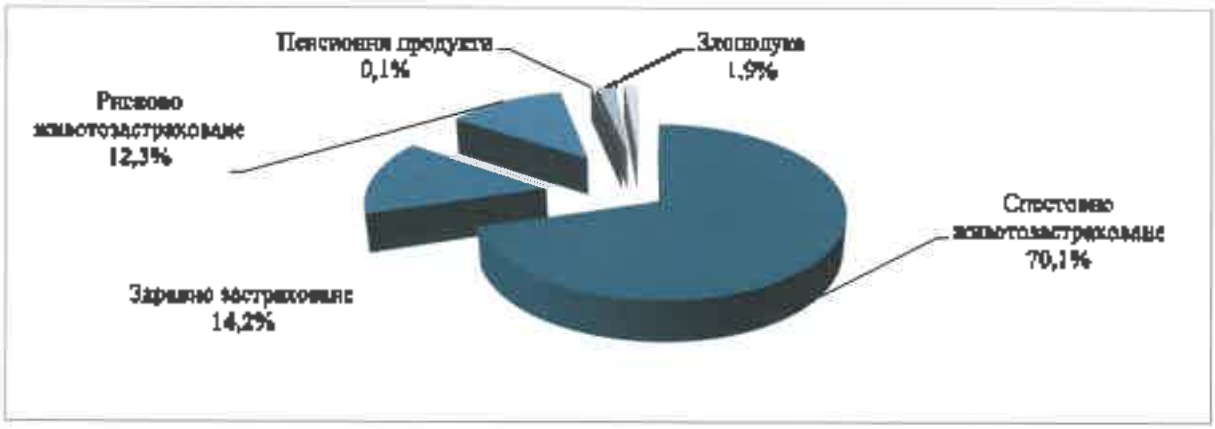

Изменения на приходите в сравнение с 2018 година

- Начисленият премиен приход по спестовно животозастраховане за 2019 г. е 34,167 хил. лв., като се отчита увеличение от 24,4% спрямо 2018 г.

Извършените брутни плащания по животозастраховане са в размер на 37,223 хил. лв., с увеличение от 35.84 % спрямо 2018.

Дружеството е извършило и брутни плащания по общо застраховане по застрахователни полици, сключени преди 30 юни 1998 г., в размер на 7 хил. лв. нетно от регреси.

ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ПЛАЩАНИЯ

СТРУКТУРА НА БИЗНЕСА - 2019 г. (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ ПЛАЩАНИЯ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Изменение на оперативните разходи в сравнение с 2018 година

Нетните оперативни разходи за 2019 г. възлизат на 28,998 хил. лв. и включват 14,912 хил. лв. административни разходи и 14,086 хил. лв. други разходи. В частта други разходи влизат 13,420 хил. лв. аквизиционни разходи и 666 хил. лв. други – в основната си част представляващи разходи за такси и вноски, както и поддръжка на инвестиционни имоти.

Спрямо 2018 г. е налице увеличение на оперативните разходи със 127%, като причината е придобиването на нов застрахователен бизнес с високи аквизиционни разходи.

Развитие на застрахователните продукти

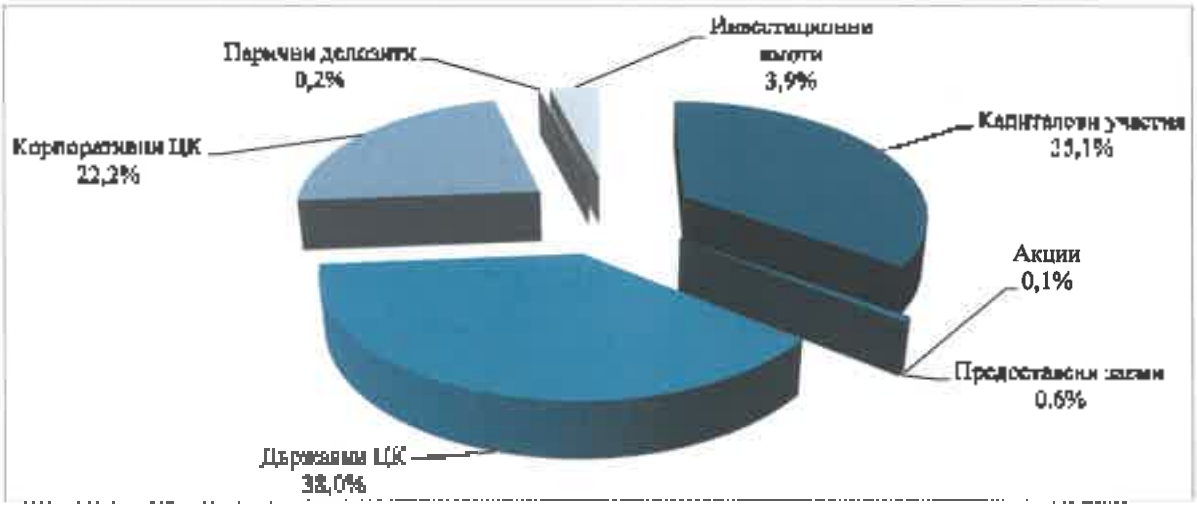
През 2019 г. няма развитие на нови застрахователни продукти.

ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ

Инвестиционната дейност на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД е подчинена на принципите за сигурност, доходност и ликвидност при спазване на изискванията на законовата нормативна база – общата и тази в областта на застраховането.

С тези принципи и цели е съобразена и структурната рамка на инвестиционния портфейл на Дружеството през 2019 г.

СТРУКТУРА НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПОРТФЕЙЛ - 2019 г.

Стойността на капиталовите инвестиции на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД е 115,425 хил. лв. Те се състоят от акционерно участие в размер на 100% в следното дъщерно дружество.

Наименование на Дружеството	Предмет на дейност	31.12.2019 г.	31.12.2018 г.
„ДЗИ - Общо застраховане" ЕАД	Общо застраховане	100%	100%

„ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД притежава миноритарни дялове в общ размер на 186 хил. лв. в други търговски дружества, в които не упражнява контрол или значително влияние. Тези инвестиции не се търгуват публично

Структуроопределящ елемент в инвестиционния портфейл на Дружеството са облигациите, които към 31 декември 2019 г. са на стойност 197,863 хил. лв. Основна част от покритието на застрахователните резерви са държавните ценни книжа (ДЦК), които се характеризират със своята сигурност, добра доходност и ликвидност. ДЦК в лева, евро и щатски долари са емитирани от правителството на България и се търгуват на ликвиден междубанков пазар.

ИНВЕСТИЦИОННА ДЕЙНОСТ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Обемът на инвестициите в недвижими имоти е 12,768 хил. лв. спрямо 12,784 хил. лв. за 2018 г. Към края на 2019 г. Дружеството разполага с емитирани от Р. България външен път по законодателството на Федерална Република Германия и владелчески земи на застрахователни лица по застраховки Живот на обща стойност 1,867 хил. лв.

Към края на 2019 г. Дружеството има депозит при свързано лице в размер на 615 хил. лв.

Общият обем на инвестициите в края на 2019 г. възлиза на 328,721 хил. лв., което е с 12% повече в сравнение с 2018 г. Реализираният доход от инвестиции е в размер на 4,631 хил. лв. От тях 3,896 хил. лв. са отнесени в техническата сметка по животозастраховане и разпределени по дългосрочните застраховки „Живот" като допълнителна лихва върху математическия резерв.

Паричните еквиваленти под формата на ликвидни сметки, гарантиращи текущата ликвидност, са в размер на 2,624 хил. лв.

НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ

Дружеството не осъществява дейности в областта на научно-изследователската и развойна дейност.

ТЕРИТОРИАЛНА МРЕЖА

„ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД осъществява застрахователната си дейност в страната чрез 143 собствени териториални поделения (изключително агентски офиси), чрез които се осигурява пълно покритие на цялата територия. Основните единици, чрез които се извършва продажбата, администрирането, ликвидацията и отчетността на застрахователните полици, са главните агенции, чиито брой и разположение съответстват на административно-териториалното деление на страната. Чрез агенциите и офисите се извършва продажба на застраховки и приемане на застрахователни претенции, докато плащанията се осъществяват на централизирано ниво.

ПЕРСОНАЛ

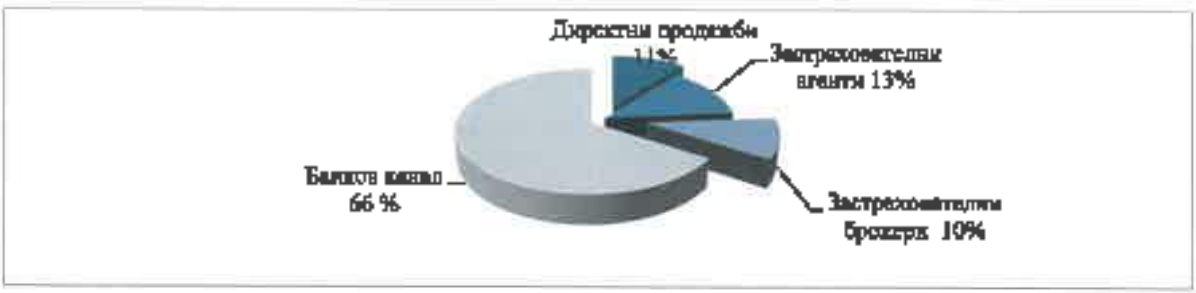
Към 31 декември 2019 г. броят на заетия щатни бройки в „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД е 202 бройки.

Политиката за възнагражденията в Дружеството е ориентирана към обвързване на възнаграждението на всеки служител както с резултатите на структурното звено и компанията, така и с неговото индивидуално представяне.

Дружеството е предприело всички необходими мерки за спазване изискванията на нормативната база по здравословни и безопасни условия на труд.

ТЪРГОВСКА МРЕЖА

„ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД осъществява търговската си дейност освен чрез териториалните поделения в страната и чрез добре организирана външна търговска мрежа от застрахователни брокери и агенти, както и чрез банков канал за продажби. През 2019 г. в структурата на продажбите се увеличава делът на премийните обеми, реализирани чрез банковия канал (94%) поради придобиването на нов бизнес само с банков канал на продажби. Брокерският канал спада с 15%, а директните продажби с 10%, докато делът на продажбите чрез агенти не се промени спрямо 2018.

ФИНАНСОВИ РЕЗУЛТАТИ

Резултатът от дейността на Дружеството през 2019 г. е показан в индивидуалния финансов отчет на Дружеството, изготвен в съответствие с МСФО.

ФИНАНСОВИ РЕЗУЛТАТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Нетните отчетени премии са 73,299 хил. лв. и се състоят от:

- Брутни записани премии в размер на 76,569 хил. лв.;
- Отрицателно изменение на резервите за премии в размер на 966 хил. лв.;
- Отстъпени премии на презастрахователи в размер на 2,304 хил. лв.

Начислените плащания по претенции, нето от презастраховане, и изменението на резерва за предстоящи плащания са 39,294 хил. лв.

Извършените нетни разходи за комисионни са 12,853 хил. лв., а административно-стопанските разходи възлизат на 14,912 хил. лв.

Доходът от инвестиции е в размер на 4,631 хил. лв.

Другите технически разходи (обезценка на застрахователни вземания) са в размер на 4,364 хил. лв.

Финансовият резултат от дейността на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД за 2019 г. е печалба в размер на 6,562 хил. лв.

Общият размер на активите на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД към 31 декември 2019 г. е 450,225 хил. лв., като се отчита увеличение от 10% спрямо предходния отчетен период.

Инвестициите съставляват 73 % от активите на Дружеството, като техният дял се увеличава с 12% спрямо 2018г. Привлечените средства по инвестиционни договори са в размер на 80,756 хил. лв. и относителен дял 24% от общите инвестиции на Дружеството.

Дълготрайните материални и нематериални активи и активи с право на ползване са в размер на 23,183 хил. лв.

Вземанията по застрахователни операции са 8,663 хил. лв.

Останалите активи в отчета за финансовото състояние, включват: активи по презастрахователна трансакция в размер на 989 хил. лв., парични средства в размер на 2,624 хил. лв. и отсрочени аквизиционни разходи 4,530 хил. лв.

Задълженията на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД към 31 декември 2019 г. са в размер на 265,109 хил. лв. В основната си част (66%) това са застрахователните резерви в размер на 174,371 хил. лв. От тях 174,107 хил. лв. са тези по животозастраховане.

Задълженията по инвестиционни договори са в размер на 80,879 хил. лв., което е 30.50% от стойността на пасивите.

Задълженията към посредници, презастрахователи и другите задължения са в размер на 7,304 хил. лв.

Останалите пасиви в отчета за финансовото състояние, включват задълженията за обезщетения при пенсиониране 276 хил. лв., отсрочени данъчни задължения в размер на 533 хил. лв., задължения за лизинг 876 хил. лв. и задължения за данъци върху дохода 870 хил. лв.

Нетният размер на активите на Дружеството е 185,116 хил. лв. и намалява спрямо 2018 г. с 1,823 хил. лв. или 1%.

Собственият капитал на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД се състои от основен (записан) капитал в размер на 38,600 хил. лв., други резерви 34,542 хил. лв., преоценъчен резерв 15,171 хил. лв., както и натрупана печалба в размер на 96,839 хил. лв., от която нетната печалба за 2019 г. е в размер на 6,562 хил. лв.

Съгласно Кодекса за застраховането, като основен показател, характеризиращ финансовата стабилност на застрахователите, се определя наличието на собствени средства, покриващи границата на платежоспособност. За 2019 г. показателите на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД са следните.

- Граница на платежоспособност - 53,054 хил. лв.
- Собствени средства - 208,091 хил. лв.

ФИНАНСОВИ РЕЗУЛТАТИ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Коефициентът на капиталовото изискване за платежоспособност (КИП) е 392%. Коефициентът на разходи/ приходи за 2019 г. и 2018 г. е както следва:

	2019	2018
Разходи/Приходи	55%	73.9%

Горните стойности показват, че „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД разполага с достатъчно собствени средства за покриване на изискуемата граница на платежоспособност съгласно изискванията на Кодекса за застраховането.

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Основната цел на рамката за управление на риска и на Дружеството е да се защитят акционерите от събития, които са пречка за последователното постигане на целите по отношение на финансовите резултати, включително невъзможността за реализиране на потенциални приходи.

Главната цел на рисковата политика е да наложи само определени параметри за операциите на Дружеството, така че да ограничи максимално потенциалното негативно влияние на рисковете върху финансовите резултати на Дружеството.

Дружеството е установило процедурите си по управление на риска в съответствие със стандартите и изискванията на Групата Кей Би Си. Тези стандарти включват следните елементи:

- Вътрешен комитет за наблюдение на риска - Комитет за контрол и управление на риска и капитала;
- Разработване на процедури и системи за идентифициране на рисковете, измерването им и отчитането на тяхното развитие;
- Разработване на системи от лимити и процедури, които определят рисковия толеранс на Дружеството и ограничават рисковата му експозиция.

Като част от системата за управление на риска и системата за вътрешен контрол в Дружеството са въведени следните ключови функции:

- Актюерска функция;
- Функция по Управление на риска;
- Функция за Съответствие;
- Функция по Вътрешен одит.

Правилата и процедурите за управление и контрол на риска се приемат от Управителния съвет и се одобряват от Надзорния съвет.

Функцията отговорна за управление на рисковете е разделена в две основни направления:

1. „Финансови рискове", в които попадат:
   - Застрахователен риск;
   - Риск от управление на активите и пасивите, което включва компонентите на финансовия риск:
   - Пазарен риск:
   - Лихвен риск;
   - Валутен риск;
   - Риск от промяната на ликвентни спредове;
   - Риск от промяната в цените на акциите;
   - Риск от промяната в цените на недвижимата собственост;
   - Кредитен риск;
   - Ликвиден риск.

2. „Нефинансови рискове", в които попадат:
   - Операционен риск;
   - Непрекъснатост на бизнеса.

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Застрахователният риск

Животозастрахователната дейност, извършвана от Дружеството, е поемане на риска от загуба на живот или телесна цялост от застрахованите лица, които са преки субекти на риска. Дружеството е изложено на несигурност, свързана с честотата и размера на претенциите по договорите.

Основният риск, пред който е изправено Дружеството, е реалните плащания на претенции и застрахователни суми, свързани с условията на сключените договори, да се различават от очакваните предположения. Целта на Дружеството е да гарантира, че заделените застрахователни резерви са достатъчни за покриване на поетите задължения.

Дружеството управлява застрахователния риск, който поема, чрез ограничения на застрахователните лимити, подобряване на процедурите за сключване на договорите, разработване на нови продукти и методи за ценообразуване, централизирано управление на презастраховането и мониторинг на възникващите искове. Застрахователният риск се оценява поотделно за всеки застрахователен договор на база действащата подписваческа политика на Дружеството.

Дружеството използва методи за оценка и контрол на застрахователните рискове, включващи различни анализи и тестове на чувствителността. Теорията на вероятностите се прилага при ценообразуването на портфейли от застрахователни полици и заделянето на застрахователни резерви. Основният риск е свързан с факта, че честотата и размера на щетите и претенциите могат да бъдат по-големи от очакваните стойности.

Презастрахователната стратегия на Дружеството има за цел постигането на диверсификация на рисковете, за да се осигури балансиран портфейл от входящи рискове, които да намалят променливостта на резултата. Ръководството на Дружеството определя стойност на самозадържане, сумите над които се презастраховат. На презастрахователя се отстъпват премии над самозадържането, за които е поета отговорност чрез сключения застрахователен договор, каквато е случаят със застраховките „Живот".

Финансов риск

При оперативната си дейност Дружеството е изложено на финансов риск, който произтича от финансовите активи и пасиви на Дружеството, презастрахователни активи и пасиви и технически резерви. Дружеството е разработило и въвело правила и процедури за управление и контрол на риска с цел постигане на ефективно определяне, управляване и контролиране на степента на финансов риск.

Най-важните компоненти на финансовия риск са пазарен риск, кредитен риск, ликвиден риск и операционен риск.

Пазарен риск

Пазарният риск е рискът, че справедливата стойност на бъдещите парични потоци по финансовия инструмент, ще варират поради промените в пазарните цени. Пазарният риск включва три вида риск: на обменните курсове (валутен риск), на пазарните лихвени проценти (лихвен риск) и на пазарните цени (ценови риск).

Пазарният риск е извън контрола на Дружеството и като цяло не може да бъде диверсифициран. Основен метод за намаляване на пазарния риск и неговите компоненти е събирането и обработването на информация за макроикономическата среда, и на тази база – прогнозиране и приспособяване на инвестиционната политика към очакваните промени в средата.

Съществува политика за пазарен риск на Дружеството, налагаща оценката и определянето на това какво представлява пазарен риск за Дружеството. Спазването на политиката се наблюдава, а експозициите и нарушенията се докладват на Комитета за риска на Дружеството. Политиката се подлага на преглед регулярно за потвърждаване на нейната уместност и за отразяване на промените в рисковата среда.

Съществува структура на определени лимити за разпределение на активите и портфейлите, целяща гарантиране, че Дружеството инвестира в определени активи, които гарантират определени застрахователни задължения и че активите се управляват с цел осигуряване на доходи и печалби за застрахованите лица, които отговарят на техните очаквания.

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Лихвен риск

Лихвеният риск е рискът, че стойността на бъдещите парични потоци по даден финансов инструмент ще варира поради промени в пазарните лихвени проценти.

Инструментите с плаващ лихвен процент излагат Дружеството на риск на паричните потоци, докато инструментите с фиксиран лихвен процент излагат Дружеството на риск на справедливата стойност.

Политиката на Дружеството за лихвения риск изисква от него да управлява този риск, като поддържа подходяща комбинация от инструменти с фиксирани и плаващи лихвени проценти. Политиката изисква от него да управлява падежите на лихвоносните активи и лихвоносните пасиви. Всяко несъответствие между инструментите с фиксирани и плаващи лихвени проценти и техните падежи се управляват ефективно от Дружеството чрез деривативни финансови инструменти. Лихвите по инструментите с плаващи лихвени проценти се преоценяват на периоди от поне една година. Лихвите по инструментите с фиксирани лихвени проценти се определят в първоначалния момент на придобиване на финансовия инструмент и са фиксирани до падежа му.

Валутен риск

Валутният риск е рискът, че справедливата стойност на бъдещите парични потоци по финансовия инструмент ще варира поради промени във валутните курсове.

Основните сделки на Дружеството се реализират в евро и лева и малка част в долари. Експозицията на валутен риск възниква основно по отношение на щатския долар. Към 31 декември 2019 г., финансовите активи и пасиви на Дружеството, деноминирани в евро, не пораждат валутен риск, тъй като в условията на установения валутен борд е отрената курсът на лева към еврото е фиксиран. Тъй като Дружеството представя финансовите си отчети в лева, последните могат да бъдат повлияни от движения на валутните курсове между валути, различни от еврото и българския лев.

Допълнителна информация относно експозицията на Дружеството към валутен риск е представена в приложение 34(б) на Годишния финансов отчет.

Ценови риск

Рискът на цените на капиталовите инструменти е рискът, че справедливата стойност на бъдещите парични потоци по даден финансов инструмент ще се колебае, поради промени в пазарните цени (различни от възникващите в резултат на лихвения или валутния риск), независимо дали тези промени са причинени от фактори, специфични за индивидуалния финансов инструмент или неговия емитент, или фактори, засягащи всички сходни финансови инструменти, търгувани на пазара.

Експозицията на Дружеството на риск от цената на капиталовите инструменти е свързана с финансовите активи, чиито стойности варират в резултат на промените в пазарните цени, основно ценни книжа.

Политиката на Дружеството за ценовия риск изисква от него да управлява тези рискове като определя и наблюдава целите и ограниченията върху инвестициите, плановете за диверсификация и лимитите по инвестициите на всеки пазар.

Дружеството няма съществена концентрация на ценови риск.

Допълнителна информация относно експозицията на Дружеството към ценови риск е представена в приложение 34(б) на Годишния финансов отчет.

Кредитен риск

Кредитният риск е рискът, че една от страните по договор за финансови инструменти ще породи финансова загуба за другата страна по него, като не успее да изпълни дадено задължение.

За смекчаване на експозицията на Дружеството към кредитен риск са въведени следните политики и процедури:

- Политика на Дружеството за кредитен риск, която изисква оценката и определянето на този вид представляващ кредитен риск за Дружеството. Спазването на политиката се наблюдава и нарушенията се докладват пред Комитета за контрол и управление на риска и капитала на Дружеството. Политиката се подлага регулярно на преглед за определяне на нейната уместност и за отразяване на промени в рисковата среда;
- Дружеството заделя корекция за очаквани кредитни загуби към датата на отчета за финансовото състояние;

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Кредитен риск (продължение)

- Концентрацията на кредитен риск се разпределя между портфейл от инвестиции, финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, финансови активи по амортизирана стойност, предоставени заеми, търговските и банковите вземания и по-малка степен краткосрочни и други инвестиции на Дружеството. Дружеството разполага и с одобрени лимити за отделните контрагенти по отношение на инвестиции в облигации и депозити в банки.
- Ограниченията върху експозициите на контрагентите на Дружеството се определят в съответствие с кредитните политики на Групата Кей Би Си. Нетни лимити на експозиция се определят на ниво контрагент или група контрагенти;
- Нетюк лимити на експозиция се определят за всеки контрагент или група контрагенти, географски и индустриален сегмент (т.е. лимити се определят за инвестициите и паричните депозити, експозициите при валутна търговия и минималните кредитни рейтинги за инвеститорите, които могат да бъдат приемани);
- Презастрахователни договори се сключват с контрагенти, които имат добър кредитен рейтинг, а концентрацията на риска се избягва като се спазват насоките за политиките по отношение на лимитите на контрагентите, които се определят всяка година на ниво Група;
- Поради настоящата финансова ситуация броят на контрагентите и матуритета на инвестициите е силно ограничен;
- Кредитният риск, свързан с клиентските салда, възниква от неплащането на премиите или вноските по време на гратисния период, посочен в общите условия на полицата, и съществува до неговото изтичане, след което полицата или се плаща, или се прекратява. Комисионната, платима на посредниците, се изтегля срещу сумите на вземанията от тях за намаляване на риска от съмнителни вземания;
- Дружеството издава полици, обвързани с инвестиционни дялове, в своята дейност. В бизнеса, обвързан с инвестиционни дялове във фондове, застрахованото лице носи инвестиционния риск по активите, държани от фондовете, обвързани с инвестиционни дялове, тъй като доходите по полиците са пряко обвързани със стойността на активите във фонда. Следователно, Дружеството няма съществен кредитен риск по финансови активи, обвързани с инвестиционни дялове

Допълнителна информация относно експозициите на Дружеството към кредитен риск е представена в приложение 34(б) на Годишния финансов отчет.

Ликвиден риск

Ликвидният риск е рискът, че Дружеството може да е изправено пред затруднения при посрещането на задълженията, свързани с финансовите инструменти. По отношение на катастрофичните събития също е налице ликвиден риск, свързан с времевите разлики между брутните паричните плащания и очакваните възстановявания от презастраховане.

Въведени са следните политики и процедури за ограничаване на експозицията на Дружеството към ликвиден риск

- Дружеството ежедневно изплаща обезщетения и задължения, които възникват при обичайната дейност. Дружеството ежедневно следи и контролира своите потребности от ликвидни средства чрез управление на входящите и изходящите парични потоци;
- Създадена са набор от правила за разпределение на активите, структури на лимити на портфейлите и профили на падеж на активите, за да се гарантира, че е на разположение достатъчно финансиране за посрещане на задълженията по застрахователни договори;
- Поддържа се достатъчно ниво на парични средства и парични еквиваленти в наличност, за да се финансира дейността и да се смекчат колебанията в паричните потоци.

Дружеството управлява своите активи и пасиви по начин, който й гарантира, че редовно и без забавяне може да изпълни ежедневните си задължения свързани с плащанията, както в нормална пазарна среда, така и в условията на криза. Дружеството инвестира предимно в ликвидни активи и преобладаващата част от инвестиционния портфейл са Държавни ценни книжа, които са високо ликвидни и дружеството може да продаде, за да покрие нарастващ обем на плащанията при извънредна ситуация. Също така Дружеството поддържа достатъчно средства по разплащателни сметки (минимално необходимите налични средства), които да може да обезпечават ежедневните плащания. Дружеството използва за покритие на техническите резерви ДЦК - 68%, деноминирани в лева и евро и инвестиционен клас корпоративни облигации в евро - 32%. Дружеството има одобрени лимити за използване на репо сделки с цел краткосрочно осигуряване на ликвидни средства.

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Ликвиден риск (продължение)

Тенденции или ресурси, които могат да влияят на ликвидността на Дружеството за 2020 г.

В светлината на последните събития от март 2020 г. (Пандемията COVID 19), очакванията са за запазване стабилността на финансовите параметри, запазване качеството на кредитния портфейл и постигане на плановите за ситуацията печалба от дейността, запазвайки устойчиви ликвидни и капиталови буфери.

Предприети са допълнителни мерки за ежедневен мониторинг на ликвидните позиции на местно и групово ниво, както и изготвяне на прогнози на база на силно неблагоприятни стрес тест сценарии.

Развитието в началото на 2020 г. (като пандемията COVID-19) ще наложи промяна на заложените в бюджета за следващата година финансови параметри. Въпреки че поставят пазара в ситуация на сериозен стрес, досега това не е повлияло на ликвидността на Дружеството.

Това е видно и от основните показатели по Платежоспособност II, които са посочени в таблицата по-долу:

	Общо собствени средства	КИП	МКИ	КИП коефициент	МКИ коефициент
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
31 март 2020 г.	206,296	53,495	13,374	386%	1543%
31 декември 2019 г.	208,091	53,034	13,263	392%	1569%

Допълнителна информация относно експозициите на Дружеството към ликвиден риск е представена в приложение 34(б) на Годишния финансов отчет.

Операционен риск

Операционният риск се изразява в отклонение от очакваните резултати, произтичащо в резултат на неадекватни или недействащи вътрешни процеси, хора и системи, или от външни събития.

- Операционният риск се изразява в отклонение от очакваните резултати, произтичащо от неадекватни или недействащи вътрешни процеси, хора и системи, или от външни събития.
- За управление на операционния риск и при прилагане и разработване на методи, политики и процедури, Дружеството използва и въвежда действащата методика и стандарти на Групата Кей Би Си. Главни инструменти за управлението на операционния риск са:
- Ежемесечни заседания на Местния комитет за контрол и управление на риска и капитала, като решенията и протоколите се предоставят за одобрение от УС;
- Комитет за приемане на нови продукти (в т.ч. преглед и изменения на действащи продукти и/или процеси). Комитетът се състои от представители на Продуктовите дирекции, Дирекция за развитие на търговската мрежа и продажби, Направление брокерски бизнес, Актюери, Финанси, Контролна звена, Информационни технологии и други звена. Комитетът е приел и функция за ревизиране на всички действащи продукти, като основен принцип е всеки продукт да се ревизира минимум веднъж на 3 години.
- Въведена е процедура за идентифициране и отчитане на операционни грешки/пропуски/проблеми;
- Ежемесечни заседания на Комитет за контрол на търговската мрежа. Дейността му е свързана със създаване на прозрачен и ефективен процес на мониторинг и контрол над дейността на застрахователните посредници - агенти и брокери (в това число и защита на интересите на клиентите и/или дружеството от измами и нарушения, както и предотвратяване на сериозни инциденти, в следствие на порочни практики от застрахователни посредници).

Към 31 декември 2019 г. с цел управление на операционния риск в различните звена от структурата на ДЗИ, са приети и въведени за изпълнение процедури и правила, свързани с действащите стандарти на Групата Кей Би Си по отношение на:

- Управление на жалби от клиенти;
- Управление на достъпа до ИТ приложения;
- Вътрешни правила за контрол и предотвратяване изпирането на пари и финансиране на тероризъм;
- Вътрешни процедури за защита на служителите, които дават информация за злоупотреби и корупция в Дружеството;

УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Операционен риск (продължение)

- Управление на финансовите потоци при Продуктите с инвестиционен характер;
- Счетоводен контрол;
- Класифициране на информацията;
- Управление на подписването процес;
- Управление на ликвидационния процес;
- Управление на човешките ресурси.

Заключенията от направения анализ са представени в изготвен за целта доклад за Вътрешната контролна среда на ДЗИ. За всички идентифицирани ключови контроли, които все още не са напълно въведени, е предложен план за действие.

Като част от отговорностите на управлението на операционния риск е и осигуряване на непрекъсваемостта на бизнеса, с което се цели поддържането на критичните бизнес функции, процеси и услуги, тяхното организиране, управление или възстановяване/възобновяване в рамките на разумни срокове при непредвидено, изцяло или частично прекъсване на бизнес операциите. Определен е Кризисен комитет с председател Главен изпълнителен директор. Заседанията на Кризисния комитет се провеждат като част от Местния комитет за управление и контрол на риска и капитала.

СТРАТЕГИЯ И БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ

През 2018 г. беше създадена 5-годишната стратегия за развитието на ДЗИ „Скорост", която дружеството продължава да изпълнява към 31.12.2019 г. Стратегическите цели на ДЗИ включват затвърждаването на позицията си в челните места по отношение на пазарен дял и превръщането ѝ в еталон за качество на обслужването на застрахователния пазар. Компанията се стреми да постигне съвършенство в продажбите, съчетано с постоянно подобряване на техническите резултати и рентабилността. Като част от белгийската финансова група KBC през следващите години ДЗИ ще премине на по-високо ниво в пирамидата на банково-застрахователната интеграция. Ключов фактор в изпълнението на тази стратегия е поставянето на клиента и неговите нужди в центъра на вниманието, посредством съчетанието от таланта на служителите, нивото на дигитални решения и управлението и качеството на данните, с които разполага компанията в полза на клиента. За постигането на целите на Дружеството са предприети следните инициативи:

- постоянно подобряване качеството на предлаганите от Дружеството продукти и услуги - преразглеждане на качеството, бързината и достъпността на процесите и услугите предоставени от момента на идентифициране на неговите нужди до фактическата покупка и употреба на предложената от дружеството услуга;
- въвеждане на информационни технологии, осигуряващи процесите на дигитализация на услугите, с цел повишаване качеството и бързината им;
- редуциране на застрахователния риск чрез подобряване на подписването процес;
- намаляване разхода на разходи – чрез продължаване на централизацията и автоматизация на нетърговските дейности (отчетност, обработването на щети, администриране на договори, плащания);
- консервативна инвестиционна политика с цел постигане на най-високо ниво на финансова стабилност на българския застрахователен пазар;
- привличане и задържане на компетентни и високо мотивирани персонал;
- активна социална ангажираност към обществото с фокус върху опазване на околната среда и устойчиво използване на природните ресурси, в следващите поколения.

Дружеството не притежава клонове в рамките на Република България, както и извън нея.

Съгласно чл. 40 от Закона за счетоводството Дружеството изготвя декларация за корпоративно управление и я публикува заедно с годишния финансов отчет.
Членовете на съветите или свързани с тях лица не са сключвали с дружеството договори, които излизат извън обичайната му дейност или съществено се отклоняват от пазарните условия.

Информация за последващи събития след датата на изготвяне на индивидуалния финансовия отчет

Съществуването на нов коронавирус (Covid-19) бе потвърдено в началото на 2020 г. и се разпространява световен мащаб, причинявайки смущения в бизнеса и икономическата дейност. Дружеството счита наличието на коронавируса за некоригиращо събитие след датата на баланса. Глобалното разпространение на коронавирусната пандемия все още налага и се очаква да повлияе негативно върху нашите резултати през 2020 г. (но няма да окаже влияние върху финансовото ни състояние в края на 2019 г.).

СТРАТЕГИЯ И БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Информация за последващи събития след датата на изготвяне на индивидуалния финансовия отчет (Продължение)

Въпреки всички регулаторни и / или секторни мерки, които правителството предприема всеки ден, на този етап е невъзможно да се направи надеждна оценка какви ще бъдат последствията за глобалната икономика и по-специално за нашата банково-застрахователна група. Разбира се, ние наблюдаваме внимателно ситуацията. Както винаги, ние възприемаме предпазлив и консервативен подход, въпреки че солидният ни капитал и ликвидни позиции са такива, че сме в състояние да издържим на екстремни сценарии.

Европейската икономика преживя забавяне през 2019 г., което правеше перспективите за 2020 г. малко по-ярки. За съжаление, огнището и разпространението на коронавируса през 2020 г. в световен мащаб промениха тази перспектива. В момента се очаква да има сериозен спад в световния икономически растеж през 2020 г. и възстановяването да започне най-рано през втората половина на годината. Като отворена икономика Европа е доста уязвима от прекия и косвените икономически последици от кризата причинени от коронавируса. Политическата реакция към тази криза беше стабилна. Въпреки това степента, в която предприетите мерки ще противодействат на забавянето на икономиката, все още е до голяма степен несигурна.

Нашите прогнози се основават на предположението, че коронавирусът и мерките, предприети за ограничаване на разпространението му, ще имат значително - но временно - отрицателно икономическо въздействие. Съгласно настоящите предположения, европейската икономика ще се свие през първото и второто тримесечие на 2020 г., преди постепенно да се възстанови през втората половина на годината.

Очакванията, прогнозите и изявленията относно бъдещите развития, които се съдържат в годишния доклад за дейността, се основават на предположения и оценки, направени при изготвянето на този доклад през месец април 2020 г.

Няма други значими събития, настъпили между датата на финансовия отчет и датата на одобряването му за одобрение от Надзорния съвет, които да изискват допълнително или да променят финансовото състояние на Дружеството.

Отговорности на ръководството

Според българското законодателство ръководството следва да изготви годишен финансов отчет за всяка финансова година, който да дава вярна и честна представа за състоянието на Дружеството към края на годината и неговите финансови резултати. Ръководството потвърждава, че е прилагало последователно адекватна счетоводна политика, която е в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), приети от ЕС. Ръководството също така потвърждава, че финансовите отчети са изготвени на принципа на действащото предприятие.

Ръководството е отговорно за коректното водене на счетоводните регистри, за целесъобразното управление на активите и за предприемането на необходимите мерки за избягването и откриването на евентуални злоупотреби и други нередности.
Настоящият доклад е изготвен и одобрен за издаване пред Надзорния съвет от Управителния съвет на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД с Протокол от 12 май 2020 г.

Коста Чолаков
Председател на УС и
Главен изпълнителен директор

„ДЗИ-ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ" ЕАД
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

Борис Пиличев
Член на УС и
Изпълнителен директор

ПРИЛОЖЕНИЕ

„ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД

ИНФОРМАЦИЯ по чл.247, ал.2, т.4 от Търговския закон за участията на членовете на Надзорния и Управителния съвет на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД в търговски дружества.

1. НАДЗОРЕН СЪВЕТ

Име	Участие в търговски дружества като неограничен съдружник	Притежаване на повече от 25% от капитала в търговски дружества	Участие в управлението на търговски дружества/кооперации
Йохан Демен	Не	Не	„CSOB Poistovna" „CSOB Pojistovna" „NLB Vita" „ДЗИ - Общо застраховане" ЕАД „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД „KBC Group Re" „KBC Asset Management N.V."
Люк Попелиер	Не	Не	„KBC Group NV" "KBC Bank NV" "KBC Insurance NV" "KBC Bank Ireland plc" "K&H Bank" "K&H Insurance" "CSOB Banka Slovakia" „ОББ"АД „ДЗИ – Животозастраховане" ЕАД „ДЗИ – Общо застраховане" ЕАД
Григорий Вазов	Не	„Вазов Институт" ЕООД	„ДЗИ - Общо застраховане" ЕАД „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД „Вазов Институт" ЕООД „Вазов Консулт" ЕООД „Проджект Кампани 1" АД „Рубикон Проджект" ЕООД

2. УПРАВИТЕЛЕН СЪВЕТ
ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВЛЕНИЕ
НА „ДЗИ - ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ" ЕАД

За 2019 година

Име	Участие в търговски дружества като неограничен съдружник	Притежаване на повече от 25 % от капитала в търговски дружества	Участие в управлението на търговски дружества/кооперации
Коста Чолаков	Не	Не	„ДЗИ - Общо застраховане" ЕАД „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД
Евгени Бенбасат	Не	Не	„ДЗИ - Общо застраховане" ЕАД „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД
Бистра Василева	Не	Не	„ДЗИ -Общо застраховане" ЕАД „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД
Борис Пъпчев	Не	Не	„ДЗИ -Общо застраховане" ЕАД „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД

УВОД

Основните принципи от политиката за корпоративно управление на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД са уредени в Кодекс за корпоративно управление, одобрен от Управителния съвет на Дружеството.

Информацията относно Кодекса за корпоративно управление, приет от „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД, е публично достъпна на официалната интернет страница на застрахователя (www.dzi.bg). Кодексът за корпоративно управление е изготвен в съответствие с действащото законодателство, както и в съответствие с Хартата за корпоративно управление на КБС Груп Н.В. (публикувана на www.kbc.com).

По-подробна информация относно корпоративното управление и спазването на законовата рамка се съдържат в настоящата декларация за корпоративно управление на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД.

Управителният съвет на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД прегледа на регулярна база дали практиките на корпоративно управление са в съответствие с действащото законодателство и с приетия Кодекс за корпоративно управление.
През 2019 г., няма установени случаи на практики от кодекса, които не са били спазени.

СИСТЕМА НА УПРАВЛЕНИЕ

"ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД (Дружеството) има двустепенна система на управление – Надзорен съвет и Управителен съвет. Състав и функциите на управителните и надзорните органи, както и техните комитети, са представени по-долу:

Надзорен съвет (НС)

Надзорният съвет на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД се състои от 3 (трима) членове, избрани от едноличния собственик на капитала (ЕСК). Към края на 2018 г. съставът на НС е следният:

- Люк Попелие – Председател - белгийски поданик, роден през 1964 г. Притежава магистърска степен по бизнес икономика от Университета на Антверпен, Белгия. Г-н Попелие заема длъжността Изпълнителен директор на бизнес звено „Международни пазари" в КБС Груп Н.В..
- Йохан Демен – белгийски поданик, роден през 1956 г. Притежава магистърска степен по специалност „Математика" и по специалност „Актюерство" от Католическия университет в Льовен, Белгия. Г-н Демен заема длъжността Старши директор „Застраховане" в бизнес звено „Международни пазари" в КБС Груп Н.В.
- Григорий Вазов – независим член – български гражданин, роден през 1951 г. Притежава магистърска степен от катедра „Финанси и кредит" от ВФСИ „Д. А. Ценов", Свищов, България. Г-н Вазов заема длъжността ректор на Висшето училище по застраховане и финанси в гр. София.

Надзорният съвет изпълнява контролни функции, без да участва в управлението на Дружеството.
Надзорният съвет заседава най-малко веднъж на три месеца, но не по-малко от 4 /четири/ пъти годишно.
В заседанията на Надзорния съвет могат да участват без право на глас членовете на Управителния съвет и други лица, след като са получили покана за това.

Председателят на Надзорния съвет свиква заседанията по своя преценка, както и по искане на членовете на съвета или на членове на Управителния съвет.

Заседанието на Надзорния съвет е редовно, ако присъстват повече от половината от членовете на съвета лично или са представлявани от друг член на съвета. Никой присъстващ член не може да представлява повече от един отсъстващ член.
Надзорният съвет може да взема решения и неприсъствено, ако всички членове са заявили писмено съгласието си за решението.

Надзорният съвет може да взема решения посредством директна дистанционна комуникация, като те се изготвят в писмена форма. В такъв случай решението е в сила, ако всички членове са информирани за заседанието и за съдържанието на даденото проекторешение.

По въпросите от своята компетентност Надзорният съвет взема решения с обикновено мнозинство. За всяко заседание на Надзорния съвет се води протокол, който се подписва от всички присъствали членове на съвета, като се отбелязва как е гласувал всеки от тях.

СИСТЕМА НА УПРАВЛЕНИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Надзорен съвет (НС) (продължение)

Функции и задачи на Надзорния съвет:

- Надзорният съвет определя основните насоки в дейността на Дружеството;
- Предлага на едноличния собственик на капитала (ЕСК) да вземе решение за увеличаване или намаляване на капитала;
- Избира членовете на Управителния съвет и сключва с тях договори за възлагане на управлението;
- Проверява годишния финансов отчет, доклада за дейността на Дружеството и предложението на Управителния съвет за разпределение на печалбата на Дружеството;
- Надзорния съвет дава съгласие за:
- Участието или разпореждането с участие в други търговски или гражданско дружества;
- Придобиване или разпореждане с недвижими имоти или вещни права върху тях на стойност над 1 000 000 лева;
- Прехвърляне и придобиване на застрахователен портфейл;
- Придобиване или разпореждане с предприятия или части от тях;
- Съществена промяна на дейността и на организационната структура на Дружеството.

Надзорният съвет може да създава специални комитети, чиито състав и функциониране се определят от него. Комитетите на Надзорния съвет са:

- Комитет по одит, риск и съответствие;
- Комитет по възнагражденията;

Комитет по одит, риск и съответствие

Комитетът е консултативен орган към Надзорния съвет на „ДЗИ – Животозастраховане" ЕАД и не може да взема самостоятелни решения. В този смисъл всички негови решения подлежат на потвърждение от Надзорния съвет.

Председател:	Теодор Седларски (независим член)
Членове:	Йохан Демен
	Снежана Каленова (независим член)

Членовете на Комитета по одит, риск и съответствие на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД се избират от Надзорния съвет и се одобряват от едноличния собственик на капитала. Комитетът заседава най-малко четири пъти годишно. Ръководителят на управление „Вътрешен одит" е със статут на „постоянен гост" на заседанията на комитета и на всяко от заседанията се отчита за своята дейност. Външните одитори са поканени да вземат участие във всички заседания, които трябва да присъстват поне на две от тях в рамките на една година. Комитетът има и постоянен секретар, назначен от Председателя.

Комитетът по одит, риск и съответствие има следните основни отговорности:

- проследява дали Управителният съвет е установил и поддържа адекватно ниво на вътрешен контрол върху процесите и системите. Това включва предимно (но не само) осигуряване спазването на действащото законодателство, съблюдаването на изпълнението на вътрешните правила и процедури и наличието на ефективен и ефикасен оперативен процес;
- следи за целостта и обективността на финансовите отчети и отчетния процес като цяло;
- следи за качеството на работата на вътрешен одит и осигурява неговите независимост, професионализъм и експертиза;
- съблюдава дейността на външния одит и в частност неговата независимост и ефективност по отношение на одитния процес;
- дава насоки по отношение на настоящия и бъдещ рисков апетит, стратегията за управление на риска и рисковия профил;
- контролира дали стойността на активите и пасивите са в съответствие с бизнес модела и стратегията за управление на риска;
- съблюдава качеството на системите за управление на риска, съответствието и законосъобразността, като следи за осигуряване на независимостта, професионализма и експертизата на звената, ангажирани в тези области;
- контролира дали стимулите, предвидени от Комитета за възнагражденията, отчитат влиянието на риска, капитала, ликвидността и времето на получаване на тези възнаграждения.

Председателят на Комитета по одит, риск и съответствие отчита пред Надзорния съвет дейностите, заключенията и препоръките за подобрения след всяко заседание на Комитета. Протоколите от заседанията на Комитета по одит, риск и съответствие задължително се предоставят на членовете на Надзорния съвет.

СИСТЕМА НА УПРАВЛЕНИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Надзорен съвет (НС) (продължение)

Комитет за възнагражденията:

Комитетът за възнагражденията взема решения по отношение на политиките и практиките за възнагражденията, както и по създадените чрез тях стимули за управление на риска, капитала и ликвидността.

Председател:	Люк Потелие
Членове:	Йохан Дамен
Секретар:	Кремена Кралева
Гости:	Петър Андреков
	Коста Чолаков

Комитетът за възнагражденията може да предложи на Надзорния съвет решения за възнагражденията, като отчита влиянието върху риска и неговото управление, дългосрочните интереси на акционерите, инвеститорите и другите заинтересовани лица.
Комитетът за възнагражденията заседава най-малко веднъж годишно, с цел обсъждане и одобрение на политиките за възнаграждения. За провеждане на заседание на Комитета за възнагражденията е необходимо да присъстват най-малко половината от членовете му.

Комитетът за възнагражденията има следните правомощия:
- дава предложения на НС във връзка с определяне възнагражденията на членовете на УС;
- ратифицира допълнителните възнаграждения, определени съгласно груповите правила за вноски мениджмънт.

За проведените заседания на Комитета за възнагражденията се води протокол от постоянно назначен секретар, Директор „Човешки ресурси", който протокол задължително се предоставя на членовете на Комитета.

Управителен съвет (УС)

Управителният съвет на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД се състои от 4 (четирима) членове, избрани от Надзорния съвет. Към края на 2019 г. съставът на УС е следният:

- Коста Чолаков – председател на УС и главен изпълнителен директор – български гражданин, роден през 1972 г. Притежава магистърска степен по специалност „Банково и финансово право" към университета „Куин Мери", Лондон, Англия.
- Енвиик Бенбасат – член на УС и изпълнителен директор - български гражданин, роден през 1975 г. Притежава магистърска степен по специалност „Бизнес администрация" към Сити Университет в Сиатъл, щата Вашингтон, САЩ
- Бистра Василева - член на УС и изпълнителен директор – български гражданин, родена през 1972 г. Притежава магистърска степен по специалност „Индустриален бизнес" към Университета за Национално и Световно Стопанство, София, България
- Борис Паличев – член на УС и изпълнителен директор – български гражданин, роден през 1982 г. Притежава магистърска степен по специалност „Счетоводство и контрол" към Университета за Национално и Световно Стопанство, София, България.

Дружеството се управлява и представлява от Управителен съвет, който извършва своята дейност под контрола на Надзорния съвет. Членовете на Управителния съвет се избират за срок от 4 /четири/ години и могат да бъдат преизбирани без ограничение. Управителният съвет заседава поне веднъж на две седмици. Решенията на Управителния съвет се вземат с обикновено мнозинство, доколкото в закон или в решение на ЕСК не е предвидено друго. Управителният съвет докладва за дейността си пред Надзорния съвет на дружеството най-малко веднъж на 3 /три/ месеца, но не по-малко от 4 /четири/ пъти годишно.

Функции и задачи на Управителния съвет:

- Управителният съвет организира дейността на Дружеството, определя застрахователната и финансова политика;
- Одобрява годишните отчети на отговорния актюер на Дружеството и на ръководителя на служба "Вътрешен одит и контрол";
- Определя видя и размера на фондовете на Дружеството, реда за набирането и разходване на средствата по тях;
- Приема програма за дейността;
- Изгражда управленската и организационната структура;
- Назначава и освобождава лицата, изпълняващи ключовите функции;
- Приема политиките, правилата и общи условия по Кодекса за Застраховане. Избира и упълномощава лица за изпълнителни директори.

СИСТЕМА НА УПРАВЛЕНИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Управителен съвет (УС) (продължение)

Управителният съвет може да създава специални комитети, чиито състав и функциониране се определят от него. Комитетите, създадени към/към Управителния съвет, са:

- Местен комитет за управление на риска и капитала;
- Комитет за нови и активни продукти и процеси /КНАПП/;
- Инвестиционен комитет.

Местен комитет за управление на риска и капитала (МКУРК):

- Комитетът е консултативен орган, който подпомага Управителния съвет при вземане на решения относно:
- Местната стратегия за управление на капитала и риска и апетита за риск;
- Местния рисков профил и капиталовата адекватност спрямо апетита за риск и разпределението на капитала;
- Разпределението на капитала по отделните бизнес звена, в съответствие с бизнес плановете им и в рамките, определени от Групата;
- Постигането на резултати от дейността, с които да се гарантира посрещане на целите и др. под.

Комитетът се състои от членовете на УС и директор на дирекция „Управление на риска".

Председател на МКУРК е изпълнителният директор с ресор Финанси и Риск. Ръководителят на отдел „Нефинансови рискове" към дирекция „Управление на риска" изпълнява функциите на секретар на МКУРК, който съставя протокол с решенията на комитета за всяко заседание, подлежащ на последващо одобрение от УС.

В заседанията на Комитета участват задължително и служители, пряко ангажирани в дейността на МКУРК, представители на различни звена, които имат отношение към обсъжданите въпроси. Председателят на МКУРК, чрез секретаря на Комитета, може да покани и други участници, които да присъстват на заседанията, ако прецени, че експертното им становище е важно и необходимо за вземането на конкретно решение. Ръководителят на служба „Вътрешен одит" и директорът на дирекция "Контрол на търговската мрежа, вътрешни инспекции и законосъобразност" присъстват на заседанията на МКУРК със статут на наблюдатели.

Заседанията на МКУРК се провеждат на месечна база. Комитетът може да взема решения, ако присъстват лично най-малко двама от неговите членове – изпълнителни директори, като единият от тях трябва да е Изпълнителен директор "Финанси и Риск". Решенията на МКУРК се вземат с пълно мнозинство (единодушно) от присъстващите на заседанието членове, при явно гласуване. Всеки от членовете има право на един глас. Останалите участници в заседанието имат съвещателен глас.

Комитетът може да взема решения, ако присъстват лично най-малко двама от неговите членове – изпълнителни директори, като единият от тях трябва да е Изпълнителен директор "Финанси и Риск". Решенията на МКУРК се вземат с пълно мнозинство (единодушно) от присъстващите на заседанието членове, при явно гласуване. Всеки от членовете има право на един глас. Останалите участници в заседанието имат съвещателен глас.

Комитет за нови и активни продукти и процеси /КНАПП/:

Комитетът е създаден от УС на „ДЗИ – Животозастраховане" ЕАД и изпълнява отговорности, които са изрично възложени от него. КНАПП изпълнява едновременно функциите на отговорен комитет за одобряване на продуктите, които застрахователят предлага на пазара, и канал за връзка с клоновата мрежа (с изключение на продуктите, предлагани през бизнес партньори Обединена българска банка). КНАПП оперира в съответствие с политиката за „Риска апетит", корпоративната стратегия и капиталовата политика. В състава на Комитета се включват членове със следните функции – председател, собственик на продукта, спонсор и координатор, които задължително се заемат от различни лица. Председателят на КНАПП е изпълнителен директор с ресор „Операции". Координатор на комитета е юристът на изпълнителния директор – Председателя на КНАПП. Спонсорите на съответния процес са директори на Дирекции „Продукти Животозастраховане" и „Корпоративно и специализирано застраховане", а собствениците на продуктите се определят в зависимост от характера на бизнес предложението. За заседанията на КНАПП се съставя протокол, който съдържа взетите решения от Комитета и подлежи на последващо одобрение от УС.

СИСТЕМА НА УПРАВЛЕНИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Инвестиционен комитет:

Комитетът е създаден от УС на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД и изпълнява функции на консултативен орган. Инвестиционния комитет заседава минимум четири пъти в годината, като се разглеждат следните въпроси:

- Макроикономическа рамка, вкл. лихвени нива;
- Падежна структура на портфейла от финансови активи;
- Инвестиционни цели и стратегия и предложения за управлението на инвестиционния портфейл.

В състава на Комитета се включват следните членове – председател на комитета е Изпълнителен Директор „Финанси и Риск", а останалите членове са Директор „Финанси", Директор „Риск", Експерт "Управление на инвестициите", Директор „Продукти Медицинско и Животозастраховане" „Управление на инвестициите" към ОББ.

За заседанията на комитета се съставя протокол, който съдържа взетите решения от Комитета и подлежи на последващо одобрение от УС. Всички отговорности на НС и УС са уредени в Кодекса за корпоративно управление и в Устава на Дружеството.

СИСТЕМА ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Системи за вътрешен контрол

„ДЗИ – Животозастраховане" ЕАД прилага многослоен модел за вътрешен контрол, следвайки изискванията на КВС Груп, като са въведени три линии на защита.

Първа линия на защита са бизнес звената, като от гледна точка на бизнес операциите те са изцяло отговорни за всички рискове в своята сфера на дейност и трябва да гарантират, че всички необходими проверки в процесите им се прилагат навременно, ефективно и прозрачно.

Втора линия на защита са звената, които имат независими контролни функции – Управление на Риска, Финанси, Правна и Информационна сигурност. Звената упражняващи независими контролни функции изразяват собствено мнение по отношение на рисковете, на които Дружеството е изложено. Звената имат следните задължения:

- Наблюдават и проверяват начина на изпълнение на Рамката на КВС за управление на риска в бизнеса и докладват за цялостната рискова среда на ръководството на Дружеството;
- Контролират дали полето за действие се спазва от бизнеса и ескалират при необходимост;
- Докладват независимо по въпросите на риска пред съответните органи и комитетите за риска в съответствие с институциите, определени в Рамката за управление на риска.

Трета линия на защита е управление „Вътрешен одит", което докладва пред УС и Комитета по одит, риск и съответствие, като изразява мотивирано становище за функционирането на рамките за вътрешен контрол; оценява функционирането на първа и втора линия на защита; проверява дали рисковете се управляват адекватно чрез процесите в Дружеството.

Като част от системата за управление на риска и системата за вътрешен контрол, освен ключовата функция „Вътрешен одит" са въведени и следните други три ключови функции:

- Функция по Управление на Риска;
- Актюерска Функция;
- Функция за Съответствие;

Управление на риска

Основната цел на рамката за управление на риска и за финансово управление на Дружеството е да се защитят акционерите от събития, които са пречка за последователното постигане на целите по отношение на финансовите резултати, включително невъзможността за реализиране на потенциални приходи.

Дружеството е разработило и въвело правила и процедури за управление и контрол на риска с цел да определи, управлява и контролира степента на финансов и застрахователен риск. Правилата и процедурите за управление и контрол на риска се приемат от Управителния съвет и се одобряват от Надзорния съвет. Главната цел на рисковата политика е да дефинира ясно определени параметри и правила за операциите на Дружеството, така че да ограничи максимално потенциалното негативно влияние на рисковете върху финансовите му резултати.

СИСТЕМА ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Актюерската функция има следните задължения:

- Координира оценката на техническите резерви според изискванията на Директивата „Платежоспособност II" и Кодекса за застраховане;
- Информира Управителния и Надзорния съвети за надеждността и адекватността на начисленията на техническите резерви;
- Дава становище по отношение на подписвческата политика на Дружеството;
- Дава становище по отношение на презастрахователните споразумения;
- Участва във валидирането на оценката на техническите резерви по Директива „Платежоспособност II" на тримесечна база;
- Подготвя годишен доклад до Управителния съвет относно точността на техническите резерви и подписвческите и презастрахователни споразумения;
- Допринася за ефективно управление на риска;
- Докладва за изискванията на регулатора.

Функцията по управление на риска има следните задължения:

- Създава и поддържа Общата рамка за управление на риска, изготвено на основата на законовите и регулаторни изисквания, които ясно дефинират отговорностите и задачите на първата и втората защитна линия в Общата рамка за управление на риска;
- Изпълнява редица дейности, свързани с управлението на различни рискове в Дружеството;
- Подпомага първа линия за защита, при прилагането на Общата рамка за управление на риска:
- на регионално ниво чрез разясняване, консултиране, обучение и контрол;
- на централно ниво чрез обучения, семинари и др.

СИСТЕМА ЗА ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

Дирекция Съответствие с изпълнителна функция в Дружеството, описана в Харта за съответствие. Найната основна задача е да предотвратява риска от несъответствие или от реализиране на загуба, поради неспазване на приложимите закони, подзаконови или вътрешни правила, които попадат или са в обхвата на функциите на дирекцията.

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРЕДЛОЖЕНИЯТА ЗА ПОГЛЪЩАНЕ

„ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД не притежава значими преки или косвени участия в дружества, чиито акции са официално регистрирани на фондови борси или борса, намиращи се или функциониращи на територията на една или повече държави-членки.

Дружеството не е издавало ценни книжа със специални права на контрол. Съгласно устава на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД съществува забрана за издаване на привилегировани акции, даващи право на повече от един глас или допълнителни ликвидационни дяла.

Няма ограничения върху правата на глас на притежателите на определен процент или брой гласове и не са уредени крайни срокове за упражняване на правата на глас. Внасянето на изменения в учредителния договор на Дружеството /Устава/ е регламентирано в самия него и се извършва по правилата на Търговския закон. Изборът и смяната на членовете на УС/НС са регламентирани в Устава, както и в Правилата за работа на УС/НС, при спазване изискванията на Кодекса за застраховане и Търговския закон. Обратно изкупуване на акции може да се извършва по решение на едноличния собственик, по реда и при условия, предвидени в действащото законодателство.

ПОЛИТИКА ПО МНОГООБРАЗИЕ

„ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД прилага политиката за многообразие по отношение на състава на органите, определена в Хартата за корпоративно управление на Кей Би Си Груп и Кодекса за корпоративно управление.

Съгласно изискванията на политиката за многообразие Дружеството трябва да осигури балансирани състав на органите, който гарантира, че членовете им притежават необходимия опит, основни умения в управлението и широк социален опит.

През 2019 г. съставът на НС отговаря на изискванията на политиката за многообразие на членовете на съвета. От гледна точка на национализъм, НС се състои от двама членове, които са белгийски граждани и един член, който е гражданин на Р. България. Възрастовият диапазон на членовете е от 53 г. до 66 г. Един от членовете на НС има диплома по бизнес икономика, вторият има диплома по астрология и математика, а третият притежава квалификация по специалност „Финанси".

ПОЛИТИКА ПО МНОГООБРАЗИЕ (ПРОДЪЛЖЕНИЕ)

През 2019 г. съставът на УС отговаря на изискванията на политиката за многообразие на членовете по съвет. От гледна точка на националност, в състава на УС има четирима български граждани. В УС участват членове, които са родени в периода между 1972 г. и 1982 г. Разнообразието в образованието и професионалната квалификация на членовете на УС се осигурява от присъствието на членове, които притежават значителен опит в различни сфери и квалификации в следните специалности – „Право", „Счетоводство и контрол", „Бизнес администрация" и „Индустриален бизнес".

Настоящата Декларация е одобрена от Управителния съвет на „ДЗИ – Животозастраховане" ЕАД с Протокол от 12 май 2020 г.

Коста Чолаков -
Председател на УС и
Главен изпълнителен директор

Борис Паличев -
Член на УС и
Изпълнителен директор

	Прил.	2019 г. хил. лв.	2018 г. хил. лв.
Брутo премии	3(а)	75,603	41,427
Отстъпени премии на презастраховател	3(б)	(2,304)	(723)
Нетни премии		**73,299**	**40,704**
Приходи от такси и комисиони	4	1,831	482
Приходи от инвестиции	5	4,631	9,285
Реализирани (загуби)/печалби	6	(33)	2,385
Печалби и загуби от преоценка до справедлива стойност	7	302	(77)
Други приходи от дейността	8	567	338
Общо други приходи		**7,298**	**12,413**
Разходи за изплатени доходи и претенции, брутo	9(а)	(37,230)	(27,411)
Претенции, отстъпени на презастраховател	9(б)	162	-
Изменение на задълженията по застрахователни договори, с изключение на пренос-премиен резерв - брутo	9(в)	(2,207)	398
Изменение на задълженията по застрахователни договори, с изключение на пренос-премиен резерв, отстъпени на презастраховател	9(г)	(19)	-
Разходи за изплатени доходи и претенции, нетно		**(39,294)**	**(27,013)**
Финансови разходи		(151)	(121)
Възстановена обезценка на финансови активи		20	16
Обезценка на застрахователни вземания	22	(4,364)	(3,850)
Административни разходи	10	(14,912)	(8,553)
Други разходи за дейността	10	(14,086)	(4,230)
Други разходи		**(33,493)**	**(16,718)**
Общо разходи за изплатени доходи и претенции и други разходи		**(72,787)**	**(43,731)**
Печалба преди данъци		**7,810**	**9,386**
Разход за данък върху доходите	12	**(1,248)**	**(321)**
Печалба за годината		**6,562**	**9,065**

Индивидуалният финансов отчет е изготвен на 24 април 2020 г., одобрен за издаване пред Надзорния съвет от Управителния съвет на „ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД на 12 май 2020 г. и подписан от името на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД от:

Коста Чолаков
Главен изпълнителен директор

Борис Пеличев
Изпълнителен директор

Антон Дечев
Изпълнителен директор

Заверен съгласно одиторски доклад от 15 май 2020 г.

„ПрайсуотърхаусКупърс Одит" ООД

Джон Нюман
Прокурист

Борянa Димова
Регистриран одитор, отговорен за ангажимента

„Грант Торнтон" ООД

Марий Апостолов
Управител

Емилия Маринова
Регистриран одитор, отговорен за ангажимента

	Прил.	2019 г. хил. лв.	2018 г. хил. лв.
Печалба за годината		**6,562**	**9,065**
Друг всеобхватен доход			
Друг всеобхватен доход, подлежащ на реклассификация в печалбата или загубата в последващи периоди			
Печалба/(загуба) от финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, възникнала през периода		5,256	(1,399)
Печалба/(загуба) от финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, реклассифицирана в печалбата или загубата		(10)	(2,421)
Ефект от данък върху доходите	13	(513)	382
Друг всеобхватен доход/(загуба), подлежащи на реклассификация в печалбата или загубата в последващи периоди, нетно от данъци	13	**4,733**	**(3,438)**
Друга всеобхватна (загуба), неподлежаща на реклассификация в печалбата или загубата в последващи периоди			
Актюерски загуби по планове с дефинирани доходи	13	(12)	(5)
Ефект от данък върху доходите		1	-
Друга всеобхватна (загуба), неподлежаща на реклассификация в печалбата или загубата в последващи периоди, нетно от данъци		**(11)**	**(5)**
Друг всеобхватен доход /(загуба)за годината, нетно от данъци		**4,722**	**(3,443)**
Общ всеобхватен доход за годината, нетно от данъци		**11,284**	**5,622**

Индивидуалният финансов отчет е изготвен на 24 април 2020 г., одобрен за внасяне пред Надзорния съвет от Управителния съвет на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД на 12 май 2020 г. и подписан от името на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД от:

Коста Чолаков
Главен изпълнителен директор

Борис Паличев
Изпълнителен директор

Антон Дечев
Изпълнителен директор

Заверен съгласно одиторски доклад от 15 май 2020 г.

„ПрайсуотърхаусКупърс Одит" ООД

Джон Нюман
Прокурист

Боряна Димова
Регистриран одитор, отговорен за ангажимента

„Грант Торнтон" ООД

Мария Апостолова
Управител

Емилия Маринова
Регистриран одитор, отговорен за ангажимента

	Прил.	Регистриран капитал хил. лв.	Капиталови резерви хил. лв.	Неразпределена печалба хил. лв.	Преоценъчни резерви на нефинансови активи хил. лв.	Преоценъчни резерви на ФА по справедлива стойност през друг всеобхватен доход хил. лв.	Преоценъчни резерви на планове за дефинирани доходи хил. лв.	Общо собствен капитал хил. лв.
Салдо към 1 януари 2018 г.		**38,600**	**34,542**	**90,099**	**1,683**	**10,766**	**(20)**	**175,670**
Печалба за годината		–	–	9,065	–	–	–	9,065
Друг всеобхватен доход	13	–	–	–	–	(3,438)	(5)	(3,443)
Общо всеобхватен доход		–	–	**9,065**	–	**(3,438)**	**(5)**	5,622
Увеличение от бизнес комбинации		–	–	**4,220**	–	1,427	–	5,647
Салдо към 31 декември 2018 г.		38,600	34,542	**103,384**	**1,683**	**8,755**	**(25)**	**186,939**
Салдо към 1 януари 2019 г.		38,600	34,542	**103,384**	**1,683**	**8,755**	**(25)**	**186,939**
Печалба за годината		–	–	6,562	–	–	–	6,562
Друг всеобхватен доход	13	–	–	–	–	4,733	(11)	4,722
Общо всеобхватен доход		–	–	**6,562**	–	4,733	(11)	11,284
Изплатен дивидент през годината		–	–	(13,107)	–	–	–	(13,107)
Операции с акционери		–	–	**(13,107)**	–	–	–	(13,107)
Салдо към 31 декември 2019 г.		38,600	34,542	**96,839**	**1,683**	**13,488**	**(36)**	**185,116**

Индивидуалният финансов отчет е изготвен на 24 април 2020 г., одобрен за внасяне пред Надзорния съвет от Управителния съвет на „ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД на 12 май 2020 г. и подписан от името на „ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД от:

Коста Чонаков
Главен изпълнителен директор

Борис Паличев
Изпълнителен директор

Антон Дечев
Представител

Заверен съгласно одиторски доклад от 15 май 2020 г.

„ПрайсуотърхаусКуперс Одит" ООД

Джон Шийан
Прокурист

Борина Димова
Регистриран одитор, отговорен за ангажимента

„Грант Торнтон" ООД

Мария Апостолова
Управител

Емилия Маринова
Регистриран одитор, отговорен за ангажимента

	Прил.	31 декември 2019 г.	31 декември 2018 г.
		хил. лв.	хил. лв.
Активи			
Нематериални активи	15	11,210	13,628
Репутация	1.3; 15	2,023	2,023
Отсрочени аквизиционни разходи	23	4,530	5,097
Материални активи	16	9,074	9,362
Активи с право на ползване	31	876	-
Инвестиционни имоти	17	12,768	12,784
Инвестиции в дъщерни предприятия	14	115,425	115,425
Предоставени заеми	19(б)	980	980
Депозити във финансови институции	19(б)	615	-
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в други всеобхватен доход	19(в)	188,047	153,966
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	19(г)	82,698	45,551
Финансови активи по амортизирана стойност	19(д)	8,062	8,125
Активи по презастрахователни операции	20	989	528
Вземания по застрахователни операции	22	8,663	8,354
Търговски и други вземания	19(б)	1,641	884
Вземания за данък върху доходите		-	362
Парични средства	24	2,624	31,726
Общо активи		**450,225**	**408,795**
Собствен капитал и пасиви			
Собствен капитал			
Регистриран капитал	32.1	38,600	38,600
Неразпределена печалба		96,839	103,384
Преоценъчен резерв	32.3	15,171	10,438
Капиталови резерви	32.2	34,542	34,542
Преоценъчен резерв на план за дефинирани доходи		(36)	(25)
Общо собствен капитал		**185,116**	**186,939**
Пасиви			
Задължения по застрахователни договори	25	174,371	171,166
Задължения по инвестиционни договори	26	80,879	43,757
Задължения към персонала при пенсиониране	27	276	228
Пасив по отсрочени данъци	21	533	495
Деривативни финансови инструменти	18	-	383
Задължения към предприятия	28	1,270	785
Задължения към застрахователни посредници и застраховани лица	29	3,181	2,858
Търговски и други задължения	30	2,853	2,184
Задължения за данък върху доходите		870	-
Задължения по лизингови договори	31	876	-
Общо пасиви		**265,109**	**221,856**
Общо собствен капитал и пасиви		**450,225**	**408,795**

Индивидуалният финансов отчет е изготвен на 24 април 2020 г., одобрен за внасяне пред Надзорния съвет от Управителния съвет на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД на същата дата и подписан от името на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД от:

Костя Чолаков
Главен изпълнителен директор

Борис Палигчев
Изпълнителен директор

Силвия Пенчев
Съставител

Заверен съгласно одиторски доклад от 15 май 2020 г.

„ПрайсуотърхаусКуперс Одит" ООД

Джак Нюман
Прокурист

Борина Димова
Регистриран одитор, отговорен за ангажимента

„Грант Торнтон" ООД

Мария Апостолова
Управител

Емилия Маринова
Регистриран одитор, отговорен за ангажимента

	Прил.	2019 г.	2018 г.
		хил. лв.	хил. лв.
Оперативна дейност			
Постъпления от застрахователни премии		92,430	88,256
Платени презастрахователни премии		(2,199)	(823)
Платени застрахователни обезщетения		(46,557)	(26,750)
Получена депозитна част по застраховки, свързани с инвестиционен фонд		33,073	21,112
Платени суми по инвестиционни договори		(3,587)	(549)
Плащания на доставчици		(2,964)	(1,901)
Плащания към служители и осигурителни институции		(5,429)	(3,869)
Платени експлоатационни разходи		(11,718)	(3,279)
Платен корпоративен данък		(553)	(251)
Платени данъци, различни от корпоративен данък		(2,191)	(1,504)
Други парични потоци от оперативна дейност		1,199	1,052
Нетни парични потоци от оперативна дейност		**41,504**	**21,494**
Инвестиционна дейност			
Придобиване на дъщерно дружество, нетно от парични средства		-	(18,753)
Постъпления от ценни книжа		3,363	42,041
Постъпления от продажби на дълготрайни активи и инвестиционни имоти		713	224
Покупки на дълготрайни материални и нематериални активи и инвестиционни имоти		(1,854)	(5,001)
Покупки на ценни книжа		(33,196)	(2,466)
Покупки на дялове в инвестиционни фондове		(34,332)	(17,397)
Продажба на дялове в инвестиционни фондове		3,329	339
Получени лихви		4,994	3,508
Получени дивиденти	5	-	6,375
Получени наеми		834	331
Предоставени депозити		(605)	-
Постъпления от падежирали депозити		-	35,205
Други парични потоци за инвестиционна дейност		(548)	(335)
Нетни парични потоци (използвани в)/ от инвестиционна дейност		**(57,102)**	**44,071**
Финансова дейност			
Изплатени дивиденти		(13,107)	-
Изплатен заем, нетно	19(c)	-	(37,960)
Плащания по лизингови договори		(397)	-
Нетни парични потоци използвани във финансова дейност		**(13,504)**	**(37,960)**
Нетно увеличение/(намаление) на паричните средства		(29,102)	27,605
Парични средства на 1 януари		31,726	4,121
Парични средства на 31 декември	24	**2,624**	**31,726**

Индивидуалният финансов отчет е изготвен на 24 април 2020 г., одобрен за внасяне пред Надзорния съвет от Управителния съвет на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД на 12 май 2020 г. и подписан от името на „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД от:

Костя Чолаков
Главен изпълнителен директор

Борис Пашичев
Изпълнителен директор

Антон Дачев
Изпълнителен директор

Заверен съгласно одиторски доклад от 15 май 2020 г.

„ПрайсуотърхаусКупърс Одит" ООД

Джок Нюнъм
Прокурист

Борянв Дамов
Регистриран одитор, отговорен за ангажимента

„Грант Торнтон" ООД

Мария Апостолова
Управител

Емилия Маринова
Регистриран одитор, отговорен за ангажимента

1.1 Корпоративна информация

„ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД („Дружеството", „ДЗИ", „ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД) е търговско дружество по смисъла на Търговския закон, правоприемник на създадения през 1946 година Държавен застрахователен институт, чрез обединяване на всички национални клонове на чуждестранните застрахователни дружества, осъществяващи застрахователна дейност в България.

Дружеството е регистрирано в Република България, със седалище и адрес на управление в гр. София, община Столична, бул. „Витоша" № 89Б. „ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД извършва дейността си на територията на Република България.

ДЗИ притежава лицензи за застрахователна и презастрахователна дейност по всички видове застраховки от раздел I на Приложение № 1 към Кодекса за застраховането в сила към 31.12.2019 г., с изключение на Застраховки за изкупуване на капитал, както и по застраховките „Живопулко" и „Заболяване" от раздел II на цитираното приложение.

Към 31 декември 2019 г. едноличен собственик е Кей Би Си Иншурънс НВ, Белгия.

Индивидуалният финансов отчет на „ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД за годината, приключваща на 31 декември 2019 г., е одобрен за внасяне пред Надзорния съвет съгласно решение на Управителния съвет от 12 май 2020 г.

1.2 Консолидация

Към 31 декември 2019 г. „ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД притежава 100% от акциите и дяловете на следното търговско дружество:

Наименование на Дружеството	Предмет на дейност
„ДЗИ - Общо застраховане" ЕАД	Общо застраховане

Инвестициите в дъщерните дружества са представени по тяхната цена на придобиване в настоящия финансов отчет не представлява консолидиран по смисъла на чл. 37 ал. 2 от Закона за счетоводството (действащ към 31.12.2019 г.) и Международен счетоводен стандарт (МСФО) 10 „Консолидирани финансови отчети".

Дружеството изготвя отделно консолидиран финансов отчет съгласно МСФО 10 и българското законодателство, който следва да бъде одобрен и публикуван до края месец юни 2020 г.

Повече информация относно дъщерното дружество на „ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД е представена в Приложение 14.

1.3 Бизнес комбинации

На 15 март 2018 г. Дружеството придобива „ОББ-Метлайф Животозастрахователно дружество" АД, като придобитото дружество впоследствие се преименува на „ОББ – Животозастраховане" ЕАД. На 22.03.2018 г. дружеството е официално вписано в Търговския регистър под името „ОББ -Животозастраховане" ЕАД със седалище и адрес на управление бул. Витоша 89Б, София. Придобиването е извършено чрез покупка на 100% от броя на акциите (12 000 000 акции с номинал от 1 лв.), в. т.ч. 60% закупени от ОББ АД и 40% - от Метлайф ЕУ Холдинг Къмпани Лимитед (Ирландия), с което се установява фактическият контрол върху придобитото дружество. Придобиването е свързано със стратегията на крайната компания майка на ДЗИ – Кей Би Си Груп, за разширение на банково-застрахователния модел в рамките на българския пазар. Синергията, постигната между придобитото дружество и Обединена българска банка АД, е ключов фактор за постигането на още по-добра позиция в банковото застраховане. Придобиването води до постигане на по-висок пазарен дял в животозастраховането и очакване за по-високи бъдещи печалби от този бизнес.

Придобитото дружество се консолидира счетоводно от „ДЗИ – Животозастраховане" в периода 31 март 2018 г. – 31 декември 2018 г. при допускането, че в периода от 15 март до 31 март не са извършвани съществени сделки, които да окажат значително влияние върху финансовото състояние на придобитото дружество. През 2018 г. е задействана процедура по вливането на придобитото дружество, която окончателно приключва на 31 декември 2018 г. – датата на вписване на вливането (и респективно заличаването на придобитото дружество) в Търговския регистър.

1.3 Бизнес комбинации (Продължение)

От датата на придобиването до датата на вливане, „ОББ – Животозастраховане" е реализирало приходи в размер на 27,344 хил. лв. и печалба в размер на 4,041 хил. лв., които са включени в консолидирания финансов отчет за 2018 г.. Ако дружеството „ОББ – Животозастраховане" беше придобито на 1 януари 2018 г., приходите на това дружество в консолидирания отчет на „ДЗИ – Животозастраховане" за периода щяха да бъдат 35,988 хил. лв., а печалбата за периода щеше да бъде 6,374 хил. лв.

Разходите, свързани с придобиването, възлизат на 230 хил. лв. и включват разходи за юридически услуги в размер на 230 хил. лв. Те са отчетени в печалбата или загубата в периода на възникването им и са включени на ред „Разходи за външни услуги" в отчета за печалбата или загубата на „ДЗИ – Животозастраховане".

Съгласно изискванията на МСФО 3 Бизнес комбинации, операция или друго събитие, при което придобиващият получава контрол над една или повече стопански дейности, както и операции по вливания се третират като бизнес комбинации. Изискванията на стандарта не се прилагат за комбинации от предприятия под общ контрол. Въпреки това, ръководството на Дружеството има право да избере подходяща счетоводна политика включително и метод на отчитане на бизнес комбинацията на базата на МСФО 3 при комбинации между предприятия под общ контрол.
Ръководството на Дружеството е направило преценка, че най-подходящ за отчитане е методът на покупката при спазване на принципите за признаване на застрахователни договори регламентирани в МСФО 4, а именно че на датата на придобиването застрахователят е оценил поетите застрахователни пасиви и застрахователните активи по справедлива стойност.

Към датата на придобиване на ОББ Животозастраховане ЕАД активите и пасивите на придобитото дружество са оценени по тяхната справедлива стойност. В резултат на отчетената бизнес комбинация е признат нематериален актив –придобит застрахователен бизнес (ПЗБ) и е възникнала репутация.

	Справедлива стойност към 31.03.2018 хил. лв.
Активи	
Активи по отсрочени данъци	144
Материални активи	106
Инвестиционни имоти	5,122
Финансови активи на разположение за продажба	96,364
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата	8,544
Вземания по застрахователни операции	1,136
Търговски и други вземания	391
Пари и парични еквиваленти	8,725
Общо активи	**120,531**
Преносими резерв	1,997
Пасиви	
Задължения по застрахователни договори	86,640
Задължения към презастрахователи	232
Задължения към застрахователни посредници и застрахования лица	1,507
Търговски и други задължения	2,072
Общо пасиви	**90,451**
Нетни разграничими активи	**28,884**

Репутацията, възникнала в резултат на бизнес комбинацията, е определена, както следва:

	хил. лв.
Прехвърлено възнаграждение, платено по банков път	41,268
Справедлива стойност на придобитите разграничими нетни активи	(28,084)
Справедлива стойност на придобит застрахователен бизнес	(11,161)
Репутация	**2,023**

1.3 Бизнес комбинация (Продължение)

Към датата на вливане на ОББ Животозастраховане ЕАД в ДЗИ Животозастраховане ЕАД, при което придобитото предприятие прекратява юридическата си самостоятелност, всички активи и пасиви са признати по тяхната балансова стойност. За целите на изготвяне на индивидуалния финансов отчет, ръководството на Дружеството е избрало перспективното прилагане на метода на „намерени" балансови стойности (predecessor accounting method) според който индивидуалният финансов отчет на придобиващият ДЗИ Животозастраховане включва активите и пасивите на придобитото ОББ Животозастраховане към датата на вливане т.е. 31.12.2018 г. Резултатите от дейността на придобитото дружество се включват в консолидирания отчет на придобиващия за периода от датата на бизнес комбинацията до датата на вливане.

Към датата на вливането активите и пасивите на придобитото дружество са оценени по тяхната балансова стойност.

	Балансова стойност към 31.12.2018 хил. лв.
Активи	
Отсрочени аквизиционни разходи	1,176
Материални активи	51
Инвестиционни имоти	5,429
Финансови активи на разположение за продажба	92,462
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата	10,787
Активи по презастрахователни операции	116
Вземания по застрахователни операции	624
Търговски и други вземания	496
Вземания от данък върху доходите	63
Пари и парични еквиваленти	22,515
Общо активи	**133,719**
Собствен капитал	
Неразпределена печалба	4,220
Преоценъчен резерв	1,427
Общо собствен капитал	**5,647**
Пасиви	
Задължения по застрахователни договори	86,406
Задължения по инвестиционни договори	10,765
Пасив по отсрочени данъци	69
Задължения към презастрахователи	256
Задължения към застрахователни посредници и застрахован лица	1,037
Търговски и други задължения	616
Общо пасиви	**99,151**
Нетни разграничими активи	**28,921**

	хил. лв.
Прехвърлено възнаграждение, платено по банков път	41,268
Сума на придобитите пари и парични еквиваленти	(22,515)
Нетен изходящ паричен поток при придобиването	18,753
Нетно парични средства, платени при придобиването	18,753

„ОББ – Животозастраховане" не е публично дружество и поради тази причина липсва пазарна информация. Оценката по метода на пазарната стойност се основава на финансовото състояние и прогнозите за паричните потоци на "Платежоспособност II" на „ОББ – Животозастраховане" към 31 март 2018 г. за период от 10 години, поради значителната несигурност и липса на подходящи криви на доходност. Кривите на доходност, използвани за дисконтиране, се базират не доходността на активите за покритие на техническите резерви. Предполагаемият подход е, че всяка оценка на предприятието ще се основава на стойността на застрахователния портфейл, както и на собствения капитал по МСФО на „ОББ – Животозастраховане". По този начин, както се изисква от МСФО 3, също така е анализирано дали трябва да се вземат предвид и корекции при оценката на нетната стойност на активите, като се отчете развитието на финансовото състояние на ОББ - Животозастраховане и нови позиции.

1.3 Бизнес комбинации (Продължение)

Репутацията е свързана главно с очакванията за растеж и бъдеща рентабилност, със значителните умения и опит на персонала на придобитото дружество, както и с очакваното намаляване на разходите. Репутацията не се очаква да бъде приспадната за данъчни цели.

В резултат на бизнес комбинацията няма преустановяване на основна част от дейността.
Не са признати условни задължения във връзка с бизнес комбинацията.

Настоящият финансов отчет включва баланса на дейностите на придобитото дружество към край на 2018 г. Информацията, представена в сравнителния период в отчета за печалбата или загубата, както и съответните бележки във финансовия отчет, включват само стойности на „ДЗИ – Животозастраховане", без включването на дейностите на „ОББ – Животозастраховане". Където е необходимо, всеки ефект, породен от влиянието с „ОББ – Животозастраховане", е представен на съответен ред с наименование „Увеличение/ (намаление) от бизнес комбинация".
До края на текущия отчетен период, първоначалното счетоводно отчитане на бизнес комбинацията се счита за приключено. Дружеството не е отчело провизорни суми. Няма данни за получена нова информация, за факти и обстоятелствата, които са съществували към датата на придобиване и които да изискват корекции със задна дата.

2.1 База за изготвяне

Този индивидуален финансов отчет е изготвен при спазване принципа на действащото предприятие на база историческа цена с изключение на инвестиционните имоти, финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата (Еврооблигации, държавни ценни книжа, облигации, кредити от търговски дружества, инвестиционни дялове и деривативни финансови инструменти), както и пасивите по инвестиционни договори, които са оценени по справедлива стойност.

Настоящият индивидуален финансов отчет е изготвен в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО) и разясненията, издадени от Комитета за разяснения (КРМСФО), приети от Европейския съюз (ЕС). МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамка с обща предназначение за достоверно представяне, еквивалентно на дефиницията на рамката, въведена в § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството „Международни счетоводни стандарти" (МСС).

Финансовият отчет е представен в съответствие с МСС 1 „Представяне на финансови отчети". Дружеството представя отчета за печалбата или загубата и другия всеобхватен доход в два отделни отчета: индивидуален отчет за печалбата или загубата и индивидуален отчет за другия всеобхватен доход. Пояненията във финансовия отчет са представени в лева (лв.), които е функционалната валута на Дружеството, и са закръглени до хиляди (хил. лв.), освен ако не е упоменато друго.

Дружеството представя отчети за финансовото си състояние най-общо по степен на ликвидност. Анализ относно възстановяването на активите или уреждането на пасивите в рамките на дванадесет месеца след датата на отчета за финансовото състояние (текущи) и след повече от 12 месеца след датата на отчета за финансовото състояние (нетекущи) е представен в пояснителните бележки.

Финансови активи и финансови пасиви се компенсират и нетната сума се представя в индивидуалния отчет за финансовото състояние, единствено когато съществува законово право за компенсиране на признатите суми и когато е налице намерение за уреждане на нетна база, или за едновременно реализиране на активите и уреждане на пасивите.

Приходи и разходи не се компенсират в индивидуалния отчет за печалбата или загубата, освен ако това не е позволено или разрешено от определен счетоводен стандарт или разяснение, както конкретно е оповестено в счетоводната политика на Дружеството.

Изготвянето на финансови отчети в съответствие с МСФО изисква прилагането на конкретни приблизителни счетоводни оценки. От ръководството на Дружеството се изисква да направи собствена преценка в процеса на прилагането на счетоводните политики. Позициите във финансовите отчети, които предполагат по-висока степен на субективна преценка, както и тези позиции, за които приблизителните оценки имат значителен ефект върху финансовите отчети като цяло, са отделно оповестени в Приложение 2.4.

2.1 База за изготвяне (Продължение)

Дружеството не е изготвило консолидирания си финансов отчет към датата на изготвяне на настоящия индивидуален финансов отчет за Дружеството и дъщерните му дружества, така както се изисква съгласно МСФО 10. Дружеството е приложило интерпретацията, която се съдържа в меморандума, който е издаден от Европейската Комисия – ГД „Вътрешен пазар и услуги", относно срещата на Счетоводния Регулаторен Комитет (документ ARC/08/2007), който разглежда отношенията между Регулациите на Регламента за приема на МСС и Фирмени Директиви 4 и 7. Европейската Комисия е на мнение, че ако Дружеството избере или е задължено да изготви своите индивидуални финансови отчети съгласно МСФО, приети за прилагане от Европейския съюз, то те може да се изготвят и представят независимо от изготвянето и представянето на консолидираните финансови отчети.

Ръководството на Дружеството носи отговорност за съставянето и достоверното представяне на информацията в настоящия индивидуален финансов отчет.

2.2 Промени в счетоводната политика и оповестявания

Нови и изменени стандарти и разяснения

Дружеството е приложило следните стандарти и изменения за първи път за своя годишен отчетен период, започващ на 1 януари 2019 г.:

- **МСФО 16 „Лизинг"** (издаден на 13 януари 2016 г. и в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г
- **КРМСФО 23 „Несигурност при третирането на данъци върху доходите"** (издаден на 7 юни 2017 г. и в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г.)
- **Характеристики за предсрочно погасяване с отрицателна компенсация – Изменения на МСФО 9** (издадени на 12 октомври 2017 г. и в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г.)
- **Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – Изменения на МСС 28** (издадени на 12 октомври 2017 г. и в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г.)
- **Годишни подобрения на МСФО – Цикъл 2015-2017 г., изменения в МСФО 3, МСФО 11, МСС 12 и МСС 23** (издадени на 12 декември 2017 г. и в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г.)
- **Изменение, съкращаване или уреждане на плана – Изменения на МСС 19** (издадени на 7 февруари 2018 г. и в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2019 г.)

Дружеството промени счетоводната си политика след приемането на МСФО 16.

Дружеството реши да приложи опростен преходен подход от 1 януари 2019 г. без да преизчислява сравнителните данни за предходния период. Всички активи с право на ползване са оценени по стойността на пасива по лизинга, коригиран с размера на всички предплатени или начислени плащания, свързани с него, признати в баланса към 1 януари 2019 г. Това означава, че данните за 2018 г. и 2019 г. не са съпоставими, тъй като са изготвени въз основа на различни счетоводни политики, описани в приложенията. Приемането на МСФО 16 не оказа ефект върху собствения капитал (неразпределена печалба) към 1 януари 2019 г.

Към 1 януари 2019 г., Дружеството признава активи с право на ползване в размер на 958 хил. лева и пасиви по лизинг в размер на 958 хил. лева (след корекции за авансови и начислени плащания, признати към 31 декември 2018 г.). Ефектите от първоначалното прилагане на МСФО 16 са представени в пояснение 2.5 (я) Промяна в счетоводна политика

Дейността на Дружеството като наемодател не е значителна и не се очаква значително въздействие върху финансовите отчети.

Всички останали промени в приетите стандарти, изброени по-горе, нямат ефект върху сумите, признати в предходни периоди, нито се очаква те да имат значително въздействие върху текущите или бъдещите периоди.

2.3 Нови стандарти и разяснения, които все още не са приети от Дружеството

Към датата на одобрение на този финансов отчет са публикувани нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти, но не са влезли в сила или не са приети от ЕС за финансовата година, започваща на 1 януари 2019 г., и не са били приложени от по-ранна дата от Дружеството.

Информация за тези стандарти и изменения, които имат ефект върху финансовия отчет на Дружеството, е представена по-долу.

Ръководството очаква новите стандарти и изменения да бъдат приети в счетоводната политика на Дружеството през първия период, започващ след датата на влизането им в сила.

МСФО 17 „Застрахователни договори" в сила от 1 януари 2021 г., все още не е приет от ЕС

МСФО 17 заменява МСФО 4 Застрахователни договори. Той изисква преизчитането на модел за текущо оценяване, съгласно който преценките се преразглеждат през всеки отчетен период. Договорите се оценяват, като се използват:
- дисконтирани парични потоци с претеглени вероятности;
- изрична корекция за риск, и
- надбавка за договорени услуги, представляваща нереализираната печалба по договора, която се признава като приход през периода на покритие.

Стандартът позволява избор при признаването на промяна в нормата на дисконтиране или в печалбата или загубата, или в другия всеобхватен доход.

МСС 1 и МСС 8 (изменения) - Дефиниция на същественост, в сила от 1 януари 2020 г.

Целта на измененията е да се използва една и съща дефиниция на същественост в рамките на Международните стандарти за финансово отчитане и Концептуалната рамка за финансово отчитане. Съгласно измененията:
- замъгляването на съществената информация с несъществена има същия ефект като пропускането на важна информация или неоправданото ѝ представяне. Предприятията решават коя информация е съществена в контекста на финансовия отчет като цяло; и
- „основните потребители на финансовите отчети с общо предназначение" са тези, към които са насочени финансовите отчети и включват „съществуващи и потенциални инвеститори, заемодатели и други кредитори", които трябва да разчитат на финансовите отчети с общо предназначение за голяма част от финансовата информация, от която се нуждаят.

Следните нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти, които са публикувани, но все още не са приети от ЕС и не са влезли все още в сила, не се очаква да имат съществен ефект върху финансовите отчети на Дружеството:
- **МСФО 14 "Отсрочени тарифни разлики"** (издаден на 30 януари 2014 г. и в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2016 г.)
- **Продажба или влагане на активи между инвеститор и неговото асоциирано или съвместно предприятие – Изменения на МСФО 10 и МСС 28** (издадени на 11 септември 2014 г. и в сила за годишни периоди, започващи на или след дата, определена от СМСС)
- **Определение за бизнес – Изменения на МСФО 3** (издадени на 22 октомври 2018 г. и в сила за придобивания от началото на годишния отчетен период, който започва на или след 1 януари 2020 г.)
- **Изменения на МСС 1 Представяне на финансови отчети** : класификация на пасивите като текущи или нетекущи (издадени на 23 януари 2020 г.)

2.4 Съществени счетоводни преценки, приблизителни оценки и предположения

Изготвянето на финансовия отчет на Дружеството налага Ръководството да направи преценки, приблизителни оценки и предположения, които влияят върху стойността на отчетените приходи, разходи, активи и пасиви и оповестяването на условни задължения към датата на отчета. Несигурностите, свързани с направените предположения и приблизителни оценки, биха могли да доведат до фактически резултати, които налагат съществени корекции в балансовата стойност на съответните активи или пасиви в бъдеще. Тези фактори могат да включват:

2.4 Съществени счетоводни преценки, приблизителни оценки и предположения (Продължение)

Приблизителни оценки и предположения

Основните предположения, които са свързани с бъдещи и други основни източници на несигурност в приблизителните оценки към датата на отчета за финансовото състояние, и за които съществува значителен риск, че биха могли да доведат до съществени корекции в балансовите стойности на активите и пасивите през следващата финансова година, са посочени по-долу:

(а) Оценка на задълженията по застрахователни договори

Оценката на задълженията по застрахователни договори се базира на текущи предположения или на предположения, установени при влизането в сила на договора, отразяващи най-добрата приблизителна преценка към този момент. При оценката на задълженията по застрахователни договори, Дружеството се е съобразило с изискванията за създаване и поддържане на застрахователни резерви по ред и методика, определени с Наредба 53 на Комисията за финансов надзор. Съгласно КЗ в сила към 31.12.2019 г., тези резерви са елемент на счетоводните разходи във финансовия отчет.

Задължения по животозастрахователни договори

Задълженията по застрахователни договори (математически резерв) се базират на предположения, заложени при влизането в сила на договорите.

Поради възможните отклонения между заложените предположения и действителните резултати се изчисляват и заделя допълнителен резерв за неблагоприятно отклонение от използваните актюерски предположения.

Отразените в отчета за финансовото състояние задължения са предмет на преглед за адекватност на задълженията, който отразява най-добрите текущи предположения за бъдещите парични потоци, коригирани с добавки за несигурност и риск.

Основните предположения, които се правят, са свързани със смъртност, дисконтови фактори и разходи.

Дружеството използва таблици на смъртност, базирани на смъртността на населението в България, като в някои случаи с отчетена и смъртността на застрахователната съвкупност.

Нормите на дисконтиране се базират на техническата лихва, използвана при калкулациите на застрахователните премии, която е съобразена с практиката на пазара, нормативните изисквания и дългосрочната инвестиционна стратегия на Дружеството.

Предположенията за разходи отразяват прогнозни разходи, които са свързани с обслужване на действащите полици и се основават на текущите нива на разходи, коригирани с процент на очаквана инфлация, ако това се счете за необходимо.

Нормите на откупуване не се вземат под внимание при изчисляване на задълженията (математическия резерв).

Резервът за предстоящи плащания по застрахователни договори се определя претенция по претенция за всички обявени щети. Начислява се допълнителна сума за настъпили, но необявени щети по статистически методи, съгласно „Наредба 53 за изискванията към отчетността, оценката на активите и пасивите и образуването на техническите резерви на застрахователите, презастрахователите и Гаранционния фонд ", издадена от Комисията за финансов надзор. Определянето на резерва се базира на предположения за очакваните размер на претенциите и поради това може да се различава от действително изплатените суми. Допълнителна информация относно задълженията по животозастрахователни договори е представена в Приложение 25.

Задължения по договори за общо застраховане

Задълженията по общо застраховане се отнасят до продукти, осигуряващи обезщетение за имуществени или неимуществени вреди. Дружеството не е лицензирано за дейност по общо застраховане, но изплаща обезщетения по застрахователни договори, сключени до 1998 г.

2.4 Съществени счетоводни преценки, приблизителни оценки и предположения (Продължение)

(б) Оценки на задълженията по инвестиционни договори без допълнителния гарантиран доход

Задълженията, които са свързани с инвестиционни договори, се представят по справедливата стойност на активите, свързани с инвестиционния договор. Оценката на задълженията включва преоценката на дяловете в инвестиционни фондове, която се определя от общата стойност на активите. Броят инвестиционни дялове, умножен по текущата стойност на един инвестиционен дял към датата на отчетния период, представлява размер по инвестиционния договор, който определя размерът на задължението. Допълнителна информация относно задълженията по инвестиционни договори е представена в Приложение 26.

(в) Оценки на задълженията към персонала при пенсиониране

Задължението към персонала при пенсиониране се определя чрез актюерска оценка на база изискванията на МСС 19. Съгласно изискванията на стандарта, оценката е базирана върху предположения за нормата на дисконтиране, бъдещото нарастване на заплатите, текучеството на персонала и нивата на смъртност. Поради дългосрочния характер на доходите на персонала при пенсиониране, тези предположения са обект на значителна несигурност.

Използваните актюерски техники и методи за изчисление на „Кредитният метод на прогнозните единици", приложени върху данни, предоставени от Дружеството, и включващи изготвянето на задължителна оценка относно:

- очакваният размер на бъдещите обезщетения, дължими при пенсиониране на всяко лице, съгласно Кодекса на труда;
- частта от тези обезщетения, които са заработени в предходни години и за текущата година, за които се отнасят изчисленията,
- дисконтиране на заработената част от дължимите обезщетения към датата на изчисление чрез използване на Кредитния метод на прогнозните единици.

Оценката е направена отделно за всяко лице и включва прогноза за очакваният му трудов стаж в Дружеството, очакваното обезщетение при пенсиониране, оценка на заработената част от очакваното обезщетение при пенсиониране и дисконтиране чрез използване на най-добрите предположения относно дисконтов лихвен процент, ръст на заплатите, процент на преждевременно отпадане от предприятието и смъртност. Допълнителна информация за доходите на персонала при пенсиониране е представена в Приложение 27.

(г) Вземания по застрахователни договори

Вземанията по застрахователни договори (от клиенти) и са отразени като вземания в актива на отчета за финансовото състояние на Дружеството и за тях е признат приход от застрахователни операции първоначално до размера, до който се очаква вероятно бъдещи икономически изгоди да бъдат получени от Дружеството.

Приблизителната оценка на Дружеството, относно размера на гореописаните вземания, при първоначалното им признаване, се преразглежда ежегодно на база на преглед на историческа информация и процент на събираемост. Събраната информация служи като основание за признаване на загуба от обезценка. Размерът на загубата е разликата между балансовата стойност на вземането и сумата на очакваните бъдещи парични потоци.

Ръководството на Дружеството счита, че представената по този начин информация във финансовите отчети ще е полезна за по-точното представяне на финансовото състояние и финансовите резултати на Дружеството.

(д) Активи/ пасиви по отсрочени данъци

Активи и пасиви по отсрочени данъци се признават за данъчни загуби до степента, в която е вероятно, че ще е на разположение облагаема печалба, срещу която да могат да бъдат използвани загубите. Необходима е преценка за определяне на сумата на активите по отсрочени данъци, които може да бъде признати, въз основа на вероятния момент във времето и нивото на бъдещите облагаеми печалби, заедно с бъдещи стратегии за данъчно планиране. Допълнителна информация относно активите по отсрочени данъци е представена в Приложение 21

2.4 Съществени счетоводни предвиждания, приблизителни оценки и предположения (Продължение)

(в) Опции за удължаване и прекратяване в значими счетоводни приблизителни оценки и преценки при определянето на срока на лизинговия договор

При определяне на срока на лизинга, ръководството взема предвид всички факти и обстоятелства, които създават икономически предпоставки за упражняване на опция за удължаване или отказ от прекратяване. Опциите за удължаване (или периодите след опция за прекратяване) се включват в срока на лизинга само ако е достатъчно сигурно, че срокът на лизинга ще бъде удължен (или, че договорът няма да бъде прекратен). По-долу са изброени най-релевантните фактори за договори за лизинг на складове, търговски магазини и оборудване:

- Ако съществуват значителни неустойки при упражняване на опция за прекратяване (или при неупражняване на опция за удължаване), то в повечето случаи се счита, че съществува достатъчна сигурност, че Дружеството ще упражни опцията за удължаване на лизинга (или няма да упражни опцията за прекратяване).
- Ако се очаква направените значителни подобрения на наетото имущество, да имат значителна остатъчна стойност, то в повечето случаи се счита, че съществува достатъчна сигурност, че Дружеството ще упражни опцията за удължаване на лизинга (или няма да упражни опцията за прекратяване).

При липса на горните две условия, Дружеството взема предвид други фактори, включващи историческата продължителност на договорите за лизинг, която Дружеството е било лизингополучател, както и разходите и пропуснатите ползи за бизнеса, свързани със замяна на лизинговия актив. В повечето случаи опциите за удължаване при договорите за лизинг на офиси и превозни средства, не са включени в лизинга по лизинги, защото Дружеството би могло да замени активите без това да изисква значителни разходи и пропуснатите ползи за бизнеса.

Срокът на лизинговия договор се преразглежда ако опцията за удължаване бъде действително упражнена или ако Дружеството е било задължено да я упражни. Наличието на достатъчна сигурност се преразглежда само ако настъпи значително събитие или промяна в обстоятелствата, засягащи тази оценка, които са под контрола на лизингополучателя.

(г) Тест за обезценка на репутация

Единица, генерираща парични потоци, към която е разпределена репутация, се проверява за обезценка годишно и винаги, когато има индикации, че единицата може да е намалила стойността си като се сравнява балансовата стойност на единицата, включително репутацията, с възстановимата стойност на единицата. Ако възстановимата стойност на единицата е по-висока от нейната балансова стойност, единицата и репутацията, разпределена към тази единица, се считат за необезценени. Ако балансовата стойност на единицата е по-висока от нейната възстановима стойност, предприятието признава загуба от обезценка.

(д) Тест за обезценка на нефинансови активи

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща паричен поток, превишава възстановимата ѝ стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на дадения актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Дружеството изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци (вж. приложение 2.4 (л)). При начисляване на очакваните бъдещи парични потоци ръководството прави предположения относно бъдещите брутни печалби. Тези предположения са свързани с бъдещи събития и обстоятелства. Действителните резултати могат да се различават и да наложат значителни корекции в активите на Дружеството през следващата отчетна година. В повечето случаи при определянето на приложимия дисконтов фактор се прави оценка на подходящите корекции във връзка с лихвения риск и рисковите фактори, които са специфични за отделните активи. Дружеството е отчело загуби от обезценка на нетекущи активи в размер на 2,200 хил. лв. през 2019 г. (2018 г.: 0 лв.), за да се намали балансовата стойност на нетекущите активи до възстановимата им стойност.

(е) Полезен живот на активите

Ръководството преразглежда полезния живот на амортизируемите активи в края на всеки отчетен период. Към 31 декември 2019 г. ръководството определя полезния живот на активите, който представлява очакваният срок на ползване на активите от Дружеството. Преносните стойности на активите са анализирани в приложения 15 и 16. Действителният полезен живот може да се различава от направената оценка поради техническо и морално изхабяване, предимно на софтуерни продукти и компютърно оборудване.

2.4 Съществени счетоводни преценки, приблизителни оценки и предположения (Продължение)

(й) Измерване на очакваните кредитни загуби

Кредитните загуби представляват разликата между всички договорни парични потоци, дължими на Дружеството и всички парични потоци, които Дружеството очаква да получи. Очакваните кредитни загуби са вероятностно претеглена оценка на кредитните загуби, които изискват преценката на Дружеството. Очакваните кредитни загуби се дисконтират с първоначалния ефективен лихвен процент (или с коригирания спрямо кредита ефективен лихвен процент за закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка).

(к) Оценяване по справедлива стойност

Ръководството използва техники за оценяване на справедливата стойност на финансови инструменти (при липса на котирани цени на активен пазар) и нефинансови активи. При прилагане на техники за оценяване ръководството използва в максимална степен пазарни данни и предположения, които пазарните участници биха взели при оценяването на даден инструмент. Когато липсват пряко наблюдаеми пазарни данни, ръководството използва своята най-добра оценка на предположенията, които биха направили пазарните участници. Тези оценки могат да се различават от действителните цени, които биха били определени при справедлива пазарна сделка между информирани и желаещи страни в края на отчетния период (вж. приложение 19 (з)).

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики

(а) Класификация на продуктите

Застрахователни договори са такива договори, при които Дружеството (застрахователят) от една страна поема съществен застрахователен риск на другата страна (застрахованите лица), като приема да компенсира притежателите на полици, когато дадено несигурно бъдещо събитие (застрахователно събитие) има неблагоприятно отражение върху тях. Застрахователните договори могат да прехвърлят и финансов риск.

За да класифицира договорите, Дружеството разглежда характеристиките на договори и определя дали тези характеристики прехвърлят значителен застрахователен риск. Дружеството счита за прехвърляне на значителен застрахователен риск, ако настъпването на покрит риск е случайно събитие, както и, ако вероятността за настъпването му е значителна или, ако застрахователните обезщетения, платими при настъпване на покрития риск, представляват значително допълнително обезщетение.

Всеки риск, който не е класифициран като застрахователен, е финансов риск. Инвестиционните договори са договори, свързани с финансов риск. Финансовият риск е рискът, свързан с евентуална бъдеща промяна в един или няколко от изброените: лихвени проценти, цена на ценни книги, пазарни цени, валутни цени, ценови индекс, кредитен рейтинг, кредитен индекс или друга променлива, при условие, че в случай на нефинансова променлива, променливата не е специфична за страните по договора.

Договор, класифициран като „застрахователен", е такъв до края на периода си на действие, независимо от възможността застрахователният риск да намалее значително.

Договор, класифициран като „инвестиционен" може да бъде реклассифициран в бъдеще като „застрахователен", ако застрахователният риск стане съществен. Инвестиционните договори се класифицират допълнително като такива с или без допълнителни негарантирани доходи.

Към 31 декември 2019 г. Дружеството има сключени инвестиционни договори без допълнителен негарантиран доход и застрахователни договори.

(б) Материални активи

Материалните се отчитат по цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и загуба за обезценка.

Разходите за подмяна или основен преглед се капитализират, когато възникнат и ако е вероятно Дружеството да получи бъдещи икономически ползи, свързани с обекта и цената на придобиване на обекта може да бъде оценена надеждно.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(б) Материални активи (продължение)

Амортизацията се начислява на база линейния метод според предварително установени норми за отписване на стойността на дълготрайните активи през техния предполагаем полезен живот

Дружеството е анализирало сроковете на полезен живот на активите по групи и от 1 януари 2008 г., прилага амортизационни норми по групи активи както следва (които важат и за 2019 г., и за 2018 г.):

	Годишна амортизационна норма %	Полезен живот в години
Сгради	3	33
Оборудване	10 – 20	5-10
Стопански инвентар	10	10
Компютри и комуникационна мрежа	20 - 33	3-5
Транспортни средства	25	4
Активи с право на ползване		1-18

Разходите за амортизация се включват в отчета за печалбата или загубата на ред „Административни разходи". В края на всяка финансова година остатъчните стойности и сроковете на полезен живот на активите и методи на амортизация се подлагат на преглед и се коригират, ако това е уместно.

Прегледи за обезценка се извършват, когато са налице индикации, че балансовата стойност може да не бъде възстановена. Загубите от обезценка се признават като разход в отчета за печалбата или загубата.

Определен имот или оборудване се отписва при негово освобождаване или когато от неговата употреба или освобождаване не се очакват допълнителен бъдещи икономически ползи. Печалбата или загубата, възникваща при отписването на актива (изчислена като разликата между нетните постъпления от освобождаването и балансовата стойност на актива) се включва в отчета за печалбата или загубата за годината, в която активът е отписан.

(в) Нематериални активи

Нематериалните активи, придобити като отделен актив, се оценяват първоначално по цена на придобиване.

Цената на придобиване на нематериалните активи, придобити в бизнес комбинация, е тяхната справедлива стойност на датата на придобиването. След първоначалното придобиване нематериалните активи се отчитат по цена на придобиване, намалена с натрупаната амортизация и загуби от обезценка.

Сроковете на полезен живот на нематериалните активи се определят като ограничени и неограничени.

Нематериални активи с ограничен полезен живот

Нематериалните активи с ограничен полезен живот се амортизират за срока на полезния им живот и се подлагат на преглед за обезценка винаги, когато е налице индикация, че стойността им е обезценена.
Амортизацията се начислява на база линейния метод за срока на полезен живот на активите. Разходите за амортизация на нематериалните активи с ограничен полезен живот се признават в отчета за печалбата или загубата.

Амортизацията се начислява на база линейния метод за срока на полезния живот на активите. През 2019 г. и 2018 г. амортизационната норма и полезен живот са, както следва:

	Годишна амортизационна норма %	Полезен живот в години
Програмни продукти	12% – 20%	5-8
Справедлива стойност на придобит застрахователен бизнес	10%	10

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(в) Нематериални активи (продължение)

Нематериални активи с ограничен полезен живот (продължение)

Амортизационният период и амортизационният метод за нематериален актив с ограничен полезен живот се подлагат на преглед поне в края на всяка финансова година. Промените в очаквания полезен живот или в очаквания модел на консумация на икономическите ползи, заключени в актива, се отчитат счетоводно чрез промяна в амортизационния срок или метод, както това е уместно, и се третират като промени в приблизителните счетоводни оценки.

Печалбите или загубите, възникващи от отписването на даден нематериален актив, представляват разликата между нетните постъпления при освобождаването и балансовата стойност на актива и се признават в отчета за печалбата или загубата, когато активът бъде отписан.

Нематериални активи с неограничен полезен живот

Дружеството има нематериален актив – търговска марка с неограничен полезен живот, който не се амортизира. Ежегодно Дружеството изготвя анализ на възстановимата стойност на актива с неограничен полезен живот и в случай, че възстановимата стойност е по-ниска от неговата балансова стойност се признава загуба от обезценка.

(г) Бизнес комбинации и репутация

Всички бизнес комбинации се отчитат счетоводно по метода на покупката. Прехвърленото възнаграждение в бизнес комбинация се оценява по справедлива стойност, която се изчислява като сумата от справедливите стойности към датата на придобиване на активите, прехвърлени от придобиващия, поетите от придобиващия задължения към бившите собственици на придобиваното предприятие и капиталовите участия, емитирани от Дружеството. Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност на активи или пасиви, възникващи в резултат на възнаграждения под условие. Разходите по придобиването се отчитат в печалбата или загубата в периода на възникването им.

Методът на покупката включва признаване на разграничимите активи и пасиви на придобиваното предприятие, включително условните задължения, независимо дали те са били признати във финансовите отчети на придобиваното предприятие преди бизнес комбинацията. При първоначалното признаване активите и пасивите на придобитото лицензно предприятие са включени в отчета за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност, която служи като база за последващо оценяване в съответствие със счетоводната политика на Дружеството.

За всяка бизнес комбинация Дружеството оценява всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие, което представлява дял от собствения му капитал и дава право на ликвидационен дял, или по справедлива стойност или по пропорционален дял на неконтролиращото участие в разграничимите нетни активи на придобиваното предприятие. Другите видове неконтролиращо участие се оценяват по справедлива стойност или, ако е приложимо, на база, определена в друг МСФО.

Репутацията се признава след определяне на всички разграничими нематериални активи. Тя представлява превишението на сумата от а) справедливата стойност на прехвърленото възнаграждение към датата на придобиване и б) размера на всяко неконтролиращо участие в придобиваното предприятие и в) в бизнес комбинация, постигната на етапи, справедливата стойност към датата на придобиване на държаното преди капиталово участие на Дружеството в придобиваното предприятие, над справедливата стойност на разграничимите нетни активи на придобиваното дружество към датата на придобиване. Всяко превишение на справедливата стойност на разграничимите нетни активи над изчислената по-горе сума се признава в печалбата или загубата непосредствено след придобиването.

При бизнес комбинация, постигната на етапи, Дружеството преоценява държаното преди капиталово участие в придобиваното предприятие по справедлива стойност към датата на придобиване (т.е. към датата на придобиване на контрол) и признава произтичащата печалба или загуба, ако има такива, в печалбата или загубата. Сумите, признати в другия всеобхватен доход от дялово участие в придобиваното предприятие преди датата на придобиване на контрол, се признават на същата база, както ако Дружеството се е освободило директно от държаното преди капиталово участие.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(з) Бизнес комбинации и репутация (продължение)

Репутацията представлява бъдещите икономически ползи, произтичащи от други активи, придобити в бизнес комбинация, които не са индивидуално идентифицирани и признати отделно. Вижте пояснението в приложение 1.3. за информация относно първоначалното определяне на репутацията. За целите на теста за обезценка репутацията се разпределя към всяка една единица, генерираща парични потоци, на Дружеството (или група от единици, генериращи парични потоци), които се очаква да имат ползи от бизнес комбинацията, независимо от това дали други активи или пасиви на придобитото дружество са разпределени към тези единици. Репутацията се оценява по стойност на придобиване, намалена с натрупаните загуби от обезценка. Вижте приложение 15 за информация относно тестовете за обезценка. В случаите на сделки, свързани с комбинации от предприятия под общ контрол не се прилагат изискванията на МСФО 3, но поради липса на установени други счетоводни правила и принципи, Дружеството е възприело да прилага метода на покупката.

(и) Инвестиционни имоти

Инвестиционните имоти представляват земи и сгради, държани с цел получаване на доход от наем или увеличаване на стойността им. Инвестиционните имоти се признават първоначално по цена на придобиване. Разходите по придобиването се включват при първоначалната оценка. Последващото оценяване е по справедлива стойност. Дружеството отчита всички изменения на справедливата стойност на инвестиционните си имоти в отчета за печалбата или загубата.

Прехвърлянията от или към инвестиционен имот се правят само когато има промяна в използването. Ако имот за собствени нужди, отчитан според изискванията на МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения" бъде прехвърлен към инвестиционни имоти, отчитан по справедлива стойност, Дружеството прилага МСС 16 до датата на промяна в използването му. Всяка разлика между балансовата стойност на имота към датата на прехвърляне и неговата справедлива стойност се отчита като преоценка според изискванията на МСС 16. Инвестиционните имоти се отписват при освобождаване или когато инвестиционният имот е трайно изваден от употреба и никакви бъдещи икономически изгоди не се очакват от неговото освобождаване. Каквато и да е била печалби или загуби при изваждането от експлоатация или освобождаването на инвестиционен имот се признават в отчета за печалбата или загубата в годината на изваждане от експлоатация или освобождаване.

(й) Инвестиции в дъщерни и асоциирани предприятия

Дъщерни предприятия са всички предприятия, които се намират под контрола на Дружеството. Налице е контрол, когато Дружеството е изложено на, или има права върху, променливата възвръщаемост от своето участие в предприятието, в което е инвестирано, и има възможност да оказва въздействие върху тази възвръщаемост посредством своите правомощия върху предприятието, в което е инвестирано. В индивидуалния финансов отчет на Дружеството, инвестициите в дъщерни предприятия се отчитат по себестойност.

Дружеството признава дивидент от дъщерно предприятие в печалбата или загубата в своите индивидуални финансови отчети, когато бъде установено правото да получи дивидента. Асоциираното предприятие е предприятие, в което Дружеството има фактическо влияние, и което не е нито дъщерно дружество, нито съвместно предприятие. Инвестициите на Дружеството в асоциирани предприятия се отчитат в индивидуалния отчет за финансовото състояние по себестойност.

(к) Данъци

Текущи данъци върху доходите

Текущите данъчни активи и пасиви за текущия и предходни периоди се признават по сумата, която се очаква да бъде възстановена от или платена на данъчните власти. При изчисляване на текущите данъци се прилагат данъчните ставки и данъчните закони, които са в сила или в значителна степен приети към датата на отчета за финансовото състояние.
Съгласно Закона за корпоративното подоходно облагане, данъчната ставка за 2019 г. и 2018 г. е 10%.

Данъкът върху печалбата е начислен на база облагаема печалба, като за целта финансовият резултат е преобразуван, в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(ж) Данъци (продължение)

Отсрочен данък върху доходите

Отсрочените данъци се признават по балансовия метод за всички временни разлики към датата на отчета за финансовото състояние, които възникват между данъчната основа на активите и пасивите и техните балансови стойности за целите на финансовото отчитане.

Отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер. Отсрочени данъчни активи и пасиви се компенсират, само когато Дружеството има право и намерение да компенсира текущите данъчни активи или пасиви от същата данъчна институция.

Отсрочени данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики, пренесени неизползвани данъчни кредити и неизползвани данъчни загуби до степента, до която е вероятно да е налице облагаема печалба, срещу която да бъдат използвани намаляемите временни разлики, пренесените неизползвани данъчни кредити и неизползваните данъчни загуби.

Отсрочени данъчни активи се признават за всички облагаеми временни разлики,

- освен ако отсроченият данъчен актив, свързан с намаляемата временна разлика, възниква от първоначално признаване на актив или пасив от дадена сделка, която не е бизнес комбинация и по време на която нито върху счетоводната печалба, нито върху данъчната печалба или загуба към момента на извършване на сделката; и
- за намаляеми временни разлики, свързани с инвестиции в дъщерни дружества, асоциирани предприятия и участия в съвместни предприятия, отсрочен данъчен актив се признава единствено до степента, до която има вероятност временната разлика да се прояви обратно в обозримо бъдеще и да бъде реализирана облагаема печалба, срещу която да се оползотвори временната разлика.

Дружеството извършва преглед на балансовата стойност на отсрочените данъчни активи към всяка дата на отчета за финансовото състояние и я намалява до степента, до която вече не е вероятно да бъде реализирана достатъчна облагаема печалба, която да позволява целия или част от отсрочения данъчен актив да бъде възстановен. Непризнатите отсрочени данъчни активи се преразглеждат към всяка дата на отчета за финансовото състояние и се признават до степента, до която е станало вероятно да бъде реализирана бъдеща облагаема печалба, която да позволи отсроченият данъчен актив да бъде възстановен.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват по данъчните ставки, които се очаква да бъдат в сила за периода, в който активът се реализира или пасивът се уреди, въз основа на данъчните ставки (и данъчно законодателство), които са действащи или са влезли в сила, в значителна степен към датата на отчета за финансовото състояние.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се признават директно в отчета за всеобхватния доход (а не в отчета за печалбата или загубата), когато данъкът се отнася до статии, които са били директно признати в отчета за всеобхватния доход.

(з) Задължения при пенсиониране и други краткосрочни задължения към персонала

Задълженията към персонала включват настоящата стойност на задължението на Дружеството за изплащане на обезщетения на настоящ персонал при настъпване на пенсионна възраст. Съгласно разпоредбите на Кодекса на труда всеки служител има право на обезщетение в размер на две брутни заплати при пенсиониране, а ако има трудов стаж над 10 години в същото предприятие, обезщетението е в размер на шест брутни заплати към момента на пенсиониране.

В съответствие с изискванията на МСС 19, потенциалните задължения на Дружеството към персонала са отразени в годишния резултат на база на актюерски изчисления. Актюерските загуби и печалби се признават в същия размер в друг всеобхватен доход. Нетните разходи за лихви и разходите за трудов стаж, свързани с пенсионните задължения, са включени в отчета за печалбата или загубата в „Разходи за възнаграждения на персонал".

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(з) Задължения при пенсиониране и други краткосрочни задължения към персонала (продължение)

Краткосрочните доходи на персонала включват заплати, възнаграждения, междинни и годишни бонуси, вноски за социално осигуряване и годишен компенсируеми отпуски на служителите, които се очаква да бъдат изцяло уредени в рамките на 12 месеца след края на отчетния период. Когато Дружеството получи услугата, те се признават като разход за персонала в печалбата или загубата или се капитализират в стойността на актив. Краткосрочните доходи на персонала се оценяват по недисконтираната сума на очакваните за уреждане разходи. Допълнителна информация е представена в приложение 30 Търговски и други задължения.

(и) Финансови активи, различни от деривативни

Първоначално признаване и последваща оценка

Дружеството признава финансов актив или финансов пасив в своя отчет за финансовото състояние тогава и само тогава, когато предприятието стане страна по договорните условия на този инструмент. Обичайните покупки или продажби на финансови активи се признават и отписват при използването на счетоводно отчитане на база датата на сделката.

Финансовите активи и пасиви се признават първоначално по справедливата им стойност, плюс, в случай на инвестиции, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, разходите по сделката, които се отнасят пряко към придобиването на финансовия актив.

Дружеството прилага изискванията на МСФО 9 за класифицирането на финансови инструменти през 2019 г. и 2018 г.

Класифициране на финансовите активи

При първоначалното признаване на финансов актив, Дружеството оценява на първо място договорните условия по инструмента, за да го определи или като капиталов, или като дългов финансов инструмент. Капиталовият финансов инструмент е всеки договор, предполагащ участие на Дружеството в нетния размер на активите на друго дружество. В допълнение, Дружеството извършва проверка дали съществува договорно задължение за емитента по финансовия инструмент да предостави парични потоци или да търгува финансови активи и финансови пасиви с трето дружество при условия, които са потенциално неблагоприятни за емитента. Финансови инструменти, които не изпълняват критериите за определяне като капиталови инструменти, се класифицират като дългови инструменти.

Ако Дружеството е определило даден финансов актив като капиталов, при първоначалното му признаване той се класифицира по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Ако Дружеството е определило даден финансов актив като дългов, при първоначалното му признаване, на база бизнес модела за управление на инструмента и характеристиките на договорните парични потоци, той се класифицира в една от следните категории:

- по амортизирана стойност;
- по справедлива стойност през друг всеобхватен доход;
- по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Даден финансов актив се оценява по амортизирана стойност, ако са изпълнени следните две условия:

- финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е активите да бъдат държани, за да се събират договорните парични потоци; и
- съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

Даден финансов актив се оценява по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, ако са изпълнени следните две условия:

- финансовият актив се държи в рамките на бизнес модел, чиято цел е както събиране на договорни парични потоци, така и продажби на финансови активи, и
- съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(з) Финансови активи, различни от деривативни (продължение)

Класификация на финансовите активи (продължение)

Дадена финансов актив се оценява по справедлива стойност през печалбата или загубата, освен ако не се оценява по амортизирана стойност или по справедлива стойност през друг всеобхватен доход.

Независимо от посочените по-горе случаи, Дружеството може при първоначалното признаване неотменимо да определи даден финансов актив като оценяван по справедлива стойност през печалбата или загубата, ако това ще елиминира или намали значително несъответствието в оценяването или признаването (понякога наричано „счетоводно несъответствие"), което в противен случай би произтекло от оценяването на активи или пасиви или признаване на печалбите и загубите от тях на различни бази.

Покупки или продажби на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите през период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Дружеството се е ангажирало да купи или продаде актива.

Преквалификация на финансови активи

Преквалифицира на финансови активи следва да се извърши единствено в случай, че Дружеството промени своя бизнес модел за управление на финансови активи.

Класификация на финансовите пасиви

Дружеството класифицира дадени финансов пасиви като дълг, ако съществува договорно задължение:
- за предоставяне на парични средства или друг финансов актив на друго предприятие; или
- за размяна на финансови активи или финансови пасиви с друго предприятие при условия, които са потенциално неблагоприятни за Дружеството.

Ако Дружеството няма безусловно право, позволяващо му да избегне изплащането на паричните средства или предоставянето на другия финансов актив, за да уреди договорното си задължение, това задължение отговаря на дефиницията за финансово задължение.

Дружеството класифицира финансовите си пасиви в една от следните три категории:
- по амортизирана стойност;
- по справедлива стойност през печалбата или загубата;
- по справедлива стойност през друг всеобхватен доход .

За целите на годишния финансов отчет финансовите активи по амортизирана стойност се разпределят в три подкатегории:
- Финансови активи – ДДК, по амортизирана стойност;
- Парични средства и краткосрочни депозити;
- Заеми и други вземания по амортизирана стойност

Финансови активи –ДДК, по амортизирана стойност

Финансовите активи по амортизирана стойност представляват недеривативни финансови активи с фикс фиксирани или определяеми плащания и фиксирана падежи в които Дружеството има положителното намерение и възможност да задържи до падеж. Тези финансови активи първоначално се признават по цена на придобиване, която представлява справедливата стойност на възнаграждението, изплатено за придобиването на инвестицията. Всички разходи по сделката, които са свързани директно с придобиването, също се включват в цената на придобиване на инвестицията. След първоначалната оценка финансовите активи по амортизирана стойност, се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите от финансовите активи по амортизирана стойност се признават в отчета за печалбата или загубата, когато инвестицията бъде отписана или обезценена, както и чрез процеса на амортизация.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(н) Финансови активи, различни от деривативни (продължение)

Парични средства и краткосрочни депозити, отчитани по амортизирана стойност

Паричните средства в краткосрочни депозити (с матуритет до три месеца) са бързо конвертируеми финансови активи и носят незначителен риск от промяна в стойността. Тези финансови активи първоначално се признават по цена на придобиване, а последващото оценяване се извършва по амортизирана стойност.

Заеми и други вземания, отчитани по амортизирана стойност

Заемите и вземанията са недеривативни финансови активи с фиксирани или определени плащания, които не се котират на активен пазар. Тези финансови активи първоначално се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на платеното за придобиването на финансовите активи, намалена/увеличена. Всички разходи по сделката, които са пряко свързани с придобиването, също се включват в цената на придобиване на финансовите активи. След първоначалната оценка заемите и вземанията се оценяват по амортизирана стойност, като се прилага методът на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите от заемите и вземанията се признават в отчета за печалбата или загубата, когато заемите и вземанията бъдат отписани или обезценени, както и чрез процеса на амортизация.

Финансовите активи, отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата

Финансовите активи по справедлива стойност през печалбата или загубата, предоставляват недеривативни финансови активи, които се определят като такива, отчитани по справедлива стойност, и не са класифицирани като финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход, кредити и вземания и инвестиции по амортизирана стойност. Тези инвестиции първоначално се отразяват по справедлива стойност. След първоначалното им признаване, финансовите активи по справедлива стойност през печалбата или загубата, се оценяват по справедлива стойност.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход

Финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, представляват недеривативни финансови активи, които се определят като такива, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, и не са класифицирани като финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата, кредити и вземания и инвестиции по амортизирана стойност. Тези инвестиции първоначално се отразяват по справедлива стойност. След първоначалното им признаване, финансовите активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, се оценяват по справедлива стойност.

Споразумения за обратни покупки – Репо сделки

Ценни книжа, продадени по споразумение за обратно изкупуване в процеса на дейността, се представят в отчета за финансовото състояние в категорията финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, в съответстващият им пасив - в „Краткосрочен заем". Разликата между покупната и продажната цена на такива сделки се отчита като лихвен доход, респективно разход, и се начислява за срока на сделката на базата на ефективен лихвен процент, когато е приложим.

Нереализираните печалби и загуби от справедливата стойност се отчитат в отделен компонент на другия всеобхватен доход, докато финансовите активи не бъдат отписани или не бъдат определени като обезценени. При отписване на дългови инструменти от тази категория, кумулативните печалби или загуби, признати преди това в друг всеобхватен доход, се признават в отчета за печалбата или загуба. При отписване на капиталови инструменти от тази категория, кумулативните печалби или загуби, признати преди това в друг всеобхватен доход, се прекласифицират в неразпределената печалба .

(й) Деривативни финансови инструменти

Деривативните финансови инструменти се класифицират в отделна позиция в отчета за финансовото състояние. Всички деривативи се отчитат като активи, когато справедливите стойности са положителни, и като пасиви, когато справедливите стойности са отрицателни.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(й) Деривативни финансови инструменти (продължение)

Вградените деривативи се третират като отделни деривативи и се отчитат по справедлива стойност, ако техните икономически характеристики и рискове не са тясно свързани с тези на основния договор и основният договор сам по себе си не се отчита по справедлива стойност в печалбата или загубата. Вградените деривативи, които отговарят на дефинициите за застрахователни договори, се третират и оценяват като такива.

Деривативни финансови инструменти, държани за търгуване, обикновено се сключват с намерение да бъдат уредени в близко бъдеще. Тези инструменти първоначално се отчитат по справедлива стойност. Впоследствие, тези инструменти се преоценяват по справедлива стойност. Корекциите в справедливата стойност и реализираните печалби и загуби се признават в отчета за печалбата или загубата.

(к) Обезценка на финансови активи

Дружеството прилага изискванията на МСФО 9 за обезценка на финансови активи за годината, завършваща на 31 декември 2019 г.

Признаване на очаквани кредитни загуби (ОКЗ)

Моделът за обезценка на финансови активи, който дружеството използва, е моделът на очакваните кредитни загуби (ОКЗ). Моделът обхваща следните видове финансови активи:

- Финансови активи, отчитани по амортизирана стойност;
- Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход;
- Търговски и други вземания и депозити.

ОКЗ не се прилага за капиталови финансови инструменти.

Корективът за загуби на финансови активи, отчитани по амортизирана стойност и на търговски и други вземания и депозити, се признава в отчета за печалбата или загубата, и намалява балансовата стойност на финансовия актив в отчета за финансовото състояние.

Корективът за загуби на финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, се признава в друг всеобхватен доход и не намалява балансовата стойност на финансовия актив в отчета за финансовото състояние.

Изчисляване на ОКЗ

Очакваната кредитна загуба по финансови активи за целия живот на финансов актив представлява сумата на очакваните загуби през целия живот на финансовия актив, дисконтирана с първоначалния ефективен лихвен процент. 12-месечната очаквана загуба представлява частта от очакваната загуба за целия живот на кредита в резултат от неизпълнение през 12-месечния период след датата на отчета.

Дружеството използва конкретни модели по МСФО 9 по отношение на вероятността от неизпълнение (PD), прогнозната експозиция при неизпълнение (EAD) и загубата при неизпълнение (LGD) с цел да изчисли очакваната загуба по финансови активи. Доколкото е възможно и с цел стимулиране на ефективността Дружеството използва техники за моделиране, подобни на онези, разработени за пруденциални цели. В моделите Дружеството прилага прогнозна макроикономическа информация. При изчисляването на ОКЗ се отчитват вероятностно претеглени стойности, взети се предвид стойността на парите във времето, както и информация за минали събития, текущи условия и прогнози за бъдещите икономически условия.

За финансовите активи в обхвата на модела на очакваните кредитни загуби се изчисляват обезценки в размер, съответстващ на целия срок до падежа на актива, ако кредитният риск се повиши значително след първоначалното признаване. В противен случай, ОКЗ се изчисляват за период от 12 месеца.

Значително увеличение на кредитния риск

Оценяването на значителното увеличение на кредитния риск представлява относителна оценка, базирана на кредитния риск, определен при първоначалното признаване. Това представлява мулти-факторна оценка, според която е разработен мулти-факторен подход.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(е) Обезценка на финансови активи (продължение)

Значително увеличение на кредитния риск (продължение)

За основното инвестиционно портфолио - от облигации, подходът има три основни линии:
- очакване за нисък кредит: за облигациите винаги се отчитат 12-месечни ОКЗ, ако притежават нисък кредитен риск към края на отчетния период. 12-месечни ОКЗ се признават за облигации, оценени в клас „инвестиционен";
- изготвяне на вътрешен рейтинг (ако условията по първата линия не са изпълнени): извършва се относителна оценка на вероятността от настъпване на неизпълнение по договорните отношения след първоначалното признаване към края на отчетния период. Оценката се извършва на ниво отделен финансов актив;
- управленска оценка: мениджмънтът преглежда и оценява значителното увеличение в кредитния риск за финансовия актив, както на ниво отделен финансов актив, така и на ниво портфолио от активи.

Ако нито едно от трите действия не доведе до преразглеждане на периода за отчитане на кредитните загуби, финансовият актив остава да се отчита с 12-месечни ОКЗ. Ако се наложи промяна в периода на отчитане на кредитните загуби, се признава обезценка, относима за целия период до края на договора. Обратното преразглеждане също е възможно, ако се наблюдава намаление в кредитния риск на финансовия актив към края на отчетния период.

ОКЗ на финансови активи, отчитани по амортизирана стойност и на финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход

Към всяка отчетна дата предприятието оценява корекцията за загуби за финансов инструмент в размер, равен на очакваните кредитни загуби за целия срок на инструмента, ако кредитният риск на този финансов инструмент се е увеличил значително след първоначалното признаване. Ако към отчетната дата кредитният риск на финансов инструмент не се е увеличил значително след първоначалното признаване, предприятието оценява корекция за загуби за този финансов инструмент в размер, равен на очакваните кредитни загуби за 12 месеца. Към всяка отчетна дата предприятието оценява дали кредитният риск на финансов инструмент се е увеличил значително след първоначалното признаване. При оценката си Дружеството отчита промяната в риска от настъпване на неизпълнение през очаквания срок на финансовия инструмент. За да направи тази оценка, Дружеството сравнява риска от настъпване на неизпълнение по финансовия инструмент към отчетната дата и към датата на първоначалното признаване и взема предвид разумна и аргументирана информация, която удостоверява значително увеличение на кредитния риск след първоначалното признаване. Дружеството може да приеме, че кредитният риск на даден финансов инструмент не се е увеличил значително след първоначалното признаване, ако бъде установено, че финансовият инструмент е с нисък кредитен риск към датата на отчета за финансовото състояние.

ОКЗ на търговски и други вземания

По отношение на търговските и други вземания, Дружеството признава на база опростен подход очаквани кредитни загуби за целия срок на договора.

Дружеството приема, че са на лице доказателства за обезценка на търговски и други вземания, ако някой от следните признаци е налице:
- значителни финансови затруднения на длъжника;
- вероятност длъжникът да изпадне в несъстоятелност;
- просрочие след датата на падеж от 30 или повече дни.

Дружеството оценява очакваните кредитни загуби по финансов инструмент, взимайки предвид:
- сумата, определена безпристрастно и претеглена на базата на вероятността чрез оценяване на обхвата на възможните резултати;
- стойността на парите във времето; и
- разумната и аргументирана информация, достъпна към отчетната дата, за минали събития, текущи условия и прогнозираните бъдещи икономически условия.

Максималният срок, който се взема предвид при оценяването на очакваните кредитни загуби, е максималният срок на договорите (в т.ч. опции за удължаване), през който Дружеството е изложено на кредитен риск.

Допълнителна числова информация за експозицията на Дружеството от ОКЗ е представена в приложение 34.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(д) Отписване на финансови активи

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва, когато:

- Договорните права върху паричните потоци от актива са изтекли;
- Дружеството запазва правото за получаване на парични потоци от актива, но е поело договорно задължение за плащане на всички събрани парични потоци, без съществено отлагане, на трета страна по сделка за прехвърляне;
- Дружеството е прехвърлило своите права за получаване на парични потоци от актива, при което:
- Дружеството е прехвърлило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив; или
- Дружеството нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, но не е запазило контрола върху него.

Когато Дружеството е прехвърлило своите права за получаване на парични потоци от актива и нито е прехвърлило, нито е запазило в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но е запазило контрол върху него, то продължава да признава прехвърления финансов актив до степента на продължаващото си участие в него. Степента на продължаващото участие, което е под формата на гаранция за прехвърления актив, се оценява по по-ниската от първоначалната балансова стойност на актива и максималната стойност на възнаграждението, което може да се изиска да бъде възстановено от Дружеството.

Когато продължаващото участие е под формата на издадена и/или закупена опция за прехвърлените активи (в т. ч. опция, уреждана в парични средства или др. подобна), степента на продължаващото участие на Дружеството е равна на стойността на прехвърлените активи, за които Дружеството може да го изкупи обратно. В случаите обаче на издадена пут опция (в т. ч. опции, уреждани в парични средства или др. под.) за активи, които се оценяват по справедлива стойност, степента на продължаващото участие на Дружеството е ограничена до по-ниската от справедливата стойност на прехвърлените активи и цената на упражняване на опцията. Финансов пасив се отписва, когато той е погасен — т.е. когато задължението, посочено в договора, е изпълнено, анулирано или срокът му е изтекъл.

Размяна между съществуващ заемополучател и заемодател на дългов инструмент по същество с различни условия се отчита счетоводно като погасяване на първоначалния финансов пасив и признаване на нов финансов пасив. По подобен начин, една значителна промяна в условията на съществуващ финансов пасив или част от него (независимо дали се дължи на финансови затруднения на длъжника, или не) се отчита счетоводно като погасяване на първоначалния финансов пасив и признаване на нов финансов пасив.

Разликата между балансовата стойност на финансов пасив (или част от финансов пасив), който е бил погасен или прехвърлен на друго лице, и платеното възнаграждение, включително всякакви прехвърлени непарични активи или поети пасиви, се признава в печалбата или загубата.

(е) Справедлива стойност

Справедливата стойност е цената, която би била получена от продажба на актив или платена за прехвърляне на пасив в обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценката. Оценяването по справедлива стойност се базира на предположението, че сделката за продажба на актива или прехвърляне на пасива се осъществява:

- на основния пазар за съответния актив или пасив, или
- при отсъствие на основен пазар, на най-изгодния пазар за съответния актив или пасива.

Основният или най-изгодният пазар трябва да бъде достъпен за Дружеството.

Справедливата стойност на актив или пасив се оценява като се правят предположения, които пазарни участници биха направили при определяне на цената на актива или пасива, като се приема, че те действат в свой най-добър икономически интерес. Оценяването на справедливата стойност на нефинансов актив взема предвид способността на пазарен участник да генерира икономически изгоди от използването на актива според най-ефективната и най-добрата му употреба или от продажбата на актива на друг пазарен участник, който ще използва актива според най-ефективната и най-добрата му употреба.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(м) Справедлива стойност (продължение)

Дружеството използва оценителски методи, уместни при обстоятелствата, за които има достатъчно данни за оценяване на справедливата стойност като се максимизира използването на подходящи наблюдавани входящи данни и се свежда до минимум използването на ненаблюдавани входящи данни.

Всички активи и пасиви, които са оценени по справедлива стойност или за които се изисква оповестяване на справедлива стойност във финансовия отчет, са групирани в категории според йерархията на справедливата стойност, както е описано по-долу, въз основа на най-ниското ниво използвани входящи данни, които имат значително влияние при оценяването на справедливата стойност като цяло:

- Ниво 1 – Използват се котирани (некоригирани) цени на активни пазари за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Прилагат се оценителски методи, при които най-ниското ниво използвани входящи данни, съществени за оценката по справедлива стойност, са наблюдаеми или пряко, или косвено;
- Ниво 3 – Използват се оценителски методи, при които най-ниското ниво използвани входящи данни, съществени за оценката по справедлива стойност, са ненаблюдавани.

За активите и пасивите, които се оценяват регулярно по справедлива стойност, Дружеството преразглежда категоризирането им на съответното ниво от йерархията на справедливата стойност (въз основа на най-ниското ниво използвани входящи данни, които имат значително влияние при оценяването на справедливата стойност като цяло) към края на отчетния период и определя дали има необходимост от извършване на трансфер(и) от едно ниво в друго.

Ръководството на Дружеството определя политиките и процедурите, които се прилагат по отношение както на регулярните оценки по справедлива стойност като тези на инвестиционни имоти и финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход и финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата.

Обикновено за оценяването на справедливата стойност на съществените активи като финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход и финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата, се ангажират външни специалисти, а за инвестиционните имоти - външни независими оценители, като необходимостта от тях се преценява всяка година от ръководството на Дружеството.

Външните оценители се избират на база на техния професионален опит, качества и репутация и съгласно приложимите регулаторни изисквания.

Към всяка отчетна дата ръководството прави анализ на измененията в стойностите на активите и пасивите, които подлежат на преоценяване съгласно счетоводните политики на Дружеството. Това включва преглед на ключовите входящи данни, използвани в последната оценка и сравняването ѝ с подходяща историческа информация като сключени договори и други подходящи документи. Също така, ръководството, съвместно със специалистите оценители, сравнява промените в справедливата стойност на всеки актив или пасив с подходящи външни източници, за да прецени дали промените са разумни.

За целите на оповестяването на справедливата стойност Дружеството определя различни класове активи и пасиви в зависимост от тяхното естество, характеристики и риск и от съответното ниво от йерархията на справедливата стойност, описана по-горе.

Справедливата стойност на депозитите с плаващ лихвен процент и на овърнайт депозитите в кредитни институции е тяхната балансова стойност. Балансовата стойност представлява стойността на депозита и начислената лихва. Справедливата стойност на депозити с фиксирани лихвени проценти е приблизително определена чрез използване на метода на дисконтираните парични потоци. Ако справедливата стойност не може да бъде надеждно определена, тези финансови инструменти се оценяват по цена на придобиване, която представлява справедливата стойност на възнаграждението, платено за придобиването на инвестицията, или първоначално получената сума на финансовия пасив. Всички разходи по сделката, които са пряко свързани с придобиването, се включват в цената на придобиване на инвестицията.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(м) Справедлива стойност (продължение)

Анализ на справедливите стойности на финансовите инструменти и допълнителна информация за това как са оценени са предоставени в Приложения 18 и 19.

(н) Обезценка на нефинансови активи

Към всяка отчетна дата Дружеството оценява дали съществуват индикации, че даден актив е обезценен. В случай на такава индикация или когато се изисква ежегоден тест за обезценка на даден актив, Дружеството определя възстановимата стойност на този актив. Възстановимата стойност на актива е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите за продажба, на актива или на обекта, генериращ парични потоци (ОГПП) и стойността му в употреба. Възстановимата стойност се определя за отделен актив, освен в случай, че при използването на актива не се генерират парични потоци, които да са в значителна степен независими от паричните потоци, генерирани от други активи или групи от активи.

Загубите от обезценка се признават в отчета за печалбата или загубата.

Към всяка отчетна дата Дружеството преценява дали съществуват индикации, че загубите от обезценка на актив, различен от репутация, които е признато в предходни периоди, може вече да не съществуват или пък да е намалала. Загубата от обезценка се възстановява обратно само тогава, когато е настъпила промяна в преценките, използвани при определяне на възстановимата стойност на актива, след признаването на последната загуба от обезценка. В този случай, балансовата стойност на актива се увеличава до неговата възстановима стойност. Така увеличена стойност не може да превишава балансовата стойност, която, нетно от амортизацията, в случай, че в предходни периоди не е била призната загуба от обезценка за съответния актив. Възстановяването на загуба от обезценка се признава в отчета за печалбата или загубата.

(о) Презастраховане

Дружеството отстъпва премии по животозастраховане с цел да ограничи експозицията си към значителни щети. Премиите по пасивно презастраховане и дела на презастрахователя в обезщетенията са включени в съответните позиции на финансовия отчет на застрахователя.

Печалбите или загубите от презастраховане се признават в отчета за печалбата или загубата незабавно и не се амортизират.

Активите по презастраховане представляват салда, дължими от презастрахователните компании. Тези салда са сходни с предстоящи за получаване към датата на отчета за финансовото състояние вземания от презастрахователни операции, признати като приход от Дружеството по пасивно презастраховане на база дължимите през отчетния период премии, обезщетения, участия в резултата и комисиони по силата на действащите презастрахователни договори. Тези вземания се оценяват по дължима стойност, преоценени с валутния курс към датата на отчета за финансовото състояние.

Пасивите по презастраховане представляват предстоящи за плащане към датата на отчета за финансовото състояние, задължения по презастрахователни операции, на база дължимите през отчетния период премии, обезщетения, участия в резултата и комисиони по силата на действащите презастрахователни договори на Дружеството по активно и пасивно презастраховане. Тези задължения се оценяват по дължимата стойност, преоценена с валутния курс към датата на отчета за финансовото състояние.

Презастрахователните активи или пасиви се отписват, когато договорните права се погасят или изтекат, или когато договорът бъде прехвърлен към друга страна.

(п) Вземания по застраховки

Вземанията по застраховки се признават първоначално при признаването на приходи от премии. След първоначалното признаване несъбраните вземания по застраховки се обезценяват на следващия падеж, ако застрахованата е нередовна (в просрочие на плащането на дължимата премия за повече от два месеца) или на датата, в която е прекратено действието на договора (смърт, откуп и др.) до тяхната възстановима стойност. Загубата от обезценка се отразява в отчета за печалбата или загубата.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(р) Разходи за бъдещи периоди

Отсрочени аквизиционни разходи (ОАР)

Отсрочените аквизиционни разходи представляват аквизиционни комисионни, отчетени през финансовия период, свързани със сключването на застрахователните договори, които са отсрочени за периоди след датата на отчета за финансовото състояние. Аквизиционните разходи се отсрочват по пропорционален метод до степента, в която последните са възстановими от бъдещите застрахователни премии. След първоначалното си признаване като Отсрочени аквизиционни разходи, те се амортизират върху очакваната срок на поддържане на договора (срок на инкасиране на застрахователните премии) като постоянен процент от премиите. Отсрочените аквизиционни разходи се отписват, когато свързаните с тях договори биват прекратени - поради настъпване на застрахователно събитие, предсрочно прекратяване (откуп) или служебна ликвидация.

Отсрочените аквизиционни разходи представляват актив за покритие на застрахователно-техническите резерви, съгласно Кодекса за застраховането в сила към 31.12.2019 г. Дружеството извършва преглед за обезценка към всяка отчетна дата или по-често, когато е налице индикация за обезценка. Преглед за обезценка се прави чрез тест за адекватност на застрахователните задължения.

(с) Парични средства

Паричните средства включват парични средства в банки и в каса. За целите на отчета за паричните потоци за парични средства се считат паричните средства в банки и в каса, както и краткосрочни депозити с оригинален матуритет до 3 месеца. Дружеството изготвя отчета за паричните потоци по директния метод. Паричните средства се оценяват по амортизируема стойност.

(т) Задължения по застрахователни договори (Застрахователни резерви)

Задължения по животозастрахователни договори

Задълженията по застрахователните договори се признават, когато бъдат сключени договорите и е начислена първоначалната дължима премия.

Резервите представляват очакваната стойност на поетите от застрахователя задължения по сключените застрахователни и презастрахователни договори, рисковете свързани с изпълнението на тези задължения и възможното неблагоприятно отклонение от направените предположения.

Съгласно Кодекса за застраховане в сила към 31.12.2019 г., „ДЗИ-Животозастраховане" ЕАД образува следните задължения по застрахователни договори:

- Математически резерви;
- Капитализирана стойност на пенсиите;
- Преносо-премиен резерв;
- Резерв за предстоящи плащания;
- Резерв за бъдещо участие в доходи;
- Резерв за бонуси и отстъпки;
- Допълнителен резерв за очаквано неблагоприятно отклонение от използваните технически основи,
- Резерви по застраховки „Живот", свързани с инвестиционен фонд, с елементи от изброените по-горе.

Математически резерви и Капитализирана стойност на пенсиите

Математическият резерв и капитализираната стойност на пенсиите се изчисляват по проспективен нетопремиен метод, който представлява разликата между настоящата стойност на очакваните бъдещи застрахователни плащания и настоящата стойност на очакваните бъдещи нетни премии.

Към математическия резерв и капитализираната стойност на пенсиите са включени допълнително разпределеният доход по полиците, настоящата стойност на отчетените премии с приспаднати аквизиционни разходи, които се отнасят за периоди след датата на отчета за финансовото състояние, и допълнителна сума за административни разходи. Изчисляването се основава на същите технически основи, с които са изчислени нетните премии, включително дисконтов (технически) лихвен процент и таблици за смъртност.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(т) Задължения по застрахователни договори (Застрахователни резерви) (продължение)

Математически резерв и Капитализирана стойност на пенсиите (продължение)

За Универсална застраховка „Живот", застраховки „Капитал" и „Виротериал", математическият резерв се изчислява по Ретроспективен метод в с рамки на натрупания спестовен фонд към датата на изчисляване.

Допълнителен резерв за очаквано неблагоприятно отклонение от използваните технически основи

Поради възможните отклонения между застрахователно-техническите планове и действителните резултати, математическият резерв и капитализираната стойност на пенсиите са увеличени с допълнителен резерв за неблагоприятно отклонение от използваните предположения.

Пренос-премиен резерв

Пренос-премийният резерв се образува по рискови застраховки, медицинска застраховка и допълнителни покрития на спестовни животозастрахователни договори за покритие на претенциите и административните разходи, които се очаква да възникнат след края на отчетния период.

Резерв за предстоящи плащания

Резервът за предстоящи плащания се образува за покритие на обезщетения и дължими суми, както и за свързаните с тях разходи по претенции, възникнали преди края на отчетния период, независимо дали са предявени или не пред Дружеството и които не са платени към тази дата.

Резерв за бъдещо участие в дохода

Образува се по договори със спестовен елемент и клауза за допълнителен, негарантиран доход за покриване на бъдещи неблагоприятни отклонения в дохода от инвестиции. Разпределение на натрупаните суми в резерва по застрахователните договори се осъществява само след решение на Управителния Съвет на Дружеството.

Резерв за бонуси и рекламации

Включва сумите, предназначени за застрахованите и ползващите се лица по застрахователни договори под формата на бонуси и отстъпки, произтичащи от благоприятното развитие на застрахователния риск.

Преглед за адекватност на задълженията

Прегледът за адекватност на задълженията предполага изчисление на настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци и сравняването им с балансовата стойност на задълженията (математически резерв), нетно от отсрочените аквизиционни разходи. Паричните потоци за даден период включват очакваната стойност на бъдещите премии, очакваните застрахователни плащания (включително откупи), очакваните отчисления за сметка на административни разходи на Дружеството и комисионните, както и разпределената допълнителна доходност по полиците. Дохадът от инвестиции и изменението на размера на математическия резерв в края на всяка отчетна година не е включено в изчисленията. Настоящата стойност на очакваните парични потоци е изчислена с дисконтиращ лихвен процент, отговарящ на доходността на активите, получени от ниско рисковите инвестиции и съобразен с пазарните условия и доходността от държавните ценни книжа в края на финансовата година.

Прегледът за адекватност на задълженията е направен на базата на застрахователни и икономически предположения. Застрахователните предположения се основават на минален опит на Дружеството, а икономическите се базират на текущ анализ и консервативни допускания за бъдещи изменения. Полученият резултат, изчислен по методиката на този тест, се сравнява със стойността на математическия резерв в отчета за финансовото състояние на Дружеството, увеличен с допълнителния резерв, заделен като добавка за сигурност срещу неблагоприятни отклонения от използваните технически основи и намален с отложените аквизиционни разходи. Задължението се счита за достатъчно, когато стойността на резерва превишава получения резултат от прегледа.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(т) Задължения по застрахователни договори (Застрахователни резерви) (продължение)

Преглед за адекватност на задълженията (продължение)

Получените резултати от прегледа за достатъчност на задълженията показват, че математическият резерв по застраховки „Живот" и застраховки, свързани с вътрешен инвестиционен фонд, са достатъчни към 31 декември 2019 г. и 2018 г.

Задължения по договори за общо застраховане

Задълженията по договори за общо застраховане се отнасят до продукти, осигуряващи обезщетение за имуществени или неимуществени вреди. Дружеството продължава да изплаща обезщетения по застрахователни договори по Общо застраховане, сключени до 1998 г. За тези договори е заделен резерв за неизплатени претенции, който се базира на очакваните неуредени претенции, независимо от това дали са обявени или не към датата на отчета за финансовото състояние, както и за разходите, свързани с уреждането на тези претенции.

(у) Задължения по инвестиционни договори без допълнителни негарантирани доходи

Задълженията, които са свързани с инвестиционни договори възникват, когато договорите бъдат сключени и се отчитат в отчета за финансовото състояние като депозитен компонент. Първоначално задълженията се представят по справедлива стойност, като впоследствие се преценяват на база текущата цена на дяловете на инвестиционния фонд, които се определя от общата стойност на активите на фонда. Корекциите на справедливата стойност се извършват към всяка отчетна дата. Изменението на депозитния компонент се отразява директно като корекция на задълженията в отчета за финансовото състояние. Задължението се отписва, когато договорът изтече, бъде изпълнен или прекратен.

(ф) Допълнителни, негарантирани доходи

Допълнителният, негарантиран доход представлява договорно право, което оправомощава притежателите на тези договори да получат като допълнение към гарантираните доходи, допълнителни доходи, които се базират на реализираната доходност на активите, държани в портфейла на договори с такива характеристики. Съгласно условията на договорите, допълнителната доходност трябва да бъде разпределена между застрахованите лица и акционерите на база 90/10, за договори сключени преди октомври 2006 г. Дружеството, по свое усмотрение определя сумата и момента на разпределение на допълнителната доходност на притежателите на полици за договорите, сключени след октомври 2006. Всички задължения за допълнителни, негарантирани доходи, включително неразпределените доходи, се отчитат в задълженията по застрахователни или по инвестиционни договори, както това е уместно в края на отчетния период.

(х) Финансови пасиви

Първоначално признаване и оценяване

Финансовите пасиви се класифицират като финансови пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, или като деривативи, които са ефективни хеджиращи инструменти, както това е по-уместно.

Дружеството определя класификацията на своите финансови пасиви при първоначалното им признаване.

Финансовите пасиви се признават първоначално по справедливата им стойност, заедно с разходите по сделката, ако има такива. Финансовите пасиви на Дружеството включват търговски и други задължения.

Последващо оценяване

След първоначалното им признаване търговските и други задължения се оценяват по амортизирана стойност.

Другите финансови пасиви се признават, когато станат дължими, и при първоначалното им признаване се отчитат по справедливата стойност на полученото възнаграждение, намалено с пряко свързаните разходи по сделката. След първоначалното признаване те се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективния лихвен процент.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(д) Отписване на финансови пасиви

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението по пасива бъде прекратено, изпълнено или е изтекло.

Замяната на съществуващ финансов пасив с друг дългов инструмент от същия заемодател със съществено различни условия, или съществената модификация на условията на съществуващ финансов пасив, се отчита като отписване на първоначалния финансов пасив и признаване на нов финансов пасив. Разликата между балансовите стойности на първоначалния и новия пасив се признава в отчета за печалбата или загубата.

(ч) Задължения към застрахователи и брокери

Задълженията към застрахователи и брокери се признават, когато са дължими. Първоначално се оценяват по справедлива стойност намалена с директно разпределимите разходи, свързани с транзакциите. Последващо се оценяват по амортизирана стойност, използвайки метода на ефективната лихва.

(т) Провизии

Общи

Провизии се признават, когато Дружеството има настоящо задължение (правно или конструктивно), възникващо в резултат на минали събития, и е вероятно, че за погасяване на задължението ще е необходим изток от ресурси, съдържащ икономически ползи и стойността на задължението може да бъде надеждно оценена. Когато Дружеството очаква, че някои или всички необходими за уреждането на провизията разходи ще бъдат възстановени, възстановяването се признава като отделен актив, но само тогава когато е практически сигурно, че тези разходи ще бъдат възстановени.

Разходите, свързани с която и да било провизия, се представят в отчета за печалбата или загубата нетно от всякакво и да било възстановяване. Когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е съществен, провизиите се дисконтират, като се използва текуща норма на дисконтиране преди данъци, която отразява, когато е уместно, специфичните за задължението рискове. Когато се използва дисконтиране, увеличението на провизията в резултат на изминалото време се признава като разход по лихва.

(ц) Собствен капитал, резерви и дивиденти

Регистриран капитал

Регистрираният капитал е представен по номиналната стойност на издадените и платените акции. Постъпленията от издадени акции над техната номинална стойност се отчитат като премийни резерви.

Резервите в собствения капитал на Дружеството включват:

- Капиталови резерви - формират се като отчисления от печалбата за годината по реда на действащото търговско законодателство (законови и допълнителни);
- Преоценъчни резерви - включва печалби или загуби от преоценки на финансови и нефинансови активи по реда на приложимите счетоводни стандарти;
- Резерв от актюерски преоценки - включва актюерски печалби или загуби от промени в демографските или финансови предположения и възвръщаемостта на активите по плана.

Дивиденти по обикновени акционерни капитали

Дивидентите по обикновени акции се признават като задължение и се приспадат от собствения капитал, когато са одобрени от единичния акционер на Дружеството.

Дивидентите за годината, които се одобряват след датата на отчета за финансовото състояние, се считат за некоригиращо събитие след датата на отчета за финансовото състояние. Всички транзакции със собствениците на Дружеството са представени отделно в отчета за промените в собствения капитал.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(ь) Признаване на приходи

Брутно премия

Брутните премии по животозастрахователни договори, както и застрахователната част от премиите по инвестиционни договори, се признават като приход:

- на датата на влизане в сила на полиците - еднократно дължимите премии;
- на датата на влизане в сила на нов премиен период по полиците - дължимата премия за този период;
- на датата на плащане - предплатената премия.

Пренесените премии са онези части от записаните премии, които са свързани с периоди на застрахователен риск след датата на отчета за финансовото състояние. Частта, отнасяща се за последващи периоди, се отсрочва като пренос-премиен резерв.

Отстъпени премии на презастрахователя

Брутните презастрахователни премии по животозастрахователни договори се признават като разход, когато станат дължими, или на датата, на която полицата влезе в сила.

Приходи от такси и комисиони

На застрахованите лица по застрахователни и инвестиционни договори се начисляват такси за услуги по администриране на полиците, услуги по управление на инвестициите, за откупи и други такси по договорите. Тези такси се признават като приход за периода, в който се предоставят свързаните с тях услуги. Ако таксите са за услуги, предоставяни в бъдещи периоди, те се отсрочват и се признават в тези бъдещи периоди.

Приходи от инвестиции

Приходите от лихви се признават в отчета за печалбата или загубата с тяхното начисляване и се изчисляват, като се прилага методът на ефективния лихвен процент. Такси и комисиони, които представляват неразделна част от ефективния доход по финансовия актив или пасив, се признават като корекция в ефективния лихвен процент на инструмента.

Приходите от инвестиции включват приходи от наем на инвестиционни имоти и дивиденти, когато бъде установено правото на Дружеството да получи плащане. За ценни книжа, търгувани на фондови борси, това е датата, на която цената на ценната книга не включва дивидент.

Реализирани печалби и загуби

Реализираните печалби и загуби, отразени в отчета за печалбата или загубата, включват печалби и загуби от реализацията на финансови активи, инвестиционни имоти, валутни преоценки и инвестиционни продукти, както и печалби/(загуби) от продажби на земя и сгради. Печалбите и загубите включват и неефективната част от управлението на валутния риск. Печалбите и загубите от продажбата на инвестиции се изчисляват като разликата между нетните постъпления от продажбата и първоначалната или амортизираната стойност и се отразяват при възникването на сделката по продажбата.

Други приходи

Вид	Подход за признаване
В обхвата на МСФО 15	
Приходи от трейлър такси	Приходите от "трейлър такси" представляват възнаграждения, които получава Дружеството за това, че избира да инвестира средства, събрани от продадени застрахователни продукти, обединени с фондове на КВС групата . Приходите се признават в периода, през който са предоставени услугите. Дружеството прехвърля контрола върху услугите с течение на времето и следователно удовлетворява задължението за изпълнение и признава приходи с течение на времето. При признаване на приходите от предоставените услуги, дружеството прилага метод за измерване на напредъка, отчитащ вложените ресурси.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(ъ) Признаване на приходи (продължение)

Други приходи

Вид	Подход за признаване
Приходи, които се признават по силата на други стандарти и са извън обхвата на МСФО 15	
Нетна печалба от продажба на имоти, машини и съоръжения	Печалбите или загубите, възникващи при отписването на имот, машина, съоръжение или нематериален актив, в резултат на продажба, се включват в печалбата или загубата, когато активът бъде отписан. Активът се отписва в момента, в който е прехвърлен контролът върху продадения актив.
Приходи от наеми	Приходите от наеми от предоставяне на инвестиционните имоти на Дружеството по договори за оперативен лизинг се признават на база линейния метод за периода на оперативния лизинг съгласно МСФО 16 Лизинг.

(ь) Признавани като разход на обезщетения и претенции и финансови разходи

Разходи за изплатени доходи и претенции

Брутните платими доходи и претенции по животозастрахователни договори и по инвестиционни договори без допълнителни, неограничени доходи, включват разходите за всички претенции, възникващи през годината, включително вътрешните и външните разходи за обработка на претенциите, които са пряко свързани с обработката и уреждането на претенциите, както и промените в брутната оценка на задълженията по застрахователни и инвестиционни договори без допълнителни, неограничени доходи. Претенциите в случай на смърт и при откупи се отразяват въз основа на получените уведомления за възникване на претенцията от застрахованите лица. Плащанията по падежирали и анюитетни полици се отразяват, когато стават дължими.

Претенциите по общо застраховане включват всички претенции, платени през годината, независимо дали са обявени или не, свързаните вътрешни и външни разходи за обработка на претенциите, които са пряко свързани с обработката и уреждането на претенциите, намаление, отразяващо стойността на спасеното имущество и други възстановявания и каквато и да било корекции в неизплатените претенции от предходни години.

Претенции, отстъпени на презастрахователят

Презастрахователните претенции се признават, когато свързаната брутна застрахователна претенция бъде призната съгласно условията на съответния договор.

Финансови разходи

Паричните лихви се признават в отчета за печалбата или загубата при тяхното начисляване и се изчисляват, като се използва методът на ефективния лихвен процент. Начислените лихви се включват в балансовата стойност на лихвоносните финансови пасиви.

Административни и други оперативни разходи

Административните и другите разходи се признават в печалбата или загубата при получаването на услугите или на датата на възникването им.

(ю) Промяна в счетоводната политика

Дружеството е приело МСФО 16 Лизинг от 1 януари 2019 г., което води до промени в счетоводните политики, но не и довело до корекции на сумите, признати във финансовите отчети поради оповестяване на преходното облекчение в стандарта

МСФО 16 е издаден през януари 2016 г. Той води до признаването на почти всички договори за лизинг на баланса от страна на лизингополучателите, тъй като се премахва разграничението между оперативен и финансов лизинг. Съгласно новия стандарт се признава актив (правото да се използва наетият обект) и финансов пасив – финансово задължение по лизингови вноски. Единствените изключения са краткосрочните лизинги и такива с ниска стойност.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(в) Промяна в счетоводната политика (продължение)

В съответствие с преходните разпоредби на МСФО 16, новите правила са приети със задна дата с кумулативния ефект от първоначалното прилагане на новия стандарт, признат на 1 януари 2019 г. Съпоставимата информация за 2018 г. не е коригирана.

Ефектите от приемането на МСФО 16 върху финансовите отчети на Дружеството

При приемането на МСФО 16, Дружеството признава задълженията за лизинг във връзка с лизинги, които преди предходни периоди са били класифицирани като „оперативен лизинг", съобразно изискванията на МСС 17 Лизинги. Тези задължения се оценени по настоящата стойност на оставащите лизингови плащания, дисконтирани към 1 януари 2019 г., използвайки лихвения процент за финансиране, специфичен за Дружеството. Средновзетегленият диференциален лихвен процент, приложен за лизингови задължения към 1 януари 2019 г., е 1.55 %.

	1 януари 2019 BGN'000
Поети ангажименти по оперативен лизинг към 31 декември 2018 г.	986
Дисконтирани със специфичната за Дружеството лихвен процент 1.55 %	976
Минус: Краткосрочни лизингови договори и лизингови договори с ниска стойност, признати по линеен метод	18
Пасив по лизинг, признат към 1 януари 2019 г.	**958**
От които:	
Текущи пасиви по лизинг	**341**
Нетекущи пасиви по лизинг	**617**

Активите с право на ползване се оценяват по стойността, равна на пасива по лизинга, коригиран с размера на всички предплатени или начислени лизингови плащания, свързани с този лизинг, признати в баланса към 31 декември 2018 г. Няма обременяващи лизингови договори, които биха изисквали корекция на активите с право на ползване към датата на първоначалното прилагане.

Първоначалната стойност на активите с право на ползване се определя, както следва:

	1 януари 2019 BGN'000
Пасив по лизинг признат към 1 януари 2019 г. по МСФО 16	958
Активи с право на ползване към 1 януари 2019 г.	**958**

Първоначалното прилагане на МСФО 16 засяга следните балансови статии към 1 януари 2019 г:

- Право на ползване на активите – увеличение с 958 хил. лв.
- Пасиви по лизинг – увеличение с 958 хил. лв.
- Няма ефект върху неразпределената печалба към 1 януари 2019 г.

Детайлна информация за финансовия ефекта от прилагането на МСФО 16 върху отчета за печалбите или загубата и отчета за паричните потоци за 2019 г. е представена в приложение 31 към настоящия финансов отчет.

Приложени практически облекчения:

При прилагането на МСФО 16 за първи път Дружеството е използвало следните практически облекчения, разрешени от стандарта:

- Дружеството прилага един дисконтов процент за портфейл от лизингови договори със сходни характеристики,
- Дружеството е разчитало на предходно направена оценка дали лизинговите договори са обременяващи, съгласно МСС 37 Провизии, условни пасиви и условни активи, непосредствено преди датата на първоначалното прилагане;
- Дружеството отчита договори по оперативен лизинг с остатъчен срок по-нисък от 12 месеца към 1 януари 2019 г. като краткосрочни лизингови договори;
- Дружеството изключва първоначалните преки разходи от оценката на актива с право на ползване към датата на първоначалното прилагане;

2.9 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(в) Промяна в счетоводната политика (продължение)

Ефектът от прилагането на МСФО 16 върху финансовите отчети на Дружеството (продължение)

- Дружеството е използвало последната оценка при определянето на срока на лизингови договори, в които съдържа опции за удължаване или прекратяване.

Счетоводни политики приложими от 1 януари 2019 г. от Дружеството като лизингополучател

До 2018 г. лизинговите плащания по договори за оперативен лизинг (нетно от всякакви по получени стимули от наемодателя) се признават като разход в отчета за всеобхватния доход на база линейния метод за срока на лизинговия договор.

От 1 януари 2019 г. лизинговите договори се признават като актив с право на ползване и съответно пасив по лизинга на датата, на която лизинговият актив е на разположение за използване от Дружеството. Всяко лизингово плащане се разпределя между пасива по лизинга и финансовите разходи. Финансовите разходи се начисляват в печалбата или загубата през периода на лизинга, така че да се получи постоянна периодична лихва върху остатъка от задължението за всеки период. Активът с правото на ползване се амортизира за по-краткия от полезния живот на актива и срока на лизинга по линейния метод.

Активите и пасивите, възникващи от договор за лизинг, се оценяват първоначално на база на настоящата стойност. Задълженията за лизинг включват нетната настояща стойност на следните лизингови плащания:

- фиксирани плащания, нетно от вземания по получени стимули;
- променливи лизингови плащания, които се определят въз основа на индекс или процент;
- суми, които се очаква да бъдат платими от лизингополучателя под формата на гаранции за остатъчна стойност;
- цената за упражняване на правото за закупуване, ако лизингополучателят е сигурен в разумна степен, че тази опция ще бъде упражнена, и
- плащания на неустойки за прекратяване на лизинга, ако лизинговият срок отразява възможността лизингополучателят да упражни тази опция.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в лизинговия договор, ако този процент може да бъде непосредствено определен. Ако този процент не може да бъде непосредствено определен, се използва диференциалният лихвен процент за Дружеството. Това е процентът, който Дружеството би трябвало да плаща, за да заеме за сходен период от време и при сходно обезпечение средствата, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива с право на ползване в сходна икономическа среда.

Всяко лизингово плащане се разпределя между пасива по лизинга и финансовите разходи. Впоследствие пасивите по лизинг се оценяват, като се използва методът на ефективния лихвен процент. Балансовата стойност на пасива по лизинга се преоценява, за да се отразят преоценките или измененията на лизинговия договор, или за да се отразят коригираните фиксирани по същество лизингови плащания.

Лизинговите плащания се дисконтират с лихвения процент, заложен в лизинговия договор, ако този процент може да бъде непосредствено определен. Ако този процент не може да бъде непосредствено определен, се използва диференциалният лихвен процент за Дружеството. Това е процентът, който Дружеството би трябвало да плаща, за да заеме за сходен период от време и при сходно обезпечение средствата, необходими за получаването на актив със сходна стойност на актива с право на ползване в сходна икономическа среда. Всяко лизингово плащане се разпределя между пасива по лизинга и финансовите разходи. Впоследствие пасивите по лизинг се оценяват, като се използва методът на ефективния лихвен процент. Балансовата стойност на пасива по лизинга се преоценява, за да се отразят преоценките или измененията на лизинговия договор, или да се отразят коригираните фиксирани по същество лизингови плащания.

Срокът на лизинговия договор е неотменимият период, за който лизингополучателят има правото да използва основния актив; периодите, по отношение на които съществува опция за удължаване или прекратяване на лизинговия договор, ако е достатъчно сигурно, че лизингополучателят ще упражни тази опция.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(в) Промяна в счетоводната политика (продължение)

Счетоводни политики, приложими от 1 януари 2019 г. от Дружеството като лизингополучател (продължение)

Активите с право на ползване се оценяват първоначално по цената на придобиване, включваща:

- стойността на първоначалната оценка на пасива по лизинг;
- лизинговите плащания, извършени преди или на датата на възникване на лизинга, намалени с получени стимули по лизинга;
- всички първоначални директни разходи, свързани с лизинга, и
- разходи за възстановяване, свързани с лизинга.

Впоследствие активите, с право на ползване, се оценяват по цена на придобиване минус всички натрупани амортизации и всички натрупани загуби от обезценка и се коригират спрямо всяка преоценка на пасива по лизинга, дължаща се на преоценка или изменение на лизинговия договор. Активите, с право на ползване, се амортизират по линеен метод за по-краткия срок от полезния живот на актива или срока на лизинговия договор. Амортизационните норми на активите с право на ползване са:

- право на ползване на офис сгради – 1-18 години
- право на ползване на превозни средства – 4 години

Плащанията, свързани с краткосрочни лизингови договори и лизинг на активи с ниска стойност, се признават като разход по линейния метод за срока на лизинговия договор в отчета за всеобхватния доход. Дружеството разглежда възможността за освобождаване от признаване по отношение на лизинг на активи с ниска стойност за всеки лизингов договор поотделно. Когато активът е придобит чрез договор за преотдаване, е признат актив с право на ползване и пасив по лизинга. За всички останали лизинги на активи с ниска стойност, лизингополучателят признава свързаните с тях лизингови плащания като разход по линейния метод за срока на лизинговия договор.

Краткосрочните лизинги са със срок за не повече от 12 месеца. Активите с ниска стойност включват ИТ оборудване и малки офис мебели.

Счетоводна политика приложима до 31 декември 2018 г.

Лизинговият договор се класифицира като договор за оперативен лизинг, ако с него не се прехвърлят по същество всички рискове и ползи от собствеността върху основния актив. Плащанията по оперативен лизинг (нетно от всякакви по получени стимули от наемодателя) се признават като разход по линейния метод за срока на лизинговия договор в отчета за всеобхватния доход.

Лизинговата дейност на Дружеството

Дружеството има различни недвижими имоти (търговски магазини, офис сгради). Договорите за лизинг се сключват на индивидуална основа и съдържат широк спектър от различни условия (вкл. прекратяване и подновяване на правата на ползване). Договорите за лизинг нямат ковенанти, но лизинговите активи не могат да се използват като обезпечение за заеми.

Опции за удължаване и прекратяване

В редица договори за лизинг на Дружеството са включени опции за удължаване и прекратяване. Те се използват за осигуряване на максимална оперативна гъвкавост по отношение на управлението на активите, използвани в дейността на Дружеството. За значими счетоводни приблизителни оценки и преценки при определяне на срока на лизинга, моля вижте приложение 2.4.

2.5 Обобщение на съществените счетоводни политики (Продължение)

(я) Превалутиране на чуждестранна валута

Индивидуалният финансов отчет на „ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД е изготвен в хиляди лева. Това е валутата на основната икономическа среда, в която Дружеството функционира, следователно е и функционалната валута на Дружеството.

Сделките в чуждестранна валута се отчитат в лева по официалния обменен курс на Българската народна банка (БНБ) към датата на сделката. Монетарните активи и пасиви в чуждестранна валута се преоценяват в български лева по заключителния курс на БНБ към датата на отчета за финансовото състояние.

Курсовите разлики от операции и преоценка на монетарните активи и пасиви, деноминирани в чуждестранни валути, са включени в отчета за печалбата или загубата за периода на възникването им.

Важни обменни курсове в началото и края на отчетния период:

	към 31 декември 2019 г.	към 31 декември 2018 г.
USD 1 =	1.74099 лева	1.70815 лева
EUR 1 =	1.95583 лева	1.95583 лева

3. Нетни премии

(а) Брутo премии по застрахователни договори

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Застрахователни договори по животозастраховане	76,569	41,480
Изменение на превюо-премийни резерви	(966)	(53)
Брутo премии – общо	**75,603**	**41,427**

(б) Отстъпени премии на презастрахователя по застрахователни договори

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Животозастраховане	(2,784)	(936)
Изменение на превюо-премийния резерв	480	213
Общо отстъпени премии на презастрахователя	**(2,304)**	**(723)**
Нетни премии – общо	**73,299**	**40,704**

4. Приходи от такси и комисиони

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Администриране на полици и на такси по полица, вкл. такси по договори, свързани с инвестиционен фонд (Unit-linked, UL) и такси откупи	1,831	482
Общо приходи от такси и комисиони	**1,831**	**482**

5. Приходи от инвестиции

	Прил.	2019 г.	2018 г.
		хил. лв.	хил. лв.
Приходи от отдаване под наем на инвестиционни имоти		683	239
Приходи от лихви от:			
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата		43	37
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход		3,566	2,277
Финансови активи по амортизирана стойност		288	287
Предоставени заеми		45	45
Приходи от дивиденти от инвестиция в дъщерно предприятие и други участия		-	6,375
Приход от лихви по депозити в кредитни институции		6	25
Общо приходи от инвестиции		**4,631**	**9,285**

6. Реализирани печалби/(загуби)

	Прил.	2019 г.	2018 г.
		хил. лв.	хил. лв.
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход			
Реализирани печалби			
Облигации		10	2,574
Реализирани (загуби)			
Облигации		(7)	(191)
Общо реализирани печалби от финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	19(ж)	3	2,383
Земи и сгради			
Реализирани печалби		25	5
Реализирани (загуби)		(61)	(3)
Общо реализирани печалби / (загуби)		**(33)**	**2,385**

7. Печалби и (загуби) от преоценки до справедлива стойност

	Прил.	2019 г.	2018 г.
		хил. лв.	хил. лв.
Печалби от преоценка до справедлива стойност на инвестиционни имоти	17	287	3
Печалби и (загуби) от преоценки до справедлива стойност на деривативни финансови инструменти, държани за търгуване		16	(65)
Печалба/ (загуба) от преоценка до справедлива стойност на финансови инструменти, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата, различни от деривативни финансови инструменти	19(ж)	(1)	(15)
Общо печалби/ (загуби) от преоценки до справедлива стойност		**302**	**(77)**

8. Други приходи от дейността

Други приходи от дейността в размер на 567 хил. лв. (2018 г.: 338 хил. лв.) съдържат предимно приходи от трейлър такси в размер на 242 хил. лв. (2018 г.: 54 хил. лв.), печалба от продажби на материални активи в размер на 127 хил. лв. (2018 г.: 111 хил. лв.), приходи от наем 133 хил. лв. (2018 г.:109 хил. лв.) и други.

9. Разходи за изплатени доходи и претенции – нетно

(а) Разходи за обезщетения – брутно

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Договори по животозастраховане	37,223	27,403
Договори по общо застраховане	7	8
Обща изплатени доходи и претенции -брутно	**37,230**	**27,411**
(б) Претенции, прехвърлени на презастраховател		
Договори по животозастраховане	(162)	-
Общо претенции, отстъпени на презастраховател	**(162)**	**-**
(в) Изменения на задълженията по застрахователни договори, с изключение на пренос-премиен резерв - брутно		
Изменение на задълженията за предстоящи плащания по животозастраховане	1,797	(553)
Изменение на задълженията за предстоящи плащания по общо застраховане	(25)	(8)
Изменение на математическия резерв по животозастраховане	654	326
Изменение на други задължения по животозастраховане	(219)	(163)
Обща изменение на договорните задължения, с изключение на пренос-премиен резерв – брутно	**2,207**	**(398)**
(г) Изменение на задълженията по застрахователни договори, отстъпени на презастраховател, с изключение на пренос-премиен резерв		
Изменение на задълженията по договори за животозастраховане	19	-
Общо изменение на задълженията по застрахователни договори, отстъпени на презастраховател, с изключение на пренос-премиен резерв	**19**	**-**
Разходи за изплатени доходи и претенции – нетно	**39,294**	**27,813**

10. Административни разходи и разходи за дейността

	Прил.	2019 г.	2018 г.
		хил. лв.	хил. лв.
Разходи за възнаграждения на персонала	11	6,460	4,590
Амортизация на нематериални активи	15	1,230	131
Обезценка на нематериални активи	15	2,200	-
Амортизация на материални активи	16,31	1,195	735
ИТ услуги		958	505
Разходи за издръжка на офиси		652	495
Разходи за външни услуги		567	623
Разходи за реклама и маркетинг		457	223
Разходи за одит и други професионални услуги		355	329
Разходи за обучение и друг за персонала	11	228	78
Разходи за данъци и такси		149	126
Разходи за офис консумативи		53	23
Разходи за наем на офиси		29	492
Други материални разходи		379	203
Общо административни разходи		**14,912**	**8,553**

10. Административни разходи и разходи за дейността

	Прил.	2019 г.	2018 г.
		хил. лв.	хил. лв.
Други разходи за дейността			
Аквизиционни разходи		12,853	3,350
Изменение на отсрочените аквизиционни разходи	23	567	539
Промяна в начисление за бонуси		39	103
Участие в положителен финансов резултат		2	4
Нетна загуба от валутна преоценка		(9)	(77)
Възстановени вноски в гаранционни фондове		(44)	(27)
Изразходи на инвестиционни имоти		181	73
Други разходи за дейността		497	265
Общо други разходи за дейността		**14,086**	**4,230**

Начислените суми за услугите, предоставяни от регистрираните одитори за законов независим финансов одит на индивидуалния и консолидиран отчета за годините завършващи на 31 декември 2019 са 167 хил. лв., съответно 117 хил.лв. за „ПрайсуотърхаусКупърс Одит" ООД и 50 хил.лв. за „Грант Торнтон" ООД (2018: общо 134 хил. лв., съответно 84 хил.лв. за „ПрайсуотърхаусКупърс Одит" ООД и 50 хил.лв. за „Грант Торнтон" ООД).
През 2019 г. начислените разходи за услуги от външния одитор „ПрайсуотърхаусКупърс Одит" ООД за одит на годишни групови отчетни форми са 21 хил.лв. (2018: 15 хил.лв.). През 2019 г. начислените разходи за услуги от външния одитор „ПрайсуотърхаусКупърс Одит" ООД, различни от свързаните с годишния одит, са в размер на: 5 хил. лв. във връзка с извършването на договорени процедури относно финансовата информация, представена в годишните справки по Наредба 53, които се подават в КФН (2018 г.: 5 хил. лв.) и 70 хил. лв. за извършването на договорени процедури във връзка с „Преглед на Баланите на застрахователите" съгласно изискванията на директива „Платежоспособност" II (2018 г.: 117 хил. лв.)
През 2019 г. начислените разходи за услуги от външния одитор „Грант Торнтон" ООД, различни от свързаните с годишния одит, са в размер на: 4 хил. лв. във връзка с извършването на договорени процедури относно финансовата информация, представена в годишни справки към КФН (2018 г.: 4 хил. лв.) и 8 хил. лв. за извършването на договорени процедури във връзка с „Преглед на баланите на застрахователите" съгласно изискванията на директива „Платежоспособност" II (2018 г.: 8 хил. лв.).

През годината не са предоставяни данъчни консултации или други услуги, несвързани с одита. Настоящото оповестяване е в изпълнение на изискванията на чл. 30 от Закона за счетоводството.

11. Разходи за възнаграждения на персонала и обучения

	Прил.	2019 г.	2018 г.
		хил. лв.	хил. лв.
Разходи за възнаграждения, вкл. заплати		4,463	3,444
Провизия за бонуси		1,161	660
Разходи за социално осигуряване		802	460
Разходи за обучение и други за персонала		228	78
Промяна в провизията за пенсиониране	27	34	26
Общо разходи за възнаграждения на персонала	10	**6,688**	**4,668**

12. Разход за данък върху доходите

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Счетоводна печалба преди данък върху доходите	**7,810**	**9,386**
Приложима данъчна ставка	10%	10%
Очакван разход за данък върху доходите по приложимата данъчна ставка	(781)	(939)
Данъчен ефект от разходи, непризнати за данъчни цели	(1,347)	(364)
Данъчен ефект от приходи, непризнати за данъчни цели	915	1,315
Текущ разход за данък	**(1,713)**	-
Обратно проявление на данъчни временни разлики	(48)	26
Данъчен ефект от компонента на друг всеобхватен доход	513	(347)
Разход за данък върху доходите за годината	**(1,248)**	**(321)**

13. Данък върху доходите, отнасящ се за елементите на другия всеобхватен доход

	2019 г.			2018 г.		
	Сума преди данъци	Данъчен (разход) приход	Нетна сума	Сума преди данъци	Данъчен (разход) Приход	Нетна сума
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Друг всеобхватен доход, неподлежащ на реклассификация в печалбата или загубата:						
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	5,246	(513)	4,733	(3,820)	382	(3,438)
Друг всеобхватен доход, неподлежащ на реклассификация в печалбата или загубата:						
Актюерски загуби по планове с дефинирани доходи	(12)	1	(11)	(5)	–	(5)
Общо	**5,234**	**(512)**	**4,722**	**(3,825)**	**382**	**(3,443)**

14. Инвестиции в дъщерни предприятия

„ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД упражнява контрол чрез притежаване на над 50% участие в следните дружества:

	към 31 декември 2019 г.	към 31 декември 2019 г.	към 31 декември 2018 г.	към 31 декември 2018 г.
	% на участие в капитала	хил. лв.	% на участие в капитала	хил. лв.
„ДЗИ - Общо застраховане" ЕАД	100%	115,425	100%	115,425
		115,425		115,425

Счетоводната политика на дъщерното предприятие е синхронизирана със счетоводната политика на предприятието-майка. Седалището е в Република България. Отчетната дата и отчетната година на дъщерното дружество „ДЗИ - Общо застраховане" ЕАД съвпадат с тези на „ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД.

„ДЗИ -Животозастраховане" ЕАД извършва преглед за обезценка на инвестициите в дъщерното предприятие в края на всяка година. Към 31 декември 2019 г. на база на извършения преглед за обезценка на инвестициите в "ДЗИ – Общо застраховане" ЕАД, ръководството на Дружеството не е установило индикации за това, че балансовата стойност на инвестициите надвишава нейната възстановима стойност.

15. Нематериални активи и репутация

	Права	Търговска Марка	Програмни продукти	Придобит застрахователен бизнес	Разходи за придобиване на нематериални активи	Други нематериални активи	Общо
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Отчетна стойност							
на 1 януари 2018 г.		1,980	1,370	-	241	370	3,961
Придобити		–	–	–	902	–	902
Увеличение от бизнес комбинация		–	15	11,161	–	–	10,339
Трансфери		–	14	–	(191)	177	–
на 31 декември 2018 г.		**1,980**	**1,399**	**11,161**	**952**	**547**	**15,202**
Придобити		–	–	–	1,012	–	1,012
Трансфери		–	1,389	–	(1,439)	49	–

15. Нематериални активи и репутация (Продължение)

	Прил.	Търговска Марка	Прот-рамни продукти	Придобит застрахова-телен бизнес	Разходи за придобиване на нематериални активи	Други нематериал ни активи	Общо
на 31 декември 2019 г.		**1,980**	**2,788**	**11,161**	**526**	**596**	**16,214**
Натрупана амортизация и обезценка							
на 1 януари 2018 г.		–	1,233	-	-	195	1,428
Начислена амортизация		–	81	837	-	50	131
Увеличения от бизнес комбинации			15	-	-	-	15
на 31 декември 2018 г.		-	**1,329**	**837**	-	**245**	**1,574**
Начислена амортизация	10	-	67	1,113	-	50	1,230
Начислена обезценка		-	-	2,200	-	-	2,200
на 31 декември 2019 г.		-	**1,396**	**3,313**	-	**295**	**5,004**
Балансова стойност							
на 31 декември 2018 г.		**1,980**	**70**	**10,324**	**952**	**302**	**13,628**
на 31 декември 2019 г.		**1,980**	**1,392**	**7,811**	**526**	**301**	**11,210**

Към 31 декември 2019 г. дружеството притежава нематериални активи с неограничен полезен живот - търговска марка ДЗИ. Активът е класифициран като такъв, тъй като ръководството е направило следните допускания: не се очаква активът да спре да носи икономически ползи в обозрим момент от бъдещето; промяна на ръководния екип на дружеството не би засегнала ефективното му използване; промени в техническата, технологичната и търговска среда не биха довели до морална остаряност на актива; икономическият сектор, в който се използва активът, както и пазарното търсене на застрахователни продукти, не се очаква да претърпят значителни негативни промени; евентуални за предвиждане действия от страна на конкуренти или потенциални конкуренти на Дружеството не биха въздействали негативно върху качеството на активи; изтичането на срока на изключително патентно право върху актива не би повлиял негативно върху неговата стойност.

Към 31 декември 2019 г. търговска марка ДЗИ е подложена на преглед за обезценка. Факторите, които са взети предвид при прегледа за обезценка, са: спад в пазарната цена, значително повече, от колкото би могло да се очаква като резултат на изминалото време или нормалната употреба; значителна промяна в пазарните лихвени проценти, които да окажат влияние върху дисконтови фактор при определяне на настояща стойност; значителни промени с обратен ефект върху предприятието в обема или начина на настоящето или бъдещо използване на актива. Въз основа на проведения тест е установено, че не са налични индикации, които за доведат до обезценка на стойността на търговската марка ДЗИ.

През 2018 г. в резултат на придобиването на инвестицията в дъщерно предприятие ОББ Животозастраховане и последващото му вливане в ДЗИ Животозастраховане, са признати два нови нематериални актива – репутация и придобит застрахователен бизнес (ПЗБ). Двата актива са първоначално признати към датата на придобиване на Дружеството – 31.03.2018 г.

15. Нематериални активи и репутация (Продължение)

ПЗБ е първоначално признат на консолидирана база като нематериален актив със срок на полезен живот 10 години и се амортизира по метода на линейния амортизация. Срокът от 10 години отразява периода, през който се очаква да се реализират печалби, относими към актива, представляващи парични потоци от развитието на застрахователните договори, служещи като база за неговото калкулиране. На датата на първоначалното признаване справедливата стойност на актива е в размер на 11,161 хил. лв. През периода на консолидация (31.03.2018 – 30.12.2018 г.) е начислена амортизация в размер на 837 хил. лв. Към 31 декември 2018 г. балансовата стойност на ПЗБ е 10,324 хил. лв.

Репутацията е първоначално призната на консолидирана база като актив с неограничен полезен живот. Репутацията възниква като разлика между стойността на платеното възнаграждение и нетните разграничими активи и пасиви на придобитото дружество в размер на 2,023 хил. лв. Репутация се тества ежегодно за наличие на обезценка. В края на 2018 г. е извършен тест за наличие на обезценка и не е установено условие за възникване на такава. В резултат на вливането на ОББ Животозастраховане в ДЗИ Животозастраховане, репутацията е призната в индивидуалния финансов отчет към 31.12.2018 г. на стойност 2,023 хил. лв.

Признатата репутация се подлага на тестване за обезценка съгласно изискванията на МСС 36 на годишна база. Загубата се признава в индивидуалния отчет за печалбата или загубата, ако възстановимата стойност на инвестицията е по-ниска от балансовата ѝ стойност. През 2019 г. е направен тест за обезценка на репутация и ПЗБ. Резултатът от изчисленията показва, че настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци е много по-висока от балансовата стойност на репутацията, поради което се счита, че няма доказателства за наличие на обезценка. Извършените тестове за обезценка на ПЗБ потвърждават, че текущата стойност на нематериалния актив, свързан с портфолиото на „ОББ Животозастраховане", е по-ниска от първоначално признатата сума, намалена с натрупания амортизация. След тълен анализ е установено, че е налице обезценка в размер на 2,200 хил. лева, която е призната в индивидуалния отчет за печалбата или загубата на ред „Административни разходи". Тази преценка се базира на ключови предположения като наличие на ограничение на информацията за портфейла от рискови застраховки, които съставляват единия от компонентите на признатия бизнес, наличие на несигурност за развитието на този портфейл, въпроси, свързани с качеството на данните за портфейли (прекратяване на полици и издаване на нови в резултат на промени за данните по кредити, отпуснати от ОББ АД).

Отчетната стойност на напълно амортизираните нематериални активи, които са в употреба към 31 декември 2019 г., е 1,497 хил. лв. (2018 г.: 1,407 хил. лв.). В края на всеки отчетен период Дружеството оценява полезния живот на нематериални активи и при необходимост го коригира. През 2019 г. и 2018 г. няма промяна спрямо определения полезен живот на активите при тяхното придобиване. Разходите за амортизация са представени в индивидуалния отчет за печалбата или загубата на ред „Административни разходи".

Дружеството няма договорни задължения за придобиване на нематериални активи (софтуер) в размер на 221 хил. лв. към 31.12.2019 г. Дружеството няма заложени нематериални активи като обезпечение по свои задължения към края на отчетния период.

16. Материални активи

	Прил.	Земи	Сгради	Съоръжения	Разходи за придобиване на материални активи	Общо
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Отчетна стойност						
на 1 януари 2018 г.		**111**	**11,077**	**3,218**	**-**	**14,406**
Придобити		–	3,977	176	56	**4,209**
Придобити от бизнес комбинации		–	–	654	–	**654**
Отписани		–	(68)	(39)	-	(107)
на 31 декември 2018 г.		**111**	**14,986**	**4,009**	**56**	**19,162**
Придобити		–	-	2	544	**546**
Отписани		-	(83)	(274)	-	**(357)**
Трансфер		-	30	397	(427)	-

16. Материални активи (Продължение)

	Прил.	Земи	Сгради	Съоръжения	Разходи за придобиване на материални активи	Общо
на 31 декември 2018 г.		111	14,933	4,134	173	19,351
Натрупана амортизация и обезценка						
на 1 януари 2018 г.		10	5,979	2,561	-	8,550
Начислена амортизация	10	–	517	218	-	735
Начислена обезценка		(1)	(8)	-	-	(9)
Отписана амортизация		-	(43)	(35)	-	(78)
Увеличение от бизнес комбинация		-	-	602	-	602
на 31 декември 2018 г.		9	6,445	3,346	-	9,800
Начислена амортизация	10	-	579	222	-	801
Отписана амортизация		-	(50)	(274)	-	(324)
на 31 декември 2019 г.		9	6,974	3,294	-	10,277
Балансова стойност						
На 31 декември 2018 г.		102	8,341	663	56	9,362
На 31 декември 2019 г.		102	7,989	840	173	9,074

Отчетната стойност на напълно амортизираните материални активи, които са в употреба към 31 декември 2019 г., е 3,273 хил. лв. (2018 г.: 3,021 хил. лв.). В края на всеки отчетен период Дружеството оценява полезния живот на материален актив и при необходимост го коригира. През 2019 г. и 2018 г. няма промяна в полезния живот на активите спрямо първоначално определения при тяхното придобиване. Сумата на разходите за придобиване на материални активи към 31.12.2019 г. е в размер на 175 хил. лв. (2018 г.: 56 хил. лв.).

Разходите за амортизация са представени в индивидуалния отчет за печалбата или загубата на ред „Административни разходи". Дружеството няма съществени договорни задължения за придобиване на материални активи, както и няма заложени такива като обезпечение към края на отчетния период.

17. Инвестиционни имоти

	Прил.	2019 г.	2018 г.
		хил. лв.	хил. лв.
на 1 януари		12,784	7,443
Продадени		(576)	(91)
Подобрение инвестиционни имоти		273	-
Нетна печалба от промяна в справедливата стойност	7	287	3
Увеличение от бизнес комбинация		-	5,429
на 31 декември		12,768	12,784

Инвестиционните имоти се отчитат последващо по справедлива стойност, която се определя въз основа на оценки, извършени от независими оценители. Справедливата стойност е цената, която би била получена от продажба на актив или платена за прехвърляне на пасив в обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценката, в съответствие със стандартите, публикувани от Комитета по Международни оценителски стандарти. Оценките се извършват ежегодно и печалбите и загубите от преоценката до справедлива стойност се представят в индивидуалния отчет за печалбата или загубата на ред „Печалби и загуби от преоценка до справедлива стойност".

17. Инвестиционни имоти (Продължение)

Отчитането на инвестиционните имоти отговаря също на регулаторните изисквания на Комисията за финансов надзор. Справедливата стойност на инвестиционните имоти на Дружеството към 31 декември 2019 г. е определена на база на оценителски доклади на „Явлена Имплант" ООД. Използваните при оценката предположения са разнородни в зависимост от особеностите на имота. Оценките са измерени на база на трите основни подхода, на които се прилагат определени тегла и така се формира справедливата стойност на имотите. Използваните методи са: (i) капитализиране на бъдещите пазарни приходи, (ii) пазарен подход и (iii) разходен подход.

При метода на пазарния подход (МПП) се извежда индикативна стойност, като се сравняват активи - предмет на оценката, с идентични или сходни активи, за които е налична ценова информация. Ако към датата на оценката липсват актуални сделки с аналогични имоти, методът се основава на приети допускания. Използваната информация се взема от обяви и информация за подобни обекти от агенции за недвижими имоти и публикации на оферти в специализирани сайтове. Правят се допълнителни корекции за функционалност, големина, местоположение и др.

Използват се актуални за периода на оценката пазарни анализи. Допълнително, се прави корекция за офертни цени, поради „ограниченото търсене и трудната реализация на подобни сделки". При определянето на крайната справедлива стойност на имота, се взема определена от използваните коригирани аналози единична стойност, която се умножава по общата площ на оценяваните имот.

При метода на капитализиране на бъдещите пазарни приходи (МКБПП), справедливата стойност произтича от естеството и възможността на обекта, които позволяват, сега и в бъдеще, собствениците му да извличат приходи от него, чрез отдаването му под наем, по пазарни цени, актуални към датата на оценката. Месечният наем се прогнозира след направено проучване на пазара на наемните отношения при подобни обекти в съответния район. Необходимите оперативни разходи, разходи за стопанисване, данъци и такси, се определят експертно като процент от брутния приход и са обичайните разходи за поддръжката на сгради на аналогична възраст и сходна големина.

Рискът от неотдаване под наем или отпадане на наем също се определя експертно и се основава на направени проучвания на застроята на подобни обекти. Норматив на капитализация се определя от пазара и е индикатор за степента на развитие и ликвидност на пазара, както и за риска при инвестиция в съответния вид имоти. Тя се определя след задълбочено проучване и анализ на пазарни свидетелства за имоти от подобни имоти, в рамките на един разумен период от време, преди датата на експертната оценка. Коефициентът на капитализация е в пряка зависимост от възвръщаемостта на инвестицията в подобни имоти, изчислена на базата на капитализните стойности от сравнителни пазарни аналози.

При наличие на съпоставими и надеждна информация се прави собствени проучвания за търсената доходност на пазара на съответния вид имоти, чрез съпоставка на офертни пазарни и наемни цени на едни и същи имоти. Справедливата стойност се определя на база нетен годишен приход от отдаване под наем и множител, зависещ от нормата на капитализация и остатъчния експлоатационен срок.

При разходния подход се извежда индикативна стойност чрез позоваването на икономическия принцип, че купувач не би платил за даден актив повече от разходите за придобиване на актив с равностойна полезност, независимо дали чрез покупка или изграждане. Този подход се основава на принципа, че при отсъствие на неблагоприятни фактори, свързани с време, неудобства, рискове или други обстоятелства, цената, която купувач на пазара би платил за оценявания актив, няма да е по-висока от разходите за закупуване или изграждане на еквивалентен актив.

За определяне на новата възстановителна стойност на имотите при този метод са използвани Метод на амортизираната възстановителна стойност – за оценка на сградите, както и Метод на пазарните аналози – за оценка на земята.

17. Инвестиционни имоти (Продължение)

Описание на оценителските методи и ключовите входящи данни при определянето на справедливата стойност на инвестиционните имоти:

Вид инвестиционни имоти	Оценителски метод	Значителни ненаблюдавани входящи данни	Интервал (средно претеглено) 2019г.	Интервал (средно претеглена) 2018г.
			1,843 – 1,929	1,743 – 1,793
	МПП	Оферта (Сделка) цени кв.м.	(1,886)	(1,768)
		Годишен ръст на пазарните аналози (реални сделки)	0%	0%
	МКБДП	Очакван месечен наем на кв.м.	8– 8,4 (8,2)	7,4 – 10,1 (8,8)
		Годишен ръст на наема	0%	0%
Жилищни имоти		Норма на възвращаемост	5.0% - 5.0%	5.1% - 7.5%
Търговски имоти	МПП	Оферта (Сделка) цена кв.м.	267– 1,908 (662)	274– 1,801 (712)
		Годишен ръст на пазарните аналози (реални сделки)	0%	0%
	МКБДП	Очакван месечен наем на кв.м.	2 – 24.2 (6.7)	1.5 – 14.5 (6.4)
		Норма на възвращаемост	5%-10%	6.0% – 11.4%%

В таблицата по-долу е представена информация за справедливата стойност и зависимост от предназначението на имота:

	2019 г.	2018 г.
Вид инвестиционни имоти	**хил. лв.**	**хил. лв.**
Жилищни	342	320
Търговски	11,635	12,464
Земя	791	-
Справедлива стойност към 31 декември	**12,768**	**12,784**

Инвестиционните имоти се класифицират в йерархията по справедлива стойност в Ниво 3. Изменението в значителните ненаблюдавани входящи данни не би довело до значителни отклонения, по-високи или по-ниски от справедливата стойност на инвестиционните имоти. Ненаблюдаваните входящи данни не са пряко обвързани и не влияят едни на други, за да окажат значителен ефект при определяне справедливата стойност на инвестиционните имоти.

За всички свои инвестиционни имоти, предоставени за използване от трети лица, Дружеството сключва договори за наем. Приходите от наеми, възникнали през годината, възлизат на 683 хил. лв. (2018 г.: 239 хил. лв.) и са включени в индивидуалния отчет за печалбата или загубата на ред „Приходите от инвестиции" (вж. Приложение 5). Не са признавани условни наеми. Преките оперативни разходи през годината, възникващи във връзка с тези имоти, възлизат на 181 хил. лв. (2018 г.: 73 хил. лв.) . Тези разходи включват данъци, местни такси, текущи ремонти и други и са представени в индивидуалния отчет за печалбата или загубата на ред „Други разходи за дейността" (вж. Приложение 10).

	Минимални лизингови постъпления			
	До 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Към 31 декември 2019 г.	740	2,253	1,197	4,190
Към 31 декември 2018 г.	347	476	-	823

Дружеството няма условни задължения по договорите за наем на инвестиционни имоти. Дружеството няма инвестиционни имоти, заложени като обезпечения.

18. Деривативни финансови инструменти

Към 31.12.2019 г. компанията няма открита позиция в деривати. Договорите за валутен лихвен суап, които са активни към 31.12.2018 г., свързани с облигации на ЗУНК в щатски долари, се закрити в началото на 2019 г.Представената по-долу таблица показва справедливата стойност на деривативните финансови инструменти, отчетени като активи или пасиви, заедно с техните номинални стойности. Номиналната стойност, отчетена брутно, е сумата на базовите активи на деривативе, референтните лихвени проценти или индекс и представлява базата, върху която се оценяват промените в стойността на деривативите. Номиналните стойности показват обема на неприключените в края на годината сделки и не са индикативни нито за пазарен риск, нито за кредитен риск.

	Активи	Пасиви	Номинална стойност	Активи	Пасиви	Номинална стойност
	2019 г.	2019 г.	2019 г.	2018 г.	2018 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Деривативи, държани за търгуване:						
Валутно-лихвени суапове	-	-	-	-	(383)	1,513
	-	-	-	-	(383)	1,513
Общо деривативни инструменти	-	-	-	-	(383)	1,513

Към 31 декември 2019 г., Дружеството няма позиции в деривативи.

Деривативни финансови инструменти, държани за търгуване

Сключените от Дружеството договори за хеджиране, които осигуряват икономическо хеджиране, но не отговарят на критериите за счетоводно отчитане на хеджирането, се третират като „Деривативи, държани за търгуване". Дружеството е сключило договори за валутно-лихвен суап EUR/USD, свързани със ЗУНК облигации в щатски долари. Тези деривативни инструменти не отговарят на изискванията на МСФО 9 „Финансови инструменти" за отчитане на хеджиране и промените в справедливата им стойност са отразени в индивидуалния отчет за печалбата или загубата.

Валутно-лихвени суапове

Суаповете са договорни споразумения между две страни за размяна на движения в лихвените проценти или валутните курсове. Обикновено при валутно-лихвените суапове се договаря размяна както на условните главници, които са в различна валута, така и на фиксирани или плаващи съответно за фиксирани или плаващи лихвени плащания, изчислени върху условните главници.

19. Финансови инструменти, освен деривативните финансови инструменти, и справедлива стойност на финансовите инструменти

(а) Финансови инструменти

Финансовите инструменти на Дружеството, различни от деривативните, са обобщени по категории, както следва:

	Прил.	Активи по справедлива стойност в ДВД	Активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	Активи по амортизирана стойност	Общо
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
2019 г.					
Депозити във финансови институции	19 (б)	–	–	615	615
Търговски и други вземания	19 (б)	–	–	1,641	1,641

19. Финансови инструменти, освен деривативните финансови инструменти, и справедлива стойност на финансовите инструменти (Продължение)

(а) Финансови инструменти (продължение)

	Прил.	Активи по справедлива стойност в ДВД	Активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	Активи по амортизирана стойност	Общо
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
2019 г.					
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	19 (в)	188,047	–	–	188,047
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата	19 (г)	–	82,698	–	82,698
Финансови активи по амортизирана стойност	19 (д)	–	–	8,062	8,062
Предоставени заеми	19 (б)	–	–	980	980
Парични средства	24	–	–	2,624	2,624
		188,047	82,698	13,923	284,667
2018 г.					
Търговски и други вземания	19 (б)	–	–	884	884
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	19 (в)	153,966	–	–	153,966
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата	19 (г)	–	45,551	–	45,551
Финансови активи по амортизирана стойност	19 (д)	–	–	8,125	8,125
Предоставени заеми	19 (б)	–	–	980	980
Парични средства	24	–	–	31,726	31,726
		153,966	45,551	41,715	241,232

Представената по-долу таблица прави сравнение между справедливите стойности на финансовите инструменти и техните балансови стойности:

	2019 г.		2018 г.	
	Балансова стойност	Справедлива стойност	Балансова стойност	Справедлива стойност
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Предоставени заеми, депозити, търговски и други вземания	3,236	3,639	1,864	2,423
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	188,047	188,047	153,966	153,966
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата	82,698	82,698	45,551	45,551
Финансови активи по амортизирана стойност	8,062	9,260	8,125	9,420
Общо	282,043	283,644	209,506	211,360

19. Финансови инструменти, основни деривативните финансови инструменти, и справедлива стойност на финансовите инструменти (Продължение)

(б) Предоставени заеми, депозити, търговски и други вземания

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Амортизирана стойност		
Предоставени депозити	615	–
Предоставени заеми	980	980
Предоставени заеми по застраховки „Живот"	881	712
Други вземания и аванси	760	172
Общо предоставени заеми, депозити, търговски и други вземания	**3,236**	**1,864**
Справедлива стойност		
Предоставени депозити	615	–
Предоставени заеми	1,384	1,539
Предоставени заеми по застраховки „Живот"	881	712
Вземания и аванси	760	172
Общо предоставени заеми, депозити, търговски и други вземания	**3,640**	**2,423**

Справедливите стойности на предоставените депозити и заеми са определени приблизително чрез сравнение на текущите пазарни лихвени проценти по депозити и по заеми, подобни по матуритет и валута, с предлаганите лихвените проценти при първоначалното им признаване.

През 2019 г. Дружеството има предоставен дългосрочен банков депозит в размер на 350 хил. щатски долара, при пазарна лихвена ниво и падеж 16.03.2020 г.

(в) Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в други всеобхватни доход

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Справедлива стойност		
Акции	188	189
Държавни облигации	114,974	96,927
Корпоративни облигации	72,885	56,850
Общо	**188,047**	**153,966**

В таблицата по-долу е представена информация за облигациите, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход по вид емитент:

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
България	76,336	62,306
Франция	22,106	16,311
Нидерландия	13,010	7,150
Великобритания	11,496	14,592
Германия	9,543	2,995
Румъния	9,010	9,080
Испания	8,748	5,934
Ирландия	7,406	4,052
Полша	7,071	7,078
САЩ	6,347	8,142
Словакия	2,958	2,701
Швеция	2,433	2,394
Дания	2,103	2,064
Словения	2,000	2,001
Италия	1,933	1,811

19. Финансови инструменти, освен деривативните финансови инструменти, и справедлива стойност на финансовите инструменти (Продължение)

(в) Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход (продължение)

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Австралия	1,716	1,710
Чехия	1,135	1,070
Кайманови острови	847	-
Белгия	833	762
Финландия	828	812
Китай	-	812
Общо	**187,859**	**153,777**

(г) Финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Справедлива стойност		
Привлечени средства по инвестиционни договори	80,756	43,963
Облигации	1,942	1,588
Общо	**82,698**	**45,551**

В таблицата по-долу е представена информация за облигациите, отчитани по справедлива стойност през печалбата и загубата по вид емитент:

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
България	1,212	1,078
Румъния	730	510
Общо	**1,942**	**1,588**

Привлечените средства по инвестиционни договори включват инвестиции в колективни инвестиционни схеми. Дружеството има държавни ценни книги, емитирани от Р. България и Р. Румъния, деноминирани в евро.

(д) Финансови активи по амортизирана стойност

	2019	2018
	хил. лв.	хил. лв.
Амортизируема стойност		
Облигации	8,062	8,125
Общо	**8,062**	**8,125**

	2019	2018
	хил. лв.	хил. лв.
Справедлива стойност		
Облигации	9,260	9,420
Общо	**9,260**	**9,420**

Дружеството има държавни ценни книги, емитирани от Р. България, деноминирани в лева и евро.

19. Финансови инструменти, основни деривативните финансови инструменти, и справедлива стойност на финансовите инструменти (Продължение)

(е) Краткосрочен заем

„ДЗИ-Животозастраховане" ЕАД е извършвало активни репо-сделки през 2018 г. г., които се представят в индивидуалния отчет за финансовото състояние под формата на получен краткосрочен заем в размер на 38 млн. лева към 31.12.2017 г.. Репо-сделките са договорени в евро, със срок 1 седмица и обезпечени с български държавни ценни книжа. Изменението в амортизираната стойност (съответно и в справедливата стойност) на краткосрочния заем за периода, в размер на 37,960 хил. лв., произтича от парични потоци, свързани с дейности по финансиране. Към 31 декември 2018 Дружеството няма експозиция от краткосрочни заеми. Изменението по репо-сделки през годината е представено в следната таблица:

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
на 1 януари	-	**37,960**
(Плащания) по репо-сделки през годината	-	(293,814)
Постъпления по репо-сделки през годината	-	255,854
на 31 декември	-	-
Нетна увеличаване/ (намаление) на обема репо-сделки, отразено в отчета за паричните потоци	-	(37,960)

(ж) Балансова стойност на финансовите инструменти, всеки деривативните и паричните средства:

	Прил.	Предоставени заеми, депозити и други вземания	Финансови активи по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	Финансови активи по справедлива стойност в печалбата или загубата	Финансови активи по амортизирана стойност	Общо
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Към 1 януари 2018 г.		**38,963**	**105,258**	**16,210**	**8,180**	**168,611**
Придобити, закупени		51,035	-	19,863	–	75,185
в т. ч. начислени лихви	5	70	2,277	37	287	2,671
Ефект от преоценка на дялове в инвестиционни фондове		-	-	(572)		(572)
Падежирали		(92,631)	(1,986)	(339)	(287)	(95,243)
Продадени		–	(40,503)	–	–	(40,503)
Загуби от справедлива стойност, отразени в отчета за всеобхватния доход		–	(3,820)	–	–	(3,820)
Загуби от справедлива стойност	7			(65)		(65)
Реализирана печалба	6		2,383			2,383
Възстановени обезценки	34	14	16	–	–	30
Начислени обезценки	34	(13)	(1)	–	-	(14)
Амортизационни преотчисления			58		(63)	(5)
Реклассификация		–	–	(333)	–	(333)
Курсови преоценки, отразени в отчета за всеобхватния доход		–	107	–	–	107
Увеличение от бизнес комбинации		496	92,462	10,787	–	103,745

19. Финансови инструменти, освен деривативните финансови инструменти, и справедлива стойност на финансовите инструменти (Продължение)

(ж) Балансова стойност на финансовите инструменти, освен деривативните и паричните средства: (продължение)

	Прил.	Предоставени заеми, депозити и други вземания	Финансови активи по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	Финансови активи справедлива стойност в печалби или загуби	Финансови активи по амортизирана стойност	Общо
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Към 31 декември 2018 г.		**1,964**	**153,966**	**45,551**	**8,125**	**209,586**
Придобити, закупени		58,450	33,196	34,132	288	126,266
в т. ч начислени лихви	5	51	3,566	43	288	3,948
Ефект от преоценка на дялове в инвестиционни фондове		-	-	6,329		6,329
Падежирали		(57,085)	(3,363)	(3,529)	(288)	(64,265)
Печалби от справедлива стойност, отразени в отчета за всеобхватния доход		-	5,246	-	-	5,246
Печалби от справедлива стойност	7	-	-	15	-	15
Реализирана печалба	6	-	3	-		3
Възстановени обезценки	34	13	35	-	1	49
Начислени обезценки	34	(6)	(23)	-	-	(29)
Амортизационни преначисления		-	(1,023)	-	(64)	(1,087)
Към 31 декември 2019 г.		**3,236**	**188,047**	**82,698**	**9,062**	**282,043**

Справедлива стойност на финансови активи и пасиви, които не се оценяват по справедлива стойност

По-долу са описани методологиите и предположенията, използвани за определяне на справедливите стойности на онези финансови инструменти, които не са отчетени по справедлива стойност във финансовия отчет, т.е. предоставени заеми, депозити, други вземания, финансови активи по амортизирана стойност и получени краткосрочни заеми.

Активи и пасиви, за които справедливата стойност се доближава до балансовата

За финансови активи и финансови пасиви, които имат краткосрочни падежи (по-малко от три месеца) се предполага, че балансовите стойности се доближават до справедливите стойности. Това предположение се прилага и за безсрочните депозити и спестовните сметки без посочен падеж. За други инструменти с плаващ лихвен процент се прави и корекция за отразяване на промяната в кредитния спред от момента на първоначалното признаване на инструмента.

Такива активи и пасиви, за които справедливите стойности се доближават до балансовата, са:

- търговски и други задължения,
- вземания и аванси,
- предоставени заеми по застраховка „Живот",
- малцинствени участия (акции) и
- краткосрочен заем.

19. Финансови инструменти, освен деривативните финансови инструменти, и справедлива стойност на финансовите инструменти (Продължение)

(а) Определяне и йерархия на справедливата стойност

Представената по-долу таблица показва анализ на финансовите инструменти, по ниво на йерархия на справедливата стойност:

Към 31 декември 2019 г.	Прил.	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо справедлива стойност
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови активи, оценени по справедлива стойност					
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата:	19 (г)				
Привлечени средства по инвестиционни договори		–	80,756	–	80,756
Държавни облигации		1,942	–	–	1,942
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в други всеобхватни доход:	19(в)				
Държавни облигации		114,974	–	–	114,974
Корпоративни облигации		72,885	-	-	72,885
Финансови активи, за които се оповестява справедлива стойност:					
Предоставени заеми	19(б)	–	–	1,384	1,384
Депозити	19(б)			615	615
Финансови активи по амортизирана стойност:	19(д)				
Държавни облигации		9,260	–	–	9,260
Общо финансови активи		**199,861**	**80,756**	**1,999**	**281,816**

Финансови пасиви	Прил.	Ниво 3	Общо справедлива стойност
		хил. лв.	хил. лв.
Задължения по инвестиционни договори	26	80,879	80,879
Общо финансови пасиви		**80,879**	**80,879**

Към 31 декември 2018 г.	Прил.	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Общо справедлива стойност
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови активи, оценени по справедлива стойност					
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата:	19(г)				
Привлечени средства по инвестиционни договори		–	43,963	–	43,963
Държавни облигации		1,588	–	–	1,588

19. Финансови инструменти, освен деривативните финансови инструменти, и справедлива стойност на финансовите инструменти (Продължение)

(з) Определяне и йерархия на справедливата стойност (продължение)

Към 31 декември 2018 г.	Прил.	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Обща справедлива стойност
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход:	19(в)				
Държавни облигации		96,927	-	-	96,927
Корпоративни облигации		56,850	–	–	56,850
Финансови активи, за които се оповестява справедлива стойност:					
Предоставени заеми	19(б)	–	–	1,539	1,539
Финансови активи по амортизирана стойност:	19(д)				
Държавни облигации		9,420	–	–	9,420
Общо финансови активи		**164,785**	**43,963**	**1,539**	**210,287**

Финансови пасиви	Прил.	Ниво 2	Общо справедлива стойност
		хил. лв.	хил. лв.
Задължения по инвестиционни договори	26	43,757	43,757
Деривативни финансови инструменти:			
Валутно-лихвени суапове	18	383	383
Общо финансови пасиви		**44,140**	**44,140**

Предоставените заеми представляват емитирал от Р. България външен дълг по законодателството на Федерална Република Германия. Състои се от заем за срок от 15 години, с дата на придобиване в декември 2013 г. и падеж в декември 2028 г., лихвен процент от 4.6%.

В категория Ниво 1 са включени финансовите активи и пасиви, които се оценяват изцяло или частично чрез справка с публикувани котировки на активен пазар. Финансов инструмент се счита за котиран на активен пазар, ако котираните цени са леснодостъпни и са на разположение редовно от борса, дилър, брокер, индустриална група, агенция за ценови услуги или регулаторна агенция и тези цени представляват цени за реални и редовно извършвани и справедливи пазарни сделки.

Финансовите активи и пасиви от Ниво 2 се оценяват чрез използването на оценителска техника, базирана на предположения, които се подкрепят от цени на подлежащи на наблюдение текущи пазарни сделки. За тези активи и пасиви ценообразуването се получава чрез стойности, базирани на котировки на брокери, инвестиции в частни капиталови фондове със справедливи стойности, получени чрез мениджъри на фондове и активи, които са оценени като се използват собствени модели на Дружеството, за които голямата част от предположенията могат да бъдат наблюдавани на пазара.

Финансовите активи, класифицирани в Ниво 2 на йерархията на справедливата стойност, представляват инвестиции в колективни инвестиционни схеми.

В края на 2019 г. „ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД класифицира в Ниво 2 на йерархията на справедливата стойност финансови пасиви с балансова стойност 80,879 хил. лв., (2018 г.: 44,140 хил. лв.). Дружеството е оценило тези финансови пасиви чрез използването на оценителска техника, базирана на пазарни данни.

19. Финансови инструменти, вкл. деривативните финансови инструменти, и справедлива стойност на финансовите инструменти (Продължение)

(з) Определяне и йерархия на справедливата стойност (продължение)

При определянето на справедливите стойности на финансови активи от Ниво 3 се използват входящи данни, които не са от пазар, подлежащ на наблюдение. Справедливите стойности се определят изцяло или частично като се използва оценителска техника (модел), базирана на предположения, които няма да подкрепени с цени от текущи наблюдавани пазарни сделки със същия инструмент, нито се базират на налични пазарни данни. Основните класове активи в тази категория са нетъргувани на борсите капиталови инвестиции в дружества с ограничена отговорност. Оценителски техники се използват до степента, в която няма на разположение подлежащи на наблюдение входящи данни, следователно са възможни ситуации, при които е налице малка, ако изобщо има такава, пазарна дейност за актива или пасива към датата на оценката.

Неподлежащите на наблюдение входящи данни отразяват собствените предположения на Дружеството относно предположенията, които участниците на пазара биха използвали при ценообразуването на актива или пасива (включително предположения за риска). Тези входящи данни се разработват въз основа на най-добрата информация, която е на разположение, която може да включва и собствени данни на Дружеството.

Към 31 декември 2019 г. и към 31 декември 2018 г. „ДЗИ-Животозастраховане" ЕАД оповестява справедлива стойност на предоставени заеми, депозити и други вземания, на финансови активи по амортизирана стойност и на получени краткосрочни заеми.

Към 31 декември 2019 г. във финансовия отчет вземанията и аванси, както и предоставените заеми по застраховка „Живот", са представени по амортизирана стойност, която се равнява на балансовата стойност, и са съответно 760 хил. лв. и 881 хил. лв. (2018 г. съответно 172 хил. лв. и 712 хил. лв.). Инвестиции в акции , представени като част от финансовите активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход в размер на 188 хил. лв. (2018 г.: 189 хил. лв.), са представени по цена на придобиване, която се счита за най-надеждна приблизителна оценка на справедливата стойност на тези капиталови инструменти.

Не са признати печалби от първия ден поради използването на оценителски техники, за които не всички входящи данни могат да бъдат наблюдавани на пазара.

(и) Компенсиране на финансови активи и финансови пасиви

В отчета за финансовото състояние Дружеството компенсира финансови активи и финансови пасиви само ако има упражнимо юридическо право да компенсира признатите суми, и има намерението да уреди на нетна база финансовия актив и финансовия пасив.

Таблицата по-долу показва финансовите активи и финансовите пасиви, които са компенсирани или подлежат на компенсиране към края на 2018 г.

	Ефект от компенсиране в отчета за финансовото състояние				
31 декември 2018 г.					**Некомпенсирани суми**
	Брутна стойност	**Компенсирана стойност**	**Нетна стойност, представена в ОФС**	**Суми, подлежащи на "сделално нетиране"**	**Нетна сума**
Финансови активи	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Деривативни финансови инструменти	1,173	(1,173)	-	-	-
Финансови пасиви					
Краткосрочен заем	1,556	(1,173)	383	-	-

20. Активи по презастрахователни операции

	Бележки	2019 г.	2018 г.
		хил. лв.	хил. лв.
Активи по презастрахователни операции в резерва за предстоящи плащания		50	69
Активи по презастрахователни операции в пренос-премийния резерв		939	459
Общо активи по презастрахователни операции	25	**989**	**528**

21. Данъци

(а) Отсрочен данъчен пасив

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Преоценка на финансови активи в друг всеобхватен доход	-	37
Увеличение от бизнес комбинации, в т. ч.		
Пасив по отсрочени данъци от разликата между счетоводната и данъчната балансова стойности на дълготрайни активи	-	88
Пасив по отсрочени данъци от разликата между счетоводната и данъчната балансова стойности на дълготрайни активи	735	498
Общо отсрочен данъчен пасив	**735**	**623**

(б) Отсрочен данъчен актив

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Провизия за неизползвани отпуски	7	4
Провизия за бонуси и неизплатени суми на физически лица	168	82
Задължения за доходи на персонала при пенсиониране	23	20
Актив по отсрочени данъци за активирани печалби и загуби	4	3
Изменение от бизнес комбинации, в т.ч.		
Провизия за неизползвани отпуски	-	*(4)*
Провизия за бонуси и неизплатени суми на физически лица	-	*23*
Общо отсрочен данъчен актив	**202**	**128**
Нетно отсрочен данъчен пасив	**533**	**495**

	Отчет за печалбата или загубата	
	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Отсрочени данъчни пасиви		
Ускорена амортизация за данъчни цели	(121)	(21)
Отсрочени данъчни активи		
Неползвани отпуски на персонала	7	
Неизплатени доходи на физически лица	63	44
Задължения за доходи на персонала при пенсиониране	3	3
Общо приход/(разход) за отсрочен данък, признат в отчета за печалбата или загубата	**(48)**	**26**

22. Вземания по застрахователни операции

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Дължими от притежателите на полици по застраховки "Живот" и по здравни застраховки	9,875	8,971
Дължими към притежателите на полици по инвестиционни договори	(1,212)	(617)
Общо вземания по застрахователни операции	**8,663**	**8,354**

Дружеството отчита приходите и вземанията от застрахователни премии на база на принципа на начисляването, като те се признават на база дължимите суми за целия период на покритие по силата на сключените през отчетния период застрахователни договори, както е оповестено в Приложение 2.5 (с) по-горе. Същите са представени в отчета за финансовото състояние като вземания по застрахователни операции. След изтичане срока на договора или при прекратяване валидността на договора вследствие на неплащане на дължими вноски, неполучените дължими премии се отписват. Частта от отписаните вземания, за които Дружеството е носило застрахователен риск през съответните отчетни периоди, са отчетат като обезщетения за вземания по несъбрани премии. Тези застрахователни вземания са определени като несъществени и са отписани директно от балансовата стойност. Ефектът за отчетния период е в размер на 4,364 хил. лв. (2018 г. : 3,830 хил. лв.), представени на ред Обезщетения за застрахователни вземания в индивидуалния отчет за печалбата или загубата.

23. Отсрочени аквизиционни разходи

	Прил.	Застрахователни договори	Инвестиционни договори без допълнителни, негарантирани доходи	Общо
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
към 1 януари 2018 г.		**3,997**	**463**	**4,460**
Възникнали през периода	10	241		241
Амортизация	10	(834)	(14)	(848)
Преоценка		-	68	68
Увеличение от бизнес комбинация		–	1,176	1,176
към 31 декември 2018 г.		**3,404**	**1,693**	**5,097**
Възникнали през периода	10	69	-	69
Амортизация	10	(1,248)	(109)	(1,357)
Преоценка		-	721	721
към 31 декември 2019 г.		**2,225**	**2,305**	**4,530**

24. Парични средства

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Парични средства в банки	2,609	31,712
Парични средства в брой	15	14
Парични средства	**2,624**	**31,726**

Балансовите стойности, оповестени по-горе, се доближават в разумна степен до справедливата стойност към датата на отчета за финансовото състояние.. Към 31.12.2019 г. блокираните парични средства по разплащателни сметки са в размер на 161 хил. лв. (2018 г.: 320 хил. лв.).

През представените отчетни периоди Дружеството не е осъществявало инвестиционни и финансови сделки, при които не са използвани пари или парични еквиваленти и които не са отразени в отчета за паричните потоци.

Дружеството е извършило оценка на очакваните кредитни загуби върху парични средства и парични еквиваленти. Оценената стойност е в размер под 0.1% от брутната стойност на паричните средства, депозирани във финансови институции, поради което е определена като несъществена и не е начислена във финансовите отчети на Дружеството.

25. Задължения по застрахователни договори

	2019 г.			2018 г.		
	Задължения по застрахователни договори	Презастраховане на задълженията	Нетно	Задължения по застрахователни договори	Презастраховане на задълженията	Нетно
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.			
Договори по животозастраховане	174,107	(989)	173,118	170,877	(528)	170,349
Договори по общо застраховане	264	–	264	289	–	289
Общо задължения по застрахователни договори	**174,371**	**(989)**	**173,382**	**171,166**	**(528)**	**170,638**

Дружеството не третира договорите по общо застраховане като отделен сегмент, тъй като те представляват незначителна част от дейността му и резултатите от него не се следят от Ръководството на Дружеството с цел вземане на управленски решения.

Брутните задълженията по животозастрахователни договори са представени в долупосочената таблица:

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Математически резерв	145,673	145,019
Резерв за предстоящи плащания	11,155	9,335
Преносо-премиен резерв	6,454	5,487
Резерв за бъдещо участие в печалбата	2,250	2,250
Допълнителен ЕАТ резерв	7,580	7,580
Допълнителен резерв за очаквано неблагоприятно отклонение от използваните технически основи	982	1,202
Резерв за бонуси и отстъпки	13	14
Общо задължения по животозастрахователни договори	**174,107**	**170,877**

(а) Задължения по спестовни животозастрахователни договори

	Брутo	Презастраховане	Нетно
2019 г.	**Задължения по спестовни застрахователни договори**	**Задължения по спестовни застрахователни договори**	**Задължения по спестовни застрахователни договори**
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Математически резерв и резерв за висящи плащания към 31 декември 2018 г.	157,182	-	**157,182**
Признат премиен приход (записани премии)	35,422	-	**35,422**
Разходи и комисиони	(6,515)	-	**(6,515)**
Изплатени задължения за смърт, изтекъл срок, откупи и обезщетения	(27,375)	-	(27,375)
Отписани премии	(2,889)	-	**(2,889)**
Възвръщаемост от инвестиции на математическия резерв	3,640	-	**3,640**
Отклонение от очакваните предположения	(262)	-	**(262)**
Математически резерв и резерв за висящи плащания към 31 декември 2019 г.	**159,203**	-	**159,203**

25. Задължения по застрахователни договори (Продължение)

(а) Задължения по застрахователни договори (продължение)

2018 г.	Бруто Задължения по застрахователни договори	Презастраховане Задължения по застрахователни договори	Нетно Задължения по застрахователни договори
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Математически резерв и резерв за висящи плащания към 31 декември 2017 г.	72,680	-	72,680
Приет премиен приход (записани премии)	25,322	-	25,322
Разходи в комисиони	(3,516)	-	(3,516)
Изплатени задължения за смърт, изтекъл срок, откупи и обезщетения	(17,863)	-	(17,863)
Отписани премии	(2,930)	-	(2,930)
Възвръщаемост от инвестиция на математическия резерв	1,738	-	1,738
Отклонение от очакваните предположения	(274)	-	(274)
Увеличение от бизнес комбинации	82,025	-	82,025
Математически резерв и резерв за висящи плащания към 31 декември 2018 г.	**157,162**	**-**	**157,162**

(б) Задължения по рискови застрахователни договори

	2019 г.			2018 г.		
	Задължения по рискови застрахователни договори	Презастраховане	Нетно	Задължения по рискови застрахователни договори	Презастраховане	Нетно
	хил. лв	хил. лв	хил. лв	хил. лв	хил. лв	хил. лв
Резерв за предявени претенции от застрахователни лица	2,851	(50)	2,801	675	-	675
Резерв за възникнали, но непредявени претенции	2,354	-	2,354	950	-	950
Увеличение от бизнес комбинации	-	-	-	3,123	(69)	3,054
Резерв за предстоящи плащания	**5,205**	**(50)**	**5,155**	**4,748**	**(69)**	**4,679**

25. Задължения по застрахователни договори (Продължение)

(б) Задължения по рискови застрахователни договори (продължение)

Резерв за предстоящи плащания по рискови застрахователни договори

	2019 г.			2018 г.		
	Задължения по застрахователни договори	Презастраховане на задължения	Нетно	Задължения по застрахователни договори	Презастраховане на задължения	Нетно
	хил. лв	хил. лв	хил. лв	хил. лв	хил. лв	хил. лв
Към 1 януари	**4,748**	**(69)**	**4,679**	**1,208**	**-**	**1,208**
Претенции възникнали през настоящата застрахователна година	10,932	(143)	10,789	6,586	-	6,586
Изплатени през годината претенции	(10,475)	162	(10,313)	(6,169)	-	(6,169)
Увеличение от бизнес комбинация	-	-	-	3,123	(69)	3,054
Към 31 декември	**5,205**	**(50)**	**5,155**	**4,748**	**(69)**	**4,679**

(в) Преносо-премиен резерв по рискови и допълнителни покрития на съществени живото-застрахователни договори

	2019 г.			2018 г.		
	Задължения по рискови застрахователни договори	Презастраховане	Нетно	Задължения по рискови застрахователни договори	Презастраховане	Нетно
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Към 1 януари	**5,487**	**(459)**	**5,028**	**4,170**	**(200)**	**3,970**
Записани премии	76,569	(2,784)	73,786	41,535	(935)	40,600
Спечелени премии	(75,603)	2,304	(73,299)	(41,483)	723	(40,760)
Увеличение от бизнес комбинация	-	-	-	1,265	(47)	1,218
Към 31 декември	**6,454**	**(939)**	**5,515**	**5,487**	**(459)**	**5,028**

(г) Резерв за предстоящи плащания по инвестиционни договори

В резерви за предстоящи плащания са включени 103 хил. лв. за 2019 г. (103 хил. лв. за 2018 г.) по инвестиционни договори с матурити падеж, но неизплатени на клиентите.

26. Задължения по инвестиционни договори

	2019 г.			2018 г.		
	Задължения по инвестиционни договори	Презастраховане	Нетно	Задължения по инвестиционни договори	Презастраховане	Нетно
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Задължения по инвестиционни договори без допълнителни, неотделими доходи	80,879	-	80,879	43,757	-	43,757

27. Задължения към персонала при пенсиониране

Сумите, признати в индивидуалния отчет за печалбата или загубата, са както следва:

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Разходи за текущ стаж	34	25
Разходи за лихви по задължение за доходи на наети лица	-	1
Общо	**34**	**26**

Промените в настоящата стойност на задължението за доходи на персонала при пенсиониране са както следва:

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
на 1 януари	**228**	**197**
Разходи за лихви	2	1
Разходи за текущ стаж	48	37
Изплатени доходи на персонала	(14)	(12)
Актюерски загуби	12	5
на 31 декември	**276**	**228**

Основните актюерски предположения, използвани при определяне на задължението за изплащане на дефинирани доходи на персонала при пенсиониране, са както следва:

	2019 г.	2018 г.
	%	%
Бъдещи увеличения на заплатите:	2.5	2.5
Процент на отпадащия (темп на текучество):	10.0	10.0
Норма на дисконтиране	0.22	0.75

Избраната норма за дисконтиране е определена на база на публикуваната информация за лихвен процент от БНБ за доходността на предлаганите на финансовия пазар в България инструментите за дългосрочни инвестиции (държавни ценни книжа, облигации по ЗУНК и др.) в края на 2019 г., съответно на 2018 г.

Предположението за ръст на работните заплати се базира на предоставената информация от Ръководството на Дружеството и е в размер на 2.5% годишен ръст спрямо предходния отчетен период.

Използвана е таблица за смъртност, базирана на общата смъртност на населението в България: Б 2015-2017.

В таблицата по-долу е представен количествен анализ на чувствителността на задължението за доходи на персонала при пенсиониране спрямо ключовите актюерски допускания:

Допускания	Дисконтов фактор		Ръст на работна заплата		Смъртност		Текучество	
Ниво на чувствителност	Увеличение с 0.25%	Намаление с 0.25%	Увеличение с 0.25%	Намаление с 0.25%	Увеличение с 0.25%	Намаление с 0.25%	Увеличение с 1%	Намаление с 1%
31 декември 2019 г.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Ефект върху пенсионното задължение – увеличение/(намаление)	(2)	2	2	(2)	(2)	2	(11)	11

27. Задължения към персонала при пенсиониране (Продължение)

Допускания	Дисконтов фактор		Ръст на работната заплата		Смъртност		Текучество	
Ниво на чувствителност	Увеличение с 0.25%	Намаление с 0.25%	Увеличение с 0.25%	Намаление с 0.25%	Увеличение с 0.25%	Намаление с 0.25%	Увеличение с 1%	Намаление с 1%
31 декември 2018 г.								
Ефект върху пенсионното задължение – увеличение/(намаление)	(2)	2	2	(2)	(1)	1	(8)	8

Анализът на чувствителността е направен чрез екстраполиране на ефекта от разумно очаквани промени в ключовите допускания върху салдото на пенсионното задължение в края на отчетния период.

В таблицата по-долу е представена матуритетната структура на задължението за доходи на персонала при пенсиониране на база на очакваните недисконтирани плащания:

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
до 1 година	120	108
от 2 до 5 години	179	159
над 5 години	1,190	784
Общо очаквани недисконтирани плащания	**1,489**	**1,051**

Към края на текущия отчетен период средната срочност на пенсионното задължение е 17.3 години през 2019 г. (15.9 години през 2018 г.).

28. Задължения към преастрахователи

	Суми, дължими по щетово преастраховане
	хил. лв.
Към 1 януари 2018 г.	**387**
Възникнали през годината	963
Уредени през годината	(823)
Увеличение от бизнес комбинация	258
Към 31 декември 2018 г.	**785**
Възникнали през годината	3,215
Уредени през годината	(2,730)
Към 31 декември 2019 г.	**1,270**

Отговорените по-горе балансови стойности се доближават до справедливата стойност към датата на отчета за финансовото състояние. Всички суми подлежат на изплащане в рамките на една година.

29. Задължения към застрахователни посредници и застраховани лица

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Комисионни на брокери	494	533
Комисионни на агенти	1,459	1,337
Комисионни по неизкасирани премии	836	647
Задължения към застраховани лица	392	341
	3,181	**2,858**

30. Търговски и други задължения

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Задължения за възнаграждения на персонала	1,269	888
Задължения за социални осигуровки и други данъци	581	339
Обезпечителен фонд	223	337
Търговски задължения и начислени разходи	780	620
	2,853	2,184

Отчетените по-горе балансови стойности се доближават до справедливата стойност към датата на отчета за финансовото състояние. Всички суми подлежат на изплащане в рамките на една година.

31. Активи с право на ползване и задължения по лизинг

Активи с право на ползване (по класове активи)

	31 Декември 2019	1 Януари 2019
	хил. лв.	хил. лв.
Земи и сгради	846	-
Превозни средства	30	-
В края на периода	**876**	**-**

Активи с право на ползване	Сгради	Превозни средства	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Отчетна стойност			
Към 1 януари 2019 г.	-	-	-
Ефект от МСФО 16 Лизинг	958	-	958
Придобити – нови договори за лизинг	277	35	312
Към 31 декември 2019 г.	1.235	35	1.270
Амортизации:			
Към 1 януари 2019 г.	-	-	-
Амортизация за годината	389	5	394
Към 31 декември 2019 г.	389	5	394
Нетна балансова стойност към 1 януари 2019 г.	-	-	-
Нетна балансова стойност към 31 декември 2019г.	846	30	876

Задължения по лизинг

	31 Декември 2019	1 януари 2019
	хил. лв.	хил. лв.
Краткосрочни лизингови задължения	359	341
Дългосрочни лизингови задължения	517	617
Общо лизингови задължения	876	958

31. Активи с право на ползване и задължения по лизинг (Продължение)

	31 Декември 2019 Минимални лизингови плащания	31 Декември 2019 Настояща стойност на лизингови плащания
	хил. лв.	хил. лв.
До 1 година	365	359
Между 1 и 5 години	530	517
Общо минимални лизингови плащания	**895**	**876**
Начислена със сумите представляващи финансови разходи	(19)	-
Настояща стойност на минималните лизингови плащания	**876**	**876**

Следните суми са признати в отчета за печалбата и загубата:

	МСФО 16 2019	МСС 17 2018
	хил. лв.	хил. лв.
Начислена амортизация на активите с право на ползване по класове активи		
Сгради	389	-
Превозни средства	5	-
Общо начислена амортизация	**394**	**-**
Разходи за лихви по лизингови задължения (включени във финансовите разходи)	4	-
Разходи, свързани с лизинги на активи с ниска стойност, които не са краткосрочни лизингови	29	-
Общи разходи за лизинг	**33**	**-**

Следните суми се признават в отчета за паричните потоци:

	МСФО 16 2019	МСС 17 2018
	хил. лв.	хил. лв.
Главници	393	-
Лихви	4	-
	397	-
Изходящ паричен поток от договори за лизинг – оперативна дейност	-	492
Изходящ паричен поток от договори за лизинг – финансова дейност	397	-
Общ изходящ паричен поток	**397**	**492**

32. Собствен капитал и резерви

32.1. Регистриран капитал

Регистрираният капитал на Дружеството се състои от 3,860,000 на брой напълно платени обикновени акции с номинална стойност в размер на 10 лв. за акция. Всички акции са с право на получаване на дивидент и ликвидационен дял и представляват един глас от общото събрание на акционерите на Дружеството. Едноличен собственик на капитала на Дружеството е Кей Би Си Иншурънс НВ, Белгия. През отчетните периоди няма промяна в състава и структурата на акционерния капитал. През 2019 г. Дружеството е направило разпределение на дивидент в размер на 13,107 хил. лв. или 3.39 лв. на акция.

32. Собствен капитал и резерви (Продължение)

32.2. Капиталови резерви

Капиталовите резерви в размер на 34,542 хил. лв. са образувани от Дружеството по чл. 246, ал. 2, т.1 и по чл. 246, ал. 2, т.4 от Търговския закон.

32.3. Преоценъчен резерв
Преоценъчният резерв включва следните елементи:

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Преоценъчен резерв на нефинансови активи	1,683	1,683
Преоценъчен резерв на финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	13,488	8,755
	15,171	10,438

Преоценъчният резерв на нефинансовите активи представлява основно реализната до справедлива стойност на преоценените активи през 2007 г. от страна на дейността към инвестиционни имоти, в следствие на промяна в начина на ползване.

33. Правила за управление на риска

(а) Управленски рамки

Основната цел на рамката за управление на риска и за финансово управление на Дружеството, е да се защитят акционерите от събития, които са пречка за последователното постигане на целите по отношение на финансовите резултати, включително невъзможността за реализиране на потенциалните приходи. Дружеството е разработило и въвело правила и процедури за управление и контрол на риска с цел да определи, управлява и контролира степента на финансов и застрахователен риск. Правилата и процедурите за управление и контрол на риска се приемат от Управителния съвет и се одобряват от Надзорния Съвет. Главната цел на рисковата политика е да наложи ясно определени параметри за операциите на Дружеството, така че да ограничи максимално потенциалното негативно влияние на рисковете върху финансовите резултати на Дружеството.

Дружеството е създало звено за управление на рисков с ясни правила на работа, одобрени от Управителния съвет, неговите комитети и свързаните комитети на изпълнителното ръководство. Отделите „Финансови рискове" и „Нефинансови рискове" са част от дирекция „Риск", която е на пряко подчинение на Изпълнителния Директор, отговарящ за „Финанси и Риск".

В обхвата на управляваните рискове от отдел „Финансови рискове" попадат:

- Застрахователен риск;
- Риск от управление на активите и пасивите, което включва компонентите на финансовия риск:
  - Ликвиден риск;
  - Валутен риск;
  - Риск от промяната на лихвените спредове;
  - Риск от промяната в цената на акциите;
  - Риск от промяната в цената на недвижимата собственост;
- Кредитен риск;
- Ликвиден риск.

В обхвата на управляваните рискове от Сектор „Нефинансови рискове" попадат:

- Операционен риск;
- Непрекъснатост на бизнеса.

Като част от Групата Кей Би Си, Дружеството изпълнява процедурите си по управление на риска в съответствие със стандартите и изискванията на Групата Кей Би Си. Тези стандарти включват следните елементи:

33. Правила за управление на риска (Продължение)

(а) Управленска рамка (продължение)

- Местен комитет за управление на риска
- Разработване на процедури и системи за идентифициране на рисковете, измерването им и отчитане на тяхното развитие;

Разработване на система от лимити и процедури, които определят рисковия толеранс на Дружеството и ограничават рисковата му експозиция.

(б) Цели, политики и подход за управление на капитала

Дружеството е установило следните цели, политики и подход за управление на капитала и за управление на рисковете, които се отразяват на капиталовата му позиция:

- за поддържане на необходимото ниво на стабилност на Дружеството и следователно за осигуряване на определена степен на сигурност за застрахованите лица;
- за разпределяне на капитала ефикасно и в подкрепа на развитието на бизнеса като се гарантира, че възвръщаемостта върху използвания капитал отговаря на изискванията на лицата, осигуряващи капитала и на акционерите;
- за запазване на финансова гъвкавост чрез поддържане на адекватна ликвидност и достъп до редица капиталови пазари;
- за хармонизиране на профила на активите и пасивите като се вземат под внимание вътрешнолрисъщите за бизнеса рискове;
- за поддържане на финансова сила в подкрепа на растежа на нашия бизнес и за удовлетворяване на изискванията на застрахованите лица, регулаторите и акционерите;
- за поддържане на стабилен кредитен рейтинг и добри капиталови съотношения, за да се подкрепят целите на бизнеса на Дружеството и да се увеличи максимално възвръщаемостта на акционерите.

При отчитането на финансовата стабилност, капиталът и платежоспособността се оценяват като се използват правилата на Групата Кей Би Си. Тези капиталови тестове се базират на изискваните нива на капитал и платежоспособност и редица предпазливи предположения по отношение на видовете поемани застрахователни продукти.

Политиката за управление на капитала на Дружеството по отношение на застрахователния бизнес е да поддържа достатъчно капитал за покриване на законовите изисквания, включително каквито и да били допълнителни суми, изисквани от регулатора.

Подход към капиталовото управление

Дружеството се стреми да оптимизира структурата и източниците на капитал, за да гарантира, че непрекъснато увеличава максимално възвръщаемостта за акционерите и притежателите на полици.

Подходът на Дружеството към управлението на капитала включва управление на активите, пасивите и рисковете по координиран начин, като регулярно се оценява дефицита между нивото на отчетения и изискания капитал и се предприемат подходящи мерки за поддържане на капиталовата позиция на Дружеството съобразно промените в икономическите условия и характеристиките на риска. Важен аспект от цялостния процес на управление на капитала на Дружеството е определянето на целеви норми на възвръщаемост, коригирани за отразяване на риска, които се хармонизират с целите за постигнати резултати и гарантират, че Дружеството остава фокусирано върху създаването на по-добри възвръщаемост за акционерите.

Основният източник на капитал, използван от Дружеството, са средства от собствениците на акционерния капитал и привлечени средства. Когато е ефикасно да се направи това, в допълнение към по-традиционните източници на финансиране, Дружеството използва и такива капиталови източници, като преструктуриране и секюритизации.

Капиталовите изисквания се прогнозират рутинно и периодично и се оценяват както спрямо прогнозния наличен капитал, така и спрямо очакваната вътрешна възвръщаемост, включително анализи на риска и чувствителността. Накрая, процесът е предмет на одобрение от страна на Управителния съвет.

33. Правила за управляване на риска (Продължение)

(б) Цели, политики и подход за управление на капитала (продължение)

Подход към капиталовото управление (продължение)

Дружеството е разработило рамки за Индивидуална оценка на капитала (ИОК) за идентифициране на рисковете и количествено определяне на техния ефект върху икономическия капитал. ИОК прави приблизителна оценка на това колко капитал е необходим за намаляване на риска от неплатежоспособност до малка степен на вероятност. ИОК се разглежда и при оценката на капиталовото изискване.

	2019 хил. лв.	2018 хил. лв.
Общо акционерни средства според финансовите отчети	185,116	186,939
Налични капиталови средства	**185,116**	**186,939**

(в) Регулаторна рамка

Регулаторните органи се интересуват основно от това да защитят правата на застрахованите лица и наблюдават строго застрахователните дружества, за да гарантират, че Дружеството управлява бизнеса подходящо в полза на застрахованите лица. В същото време регулаторните органи се интересуват и от това да гарантират, че Дружеството поддържа подходяща платежоспособна позиция, за да посрещне непредвидени задължения, възникващи в резултат на икономически сътресения или природни бедствия.

Бизнес операциите на Дружеството са предмет и на регулаторни изисквания в юрисдикциите, в които то функционира. Тези нормативни изисквания не само предвиждат одобрение и наблюдение на дейността, но налагат и определени рестриктивни разпоредби (например поддържане на минимални нива на собствени средства, които да осигурят платежоспособността на застрахователя, минимални капиталови изисквания и капиталова адекватност минимален гарантационен капитал) за свеждане до минимум на риска от неизпълнение и неплатежоспособност от страна на застрахователните компании за посрещане на непредвидени задължения при тяхното възникване. Дружеството е отговаряло на всички тези изисквания през цялата финансова година.

Всеки застраховател е длъжен по всяко време да разполага с допустими собствени средства, най-малко равни на капиталовото изискване за платежоспособност. Собствените средства на застрахователя включват основните собствени средства и допълнителните собствени средства.

Основните собствени средства на Дружеството представляват превишението на активите над задълженията, оценени съгласно глава единадесета от Кодекса за застраховането.

Допълнителните собствени средства включват елементи, различни от основните собствени средства, които могат да бъдат осигурени за покриване на загуби, (акредитиви и гаранции, други правно обвързващи ангажименти, възникнали в полза на застрахователя, съответно презастрахователя).

Капиталовото изискване за платежоспособност се изчислява съгласно стандартната формула въз основа на предположението, че застрахователят ще извършва своята дейност като действащо предприятие.

При изчисляване на капиталовото изискване за платежоспособност застрахователят взема предвид влиянието на техниките за намаляване на риска, при условие че кредитният риск и другите рискове, произхождащи от използването на такива техники, намират подходящо отражение в капиталовото изискване за платежоспособност. КИП се изчислява най-малко веднъж годишно и предстои резултатите пред надзорния орган – Комисията за финансов надзор.

Застрахователят е длъжен да поддържа допустими собствени средства, покриващи последното отчетено капиталово изискване за платежоспособност.

33. Правила за управление на риска (Продължение)

(в) Регулаторна рамка (продължение)

Основен показател, характеризиращ финансовата стабилност на застрахователите, е наличието на собствени средства, покриващи границата на платежоспособност, съгласно Кодекса за застраховането. За 2019 г. показателите на "ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД са следните:

- Граница на платежоспособност – 53,054 хил. лв.
- Собствени средства - 208,091 хил. лв.

Коефициентът на капиталовото изискване за платежоспособност (КИП) е 392%

Минималното капиталово изискване е минималният размер, на който трябва да се равняват допустимите основни собствени средства на застрахователя и се изчислява в съответствие с принципите, заложени в Кодекса за застраховането. Абсолютният минимален размер на МКИ за застраховател с лицензите на "ДЗИ - Животозастраховане" ЕАД е 12,400 хил. лв. Подробна информация е представена в бележка 34 б, 2 Ликвиден риск.

В допълнение към регулаторните изисквания, Дружеството има наложени и капиталови изисквания за платежоспособност от Групата Кей Би Си, които също се отчитат в процеса на управление на капитала на Дружеството.

Дружеството отговаря на всички външни наложени изисквания през цялата финансова година.

(г) Рамка за управление на активите и пасивите (УАП)

Финансови рискове възникват от отворените позиции по лихвени, валутни и капиталови инструменти, които са изложени на общи и специфични движения на пазара. Дружеството управлява своите активи и пасиви в обхвата на рамката за УАП, която е разработена за постигане на дългосрочна възвръщаемост върху инвестициите, която надвишава неговите задължения по застрахователните и инвестиционните договори. Основната техника на УАП на Дружеството е да се съпоставят активите с пасивите, възникващи по застрахователни и инвестиционни договори чрез препратка към типа на доходите и претенциите, дължими на застрахованите лица. За всяка ясно разграничена категория пасиви се поддържа отделен портфейл активи.

Рамката за УАП на Дружеството е интегрирана с управлението на финансовите рискове, свързани с другите финансови активи и пасиви на Дружеството, които не са пряко свързани със застрахователни и инвестиционни задължения и е неразделна част от политиката за управление на застрахователния риск, за гарантиране във всеки период на достатъчност на паричните потоци, които са на разположение за посрещане на задълженията по застрахователни и инвестиционни договори.

(д) Тенденции или рискове, които могат да влияят на ликвидността на Дружеството за 2020 г.

В светлината на последните събития от Март 2020 г. (Пандемията COVID 19), очакванията са за запазване стабилността на финансовите параметри, запазване на застрахователния портфейл и постигане на адекватна за ситуацията печалба от дейността, запазвайки устойчиви ликвидни и капиталови буфери.

Предприети са допълнителни мерки за ежедневен мониторинг и управление на ликвидните средства, както и мониторинг на пазарната стойност на портфейла от ценни книжа/облигации

Дружеството управлява своите активи и пасиви по начин, който й гарантира, че редовно и без забавяне може да изпълни ежедневните си задължения свързани с плащанията, както в нормални пазарни среди, така и в условията на криза. ДЗИ инвестира предимно в ликвидни активи и преобладаващата част от инвестиционния портфейл са Държавни ценни книжа, които са високо ликвидни и дружеството може да продаде за да покрие нарастващ обем на плащанията при изключителна ситуация. Също така ДЗИ поддържа достатъчно средства по разплащателни сметки (минимално необходими налични средства), които да може да обезпечат ежедневните плащания. ДЗИ инвестира за покритие на техническите резерви ДЗК - 88% деноминирани в лева и евро и средства по разплащателни сметки - 12%. Дружеството има одобрени лимити за използване на репо сделки с цел краткосрочно осигуряване на ликвидни средства.

33. Правила за управление на риска (Продължение)

(а) Тенденции или рискове, които могат да влияят на ликвидността на Дружеството за 2020 г. (продължение)

Освен, че наблюдава появяващи оперативни риск, Дружеството следи много внимателно случващото с това макроикономическо въздействие, включително влиянието на местните пазари на KBC Group от забавянето на растежа на БВП в Китай в момент, когато икономиката и вече е в крехко състояние. Финансовите пазари също изпитват силно чувствителност към рисковете, свързани с коронавируса, като фондовите пазари, лихвените проценти и цените на петрола намаляват.

Развитието в началото на 2020 г. (като пандемията COVID-19) ще наложи промяна на заложените в бюджета за следващата година финансови параметри. Въпреки че пазара е ситуация на сериозен стрес, досега това не е повлияло на ликвидността на ДЗИ.

Това е видно и от основните показатели по Платежоспособност II към 31 март 2020 г., които са посочени в таблицата по-долу:

	Общо собствени средства	КИП	МКИ	КИП коефициент	МКИ коефициент
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
31 март 2020 г.	206,296	53,495	13,374	386%	1543%

34. Застрахователни и финансов риск

(а) Застрахователен риск

Основният риск, пред който е изправено Дружеството, е, че реалните плащания на претенции и застрахователни суми, свързани с условията на сключените договори, биха могли да се различават от очакваните предположения.

Целта на Дружеството е да гарантира, че заделените застрахователни резерви са достатъчни за покриване на поетите задължения.

Поетите застрахователни рискове са обект на оценка, на база действащата андеррайтингова политика на Дружеството.

Дружеството има сключени договори за презастраховане с цел предпазване от евентуални събития, които могат да се отразят неблагоприятно на финансовата му устойчивост. Самозадържането на застрахователя е до определен размер, сумите над който автоматично се презастраховат. На презастрахователя се цедират сумите над самозадържането на всички сключените презастрахователни договори, каквато е случаят със застрахователите „Живот".

Животозастрахователни договори

Животозастраховането се отнася до застрахователно покритие за смърт или преживяване на застрахованото лице. Дългосрочните полици обикновено се сключват за срок над 5 години и имат клауза за откупна стойност. Застрахователят има възможност да промени премиите по полиците и трябва да предоставя покритие на риска при условие, че застрахованото лице внася премиите. Освен това животозастраховането включва и краткосрочни ежегодно подновяващи се рискови застраховки „Живот" и Медицинска застраховка.

Общото застраховане се отнася до продукти, осигуряващи обезщетение за имуществени или неимуществени вреди. Дружеството не е лицензирано за дейност по Общо застраховане, но изплаща обезщетения по застрахователни договори, които е сключило до 1998 г.

Класификация на договорите

Застрахователни договори са договори, при които Дружеството поема значителен застрахователен риск чрез компенсация на застрахованото лице или на друго ползващо лице (бенефициент), в случай на настъпване на специфично несигурно бъдещо събитие (застрахователно събитие), което може неблагоприятно на застрахованото лице.

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(а) Застрахователен риск (продължение)

Класификация на договорите (продължение)

Всеки риск, който не е класифициран като застрахователен, е финансов риск.

Инвестиционните договори са договори, свързани с финансов риск. Финансовият риск е рискът, свързан с евентуална бъдеща промяна в един или няколко от изброените: лихвени проценти, цена на ценни книги, пазарни цени, валутни цени, ценови индекс, кредитен рейтинг, кредитен индекс или друга променлива, при условие, че в случай на нефинансови променливи, променливата не е специфична за страните по договора.

Инвестиционните договори се класифицират допълнително като такива с или без допълнителни негарантирани доходи.

Договор, класифициран като „застрахователен", е такъв до края на периода си на действие, независимо от възможността застрахователният риск да намалее значително.

Договор, класифициран като „инвестиционен", може да бъде реклasифициран в бъдеще като „застрахователен", ако застрахователният риск стане съществен.

Застрахователните договори се класифицират като застраховки със спестовен елемент и рискови застраховки.

Спрямо описаната по-горе класификация договорите на „ДЗИ – Животозастраховане" ЕАД се разпределят както следва.

Застрахователни договори със спестовен елемент

Тези договори комбинират плащания при смърт със спестовен елемент. Клаузата за допълнителен, но негарантиран доход (участие в печалбата) се съдържа в застрахователните договори със спестовен елемент. За тях Дружеството формира и поддържа математически резерв:

- смесени застраховки „Живот": такъв полиов предлага изплащане на фиксирана в договора застрахователна сума в случай на смърт или при доживяване на договорения в полицата срок. Дружеството е формирало портфейл от застрахователни договори със спестовен елемент (смесени застраховки „Живот") и право на участие в печалбата от целеви инвестиции, свързани с вътрешни инвестиционни фондове;
- детски застраховки: представляват договори с фиксиран падеж, при които пълнолетното дете получава гарантирано на падеж (при навършени 18 или повече години) застрахователната сума, посочена в договора, независимо дали застрахованият е доживял или не края на срока;
- универсална застраховка: продукт, комбиниращ натрупване на спестовен фонд с минимална гарантирана доходност, с допълнително плащане на договорена застрахователна сума при смърт;
- пенсия: от края на 2008 г. и Еврогарант от 2014 г., 2015 и 2016 г. застраховки „Живот" с натрупване на спестовен фонд, при които е включена клауза за допълнителен, негарантиран доход за фиксиран период. Дружеството не отдели гарантираните елементи от правото за допълнителен, негарантиран доход и приема задължение за бъдещо разпределение на доходи върху целия договор. Това задължение е представено като част от математическия резерв в отчета за финансовото състояние на Дружеството;
- групови договори със спестовен елемент, сключвани от работодатели със срок от една година.

Рискови застраховки

Рисковите застраховки са краткосрочни договори обикновено със срок от една година и с право на ежегодно подновяване. Този вид договори се сключват по следните видове застраховки: рискови застраховки „Живот", и Медицинска застраховка и застраховки „Злополука", които осигуряват изплащане на застрахователната сума при смърт (смърт от злополука) или на обезщетения, свързани с нарушаване на телесната цялост. Тези тип застрахователни договори не предлагат плащания при доживяване или гарантирани откупни стойности.

34. Застрахователни и финансови риск (Продължение)

(а) Застрахователен риск (продължение)

Рискови застраховки (продължение)

За тази част от отчетените премии, които се отнасят за периоди на договорено покритие на риска след датата на отчета за финансовото състояние, се формира пренос-премиен резерв, отразен в отчета за финансовото състояние на Дружеството. Рисковите застраховки, предлагани от Дружеството са, както следва:

- Рискови застраховки „Живот";
- Медицинска застраховка;
- Застраховки „Злополука".

Към рисковите застраховки се отнасят и застраховките „Живот" на кредитополучатели. Това са застрахователни договори с фиксирани срокове и без допълнителни негарантиран доход (ДНД).

Тази категория включва групови кредитни животозастрахователни договори. Бенефициент по тези застрахователни договори е Обединена българска банка АД (ОББ), която предлага на индивидуалните си клиенти (кредитополучатели) групови кредитни застраховки живот. Кредитните застраховки живот защитават клиентите на Дружеството от последиците от събития (като например смърт или инвалидност), които биха оказали влияние върху способността на клиента или неговите лица да погасят задълженията си към финансовата институция. Изплатените гарантирани обезщетения при настъпването на конкретното застрахователно събитие са свързани с неуредените суми по заема. Нямa обезщетения при падеж или при отказ от продължаване на полицата. Продължителността на застрахователното покритие е равна на срока на заема, който е посочен в договора за заем.

Застрахователната премия се признава на база събрана и дължима премия. Някои от застрахователните договори включват еднократна премия, която се получава авансово в началото на всеки застрахователен период за целия период на покритие.

Други застрахователни договори включват схема за плащане на премията, която средна сумата на погасяване на заема за всеки кредитополучател. Всички премии се признават като приход (спечелени премии), пропорционално за периода на покритие. Частта от получената премия по действащи договори, която е свързана с нематериалните към датата на баланса рискове, се отчита като задължения по неспечелени премии, нетно от комисионни. Премиите се признават преди приспадане на комисионните.

Инвестиционни договори свързани с финансов риск

Договори, при които прехвърлянето на застрахователен риск към Компанията от застрахователя липсва не е съществено. Инвестиционният риск се поема от застрахователя. От 2007 г. Дружеството предлага договори, които се класифицират като инвестиционни със застрахователен компонент без допълнителни негарантирани доходи (предлаганите инвестиционни договори са със застрахователен компонент). ДЗИ не предлага договори с допълнителни негарантирани доходи: ДЗИ не предлага такива продукти.

Като премиен приход в отчета за печалбата или загубата на Дружеството се отчита само застрахователната премия, т.е. частта от премията, свързана с поетия застрахователен риск. Сумите, събрани по инвестиционните договори, които прехвърлят предимно финансов риск, като дългосрочни спестовни договори със застрахователен компонент, се отразяват в отчета за финансовото състояние на Дружеството. Сумите, събрани по тях, се кредитират в отчета за финансовото състояние на Дружеството директно като увеличение на депозитния компонент по застраховките.

Основните рискове, на които е изложено Дружеството, са следните:

Смъртност - риск от загуби, дължащи се на факта, че смъртността на застрахованите е по-висока от очакваната.

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(а) Застрахователен риск (продължение)

Основните рискове, на които е изложено Дружеството, са следните (продължение):

При изчисляването на застрахователните премии и математическия резерв, Дружеството използва таблици за смъртност на общо население на България и застрахователна таблица за смъртност. Застрахователната таблица за смъртност е базирана на смъртността на общото население на България, с допълнителни корекции, отразяващи поведението на застрахователната съвкупност, съставена от застрахованите лица в Дружеството. На годишна база, Дружеството прави анализ на смъртността на застрахованите лица по индивидуалните договори и съпоставя получените резултати с използваните таблици за смъртност. Допълнително се прави и анализ на смъртността на застрахованите лица по групови застрахователни договори.

Наблюдава се известна несигурност по отношение на влиянието на епидемиите и промените в стила на живот като тютюнопушене, хранителни навици и навиците за физическа дейност, които могат да доведат до влошаване на показателите за смъртност в бъдеще.

Загуба на работоспособност (инвалидност) - риск от загуби, дължащи се на факта, че инвалидността при застрахованите е по-висока от очакваната.

Като задължително или избираемо покритие към застрахователните договори на Дружеството, се предлага трайно загубена или намалена работоспособност от злополука, или трайно загубена или намалена работоспособност от злополука и заболяване. Рисковите премии по този вид застрахователни договори се определят на базата на минален опит на Дружеството. На годишна база се прави анализ на настъпилите събития, свързани с този риск за застрахованите лица по индивидуални договори и се съпоставят получените резултати с използваните рискови премии. Допълнително се прави и анализ на загубата на работоспособността на застрахованите лица по групови договори.

Заболеваемост - риск от загуби, дължащи се на факта, че заболеваемостта на застрахованите е по-висока от очакваната.

Дружеството предлага допълнителен пакет „Особено тежки заболявания", който се включва към основното покритие на спектъра застраховки „Живот".

Откупи и отпадания

Процентът на откупите и отпаданията е фактор, който влияе върху портфейла на Дружеството. Ежегодно се извършва анализ на броя на откупите и отпаданията, както и на изплатените суми. Анализът се извършва отделно за всеки портфейл от договори.

Разходи - риск от загуби, дължащи се на факта, че действителните разходи на Дружеството, свързани с обслужване на портфейла на застрахованите лица, са по-високи от очакваните.

При определяне на застрахователните премии Дружеството отчита очакваните административни разходи за бъдещи периоди. На годишна база се съпоставят очакваните и действителните административни разходи на Дружеството.

Подписваческата стратегия на Дружеството е разработена така, че да гарантира, че рисковете, които се приемат за застраховане, са оценени надеждно по отношение на вида риск и нивото на застрахователна сума или обезщетение.

Подписваческите правила осигуряват подходящите критерии за подбор и оценка на рисковете. Това се постига чрез изискването на здравни декларации, медицински прегледи и изследвания, които да гарантират, на база на текущото здравословно състояние и семейната медицинска история, направените предположения при ценообразуването. Дружеството има право да откаже или отложи определени рискове.

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(а) Застрахователен риск (продължение)

Фактори за оценяване (продължение)

При рисковите застраховки „Живот" рискът се диверсифицира в зависимост от професията (рисковия клас), в която попада застрахованото лице или лица в групата (при груповите договори).

В допълнение, Дружеството презастрахова определени рискове с цел предпазване от събития, които могат да окажат неблагоприятно влияние върху финансовата му устойчивост.

От друга страна, Дружеството прилага политика на активно управление и контрол върху предявените претенции, които да намали или изключи възможността от неблагоприятно развитие на риска.

При инвестиционните договори Дружеството прави периодични начисления на рискови премии за смърт, като има право да променя тези начисления в зависимост от развитието на риска.

Застрахователният риск, описан по-горе, се влияе от правото на застрахованото/застраховащо лице да не плаща бъдещите премии или да прекрати преждевременно застрахователния договор.

Географската концентрация на задълженията на предприятието за животозастрахователни договори и задълженията за инвестиционен договор е концентрирана само в България. Разкриването се основава на страните, в които е писан бизнесът. Анализът не би бил съществено различен, ако се базира на държавата, в която се намират контрагентите.

	2019			2018		
	Брутен резерв	Презастраховане	Резерв нетно	Брутен резерв	Презастраховане	Резерв нетно
Животозастраховане						
Застраховка „Живот" и доходност	153,136	50	153,086	148,964	69	148,895
a) застраховка „Живот"	152,314	50	152,264	148,079	69	148,010
Застраховка живот (риск Смърт)	147,448	-	147,448	144,073	-	144,073
Срочна застраховка "Живот" - риск Смърт	4,866	50	4,816	4,006	69	3,937
b) доходност	823	-	823	885	-	885
Застраховка брак и раждане	5,436	-	5,436	6,331	-	6,331
З-ни свързани с инвестиционни фондове	9,148	-	9,148	9,789	-	9,789
Допълнителна застраховка	219	-	219	116	-	116
	167,939	50	167,889	165,200	69	165,131
Общо застраховане						
Застраховка Злополука	1,260	-	1,260	1,956	-	1,956
Застраховка Заболяване	4,908	939	3,969	3,721	459	3,262
	6,168	939	5,228	5,677	459	5,218
	174,107	989	173,118	170,877	528	170,349

Методи и предположения за изчисляване на задълженията по животозастрахователни договори (математически резерв)

Математическият резерв при класическите спестовни продукти се изчислява чрез използване на нето-премиен проспективен метод.
Математическият резерв е разликата между настоящата стойност на очакваните бъдещи застрахователни плащания и настоящата стойност на очакваните бъдещи нето премии без използване на шлемерова поправка (квота).

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(а) Застрахователен риск (продължение)

Методи и предположения за изчисление на задълженията по животозастрахователни договори (математически резерв) (продължение)

За Универсална застраховка Живот, застраховки Капитал и Еврогарант, математическият резерв се изчислява по ретроспективен метод и е равен на натрупания спестовен фонд към датата на изчисление.

Към брутния математически резерв, включително капитализираната стойност на пенсиите, са включени допълнително разпределената доходност по полиците и допълнителна сума за административни разходи. Математическият резерв и капитализираната стойност на пенсиите се изчисляват по проспективен метод от информационната система на Дружеството, по методика, определена от отговорния актюер.

Изчислението се основава на същите технически основи, с които са изчислени нето премиите, включително технически лихвен процент и таблицата за смъртност. Изчислението на математическия резерв и капитализираната стойност на пенсиите съответства на базата, при която са отчетени премийният приход в отчета за печалбата или загубата на Дружеството. Математическият резерв е изчислен като сума на математическите резерви на всяка полица, изчислени индивидуално от автоматизираната система за всяка действаща застраховка.

Основни предположения

Математическият резерв по смесени застраховки „Живот", детски застраховки, застраховки с право на участие в печалбата от нетени инвестиции, свързани с вътрешни инвестиционни фондове на Дружеството и Универсална застраховка, е изчислен при същите актюерски предположения, които са били използвани за изчисляване на нето премиите (включително технически лихвен процент и таблиците за смъртност) и са включени в одобрения застрахователно-технически план:

- Техническа лихва - 4%; 3%, 2.5%, 1.8%, 1.75%, 1.3%, 1.1% и 0.8% (за продукти в сила след октомври 2006 г.); 2.5% за Универсална и смесени застраховки „Живот"; 1.8% за дългосрочна рискова застраховка „Живот";
- Национални таблици за смъртност Б-1952/1968 (застрахователна), Б-1989/1991 (общо население), Б-1989/1999 (модифицирана застрахователна), Б-1989/2003 (общо население), Б-2011/2013 (общо население).

Поради възможните отклонения между застрахователно-техническите планове и действителните резултати, математическият резерв и капитализираната стойност на пенсиите са увеличени с допълнителен резерв за неблагоприятно отклонение от актюерските предположения - за продукти в система Лайф

Таблици за смъртност

Използваните таблици за смъртност са базирани на смъртността на общото население в България, като в някои случаи, по преценка на актюерите, се отчита и смъртността на застрахователната съвкупност (опитът на Дружеството).

Норма на дисконтиране

Базира се на техническата лихва, използвана при калкулациите на премиите, която е съобразена с практиката на пазара, нормативните изисквания и дългосрочната инвестиционна стратегия на Дружеството.

Административни разходи

Предположенията за разходи отразяват прогнозни разходи, изчислени при разумни предположения, които са свързани с поддържане и обслужване на действащите полици. Предположенията се основават на текущите нива на разходи, коригирани с процент на очаквана инфлация

Норми на анулиране

Отказените застраховки са свързани с упражняване на клаузата за доброволно прекратяване на полиците от страна на застрахованите лица. Дружеството регулярно извършва наблюдение и анализ на прекратените полици.

Нормите на откупуване не се вземат под внимание при изчисление на задълженията (математическия резерв).

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(а) Застрахователен риск (продължение)

Чувствителност

Анализът на чувствителността на резервите се базира на направени симулации, като последователно се променени основните фактори и предположения.

Основните фактори, които влияят на размера на резервите, са инфлация, смъртност, разходи, откупи и норма на дисконтиране. Дружеството е направило симулация за изчисление на ефекта от промяна в тези фактори.

В таблиците по-долу са описани влиянията на различните фактори и предположения върху размера на резервите по застрахователни договори:

Договори по животозастраховане

31 декември 2019 г.	Промяна в предположенията	Ефект върху брутните задължения	Ефект върху нетните задължения
		хил. лв.	хил. лв.
Смъртност	15%	138	138
Разходи	10%	3,534	3,534
Норма на откупуване	50%	(3,046)	(3,046)
Норма на дисконтиране	1%	(9,250)	(9,250)

31 декември 2018 г.	Промяна в предположенията	Ефект върху брутните задължения	Ефект върху нетните задължения
		хил. лв.	хил. лв.
Смъртност	10%	141	141
Инфлация	10%	2,636	2,636
Разходи	10%	749	749
Норма на откупуване	1%	(8,585)	(8,585)

Дружеството прави приблизителни оценки и предположения, които се отразяват върху отчетените суми, активи и пасиви в рамките на следващата финансова година. Приблизителните оценки и преценки се оценяват непрекъснато и се базират върху исторически опит и други фактори, включително очаквания за бъдещи събития, за които се счита, че са разумни при съществуващите обстоятелства.

Окончателно задължение, възникващо от щети, направени по застрахователни договори

Оценката на крайното задължение, възникващо от щети, направени по застрахователни договори, представлява най-важната счетоводна приблизителна оценка на Дружеството. Съществуват няколко източника на несигурност, които трябва да бъдат взети под внимание при оценката на задължението, което Дружеството ще трябва да плати в крайна сметка по такива щети.

Приблизителна оценка на бъдещи плащания по обезщетения и премии, възникващи от застрахователни договори

Определянето на задълженията по застрахователни договори зависи от предположенията, направени от Дружеството при изготвянето. Предположенията се правят за очакваната брой смъртни случаи за всяка от годините, в които Дружеството е изложено на риск. Дружеството базира тези приблизителни оценки върху стандарта за съответната индустрия и националните таблици за смъртността, които отразяват текущ исторически опит по отношение на всеки от смъртност, коригирани когато е уместно, за да отразят собствения опит на Дружеството. За договори, които застраховат риска от дълголетие се задела подходяща, но не прекомерно предпазлива, промяна за очаквани подобрения в нивата на смъртност. Очакваният брой смъртни случаи определя стойността на плащанията по обезщетения и стойността на оценъчните премии. Основният източник на несигурност са такива епидемии, като СПИН и широко-вариращи промени в стила на живот, като тютюнопушене и физическа нагрузка, които биха могли да доведат до това, бъдещите нива на смъртност да са много по-лоши от тези в миналото за възрастовите групи, в които Дружеството е изложено до голяма степен на риск от смъртност.

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(а) Застрахователен риск (продължение)

Приблизителна оценка на бъдещи плащания на обезщетения и премии, възникващи от застрахователни договори (продължение)

Някои от горепосочените обаче вече са взети под внимание от Дружеството, като например, теглото, тютюнопушенето, професионалните и физическите навици като се отчитат в процеса на сключване на застрахователните договори. Този риск се намалява и от непрекъснатите подобрения в здравеопазването и социалните условия. Поради това, експозицията на Дружеството на риск от смъртност, макар и да съществува, е ограничена.

Груповите кредитни животозастрахователни договори са договори с плащане на еднократна премия и редовна премия, чиито обезщетения се обвързани с непогасената сума по заема в момента на смъртта. Получените премии от всички застраховани лица като група, плюс възвръщаемостта върху инвестирането на тези премии за срока на покритието, се считат за подходящи за покриване на очакваните общи претенции за обезщетения при смърт, като се има предвид и това, че обезщетението, което е дължимо при смърт, намалява всяка година с постепенното намаление на непогасената сума по заема.

Всички групови кредитни животозастрахователни договори се подновяват ежегодно. В случай, че текущият опит се окаже по-неблагоприятен от предположенията в момента на ценообразуването, то премията може да бъде увеличена, съгласно условията на договора, така че чрез нея да бъде покрит евентуален дефицит, който би възникнал в противен случай.

Правят се приблизителни оценки и по отношение на бъдещите приходи от инвестиции, възникващи от активите обезпечаващи дългосрочните застрахователни договори.

Тези приблизителни оценки се базират върху текущата пазарна възвръщаемост, както и върху очакванията за бъдещото икономическо и финансово развитие.

Процес, използван за вземане на решение относно предположенията

За дългосрочни застрахователни договори с фиксирани и гарантирани срокове и с ДНД, приблизителните оценки се правят на два етапа. В началото на договора Дружеството определя предположенията във връзка с бъдещи смъртни случаи, възвръщаемост от инвестициите и административни разходи. Тези предположения се използват за изчисляване на задълженията за срока на договора. Към тези предположения се добавя марж за риска и несигурността. Тези предположения се „заключват" за срока на договора.

Впоследствие, за всяка следваща година се правят нови приблизителни оценки, за да се определи дали задълженията са адекватни в съответствие с последните приблизителни оценки.

Ако задълженията се преценят за адекватни, предположенията не се променят. Ако не са адекватни, предположенията се променят („незаключени"), за да отразят последните текущи приблизителни оценки. Основна черта на тестовете за адекватност на тези договори е, че ефектите от промените в предположенията при оценката на задълженията и свързаните активи не са симетрични.

Подобренията в приблизителните оценки не оказват влияние върху стойността на пасивите и свързаните с тях активи, докато пасивите не бъдат отчетени, докато съществено намаление в приблизителните оценки се признава незабавно, за да бъдат адекватни пасивите. Предположенията, използвани за застрахователните договори, описани в настоящото приложение, са както следва:

Смъртност

Избраната подходяща базова таблица за стандартните нива на смъртност е таблицата за периода 1997-1998, отразяваща смъртността на българското население по полове. Дружеството не разполага с достатъчна и надеждна база данни, за да изготви свои собствени таблици за смъртността. В допълнение, на пазара няма таблици за смъртността за застрахователни цели; има единствено таблици за смъртността на населението. Опитът с щетите за последните години сочи, че смъртността ще бъде много по-ниска от очакваната смъртност на населението.

34. Застрахователни и финансови риск (Продължение)

(а) Застрахователни риск (продължение)

Ликвидност

Нивата на ликвидност са взети от проучвания на пазарния опит, коригирани, когато е уместно, спрямо собствения световен опит на Дружеството.

Прекратяване/ продължаване

Беше извършено проучване на опита на Дружеството през последните години и бяха използвани статистически методи за определяне на подходящ процент прекратяване / продължаване.

Възвращаемост от инвестициите

Използваните оценъчни лихвени проценти са следните (които са целеви лихвени проценти):
За стари обичайни базови продукти в евро - 2.75%.
За нови обичайни базови продукти в евро - 2.50%.

Тези лихвени проценти се считат за достатъчно консервативни, но се наблюдава спад в средните очаквани лихвени проценти, и те са от 0.56% до 1.24% (нетно от разходи и провизии за неизпълнение) за дългосрочни фиксирани инвестиционни инструменти в евро.

Сегашното ниво на разходите за съответните продукти се взема като подходяща разходна база. Разходите за дейността се разделят на първогодишни и подновени полици и са изразени или като процент от премията, или като фиксирана сума на полица. За инфлиране на разходите е приет процент от 1.50%.

(б) Финансови рискове

(1) Кредитен риск

Кредитният риск е рискът, че една от страните по договор за финансови инструменти ще породи финансова загуба за другата страна по него, като не успее да изпълни дадено задължение.

За смекчаване на експозициите на Дружеството към кредитен риск са въведени следните политики и процедури:

- Политика на Дружеството за кредитен риск, която изисква оценката и определянето на това какво представлява кредитен риск за Дружеството. Спазването на политиката се наблюдава и нарушенията се докладват пред Комитета за контрол и управление на риска и капитала на Дружеството. Политиката се подлага регулярно на преглед за определяне на нейната уместност и за отразяване на промени в рисковата среда;
- Дружеството задели коректив за очаквани кредитни загуби към датите на отчета за финансовото състояние;
- Концентрацията на кредитен риск се разпределя между портфейл от инвестиции от финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата, финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, финансови активи по амортизирана стойност, предоставени заеми и депозити, търговски и други вземания и в по-малка степен краткосрочни и други инвестиции на Дружеството;
- Ограниченията върху експозициите на контрагентите на Дружеството се определят в съответствие с кредитните политики на Групата Кей Би Си;
- Нетни лимити на експозициите се определят за всеки контрагент или група контрагенти, географски и индустриален сегмент (т.е. лимити се определят за инвестициите в ларичните депозити, експозициите при валутна търговия и минималните кредитни рейтинги за инвестициите, които могат да бъдат притежавани);
- Презастрахователни договори се сключват с контрагенти, които имат добър кредитен рейтинг, а концентрацията на риска се избягва като се спазват насоките за политиките по отношение на лимитите на контрагентите, които се определят всяка година на ниво Кей Би Си Група;
- Поради настоящата финансова ситуация броят на контрагентите и матуритета на инвестициите е силно ограничен;
- Кредитният риск, свързан с клиентските салда, възниква от вероятността от премиите или вноските по време на гратисния период, посочен в общите условия на полицата, и съществува до неговото изтичане, след което полицата или се плаща, или се прекратява. Комисионите, платими на посредниците, се нетират срещу сумите на вземанията от тях за намаляване на риска от съмнителни вземания;

34. Застрахователни и финансови риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(1) Кредитен риск (продължение)

- Дружеството издава полици, обвързани с инвестиционни данове, в своята дейност. В бизнеса, обвързан с инвестиционни данове във фондове, застрахованото лице носи инвестиционния риск по активите, държани от фондовете, обвързани с инвестиционни данове, тъй като доходите по полиците са пряко обвързани със стойността на активите във фонда. Следователно, Дружеството няма съществен кредитен риск по финансови активи, обвързани с инвестиционни данове.

Кредитна експозиция според кредитните рейтинги

Таблицата по-долу представя информация относно експозицията на Дружеството към кредитен риск чрез класифициране на активите според кредитния рейтинг на контрагентите. Активите, свързани с инвестиционни договори, са включени в представената по-долу таблица в отделна колона, тъй като кредитният риск при този тип активи се носи от застрахованото лице.

31 декември 2019 г.

	Инвестиционен клас	Неинвестиционен клас; задоволителен	Застрахователни, свързани с инвестиционен фонд	Обезценения	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови и застрахователни активи					
Предоставени заеми	980	-	-	-	**980**
Депозити	615	-	-	-	**615**
Предоставени заеми по застраховка Живот	-	881	-	-	**881**
Други вземания	-	622	-	(37)	**585**
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход:					-
Държавни облигации	114,996	-	-	(22)	**114,974**
Корпоративни облигации	72,972	-	-	(87)	**72,885**
Акции	-	188	-	-	**188**
Финансови активи по амортизирана стойност					
Държавни облигации	8,064	-	-	(2)	**8,062**
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата:					
Привлечени средства по инвестиционни договори	-	-	80,756	-	**80,756**
Държавни облигации	1,942	-	-	-	**1,942**
Активи по презастрахователни операции	989	-	-	-	**989**
Вземания по застрахователни операции	-	8,663	-	-	**8,663**
Парични средства в банки	2,609	-	-	-	**2,609**
Общо	**203,167**	**10,354**	**80,756**	**(148)**	**294,129**

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(I) Кредитен риск (продължение)

Кредитна експозиция според кредитния рейтинг (продължение)

31 декември 2018 г.

	Инвести-ционен клас	Неинвести-ционен клас задовол-ителен	Застраховки, свързани с инвестиционен фонд	Обезценени	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови и застрахователни активи					
Предоставени заеми	980	-	-	-	980
Предоставени заеми по застраховка Живот	-	712	-	-	712
Други вземания	-	216	-	(44)	172
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход:					
Държавни облигации	96,953	-	-	(26)	96,927
Корпоративни облигации	56,945	-		(95)	56,850
Финансови активи по амортизирана стойност					
Държавни облигации	8,128	-	-	(3)	8,125
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата:					
Привлечени средства по инвестиционни договори	-	-	43,963	-	43,963
Държавни облигации	1,388	-	-	-	1,388
Активи по презастрахователни операции	528	-	-	-	528
Вземания по застрахователни операции	-	8,354	-	-	8,354
Парични средства в банки	31,712	-	-	-	31,712
Общо	**196,834**	**9,282**	**43,963**	**(168)**	**249,911**

Към 31 декември 2019 г. Дружеството има един депозит в „ОББ" АД. Към 31 декември 2018 г. Дружеството няма експозиция от срочни депозити.

Концентрацията на разплащателни сметки при свързани лица към 31 декември 2019 г. представлява 97% от стойността на пари и парични средства.

Дружеството класифицира като инвестиционен клас финансови активи, при които за контрагента е налице външен рейтинг. В неинвестиционен клас, задоволителен се посочени тези финансови и застрахователни активи, за които не е налице рейтинг от рейтингова агенция или имат кредитен рейтинг по-нисък от BBB, но Дружеството няма индикации к не очаква влошаване на кредитното качество на контрагента. Неинвестиционен клас, незадоволителен са финансови активи, за които Дружеството очаква влошаване на кредитното качество на контрагента. През представените отчетни периоди, Дружеството не е идентифицирало такива финансови активи. Представената по-долу таблица предоставя информация относно експозицията към кредитен риск на Дружеството към 31 декември 2019 г., като класифицира активите съгласно кредитния рейтинг на контрагентите според кредитната скала на Кредитната агенция на Standard&Poors. AAA е най-високият възможен рейтинг. Активи, които попадат извън обхвата на рейтинг AAA до BBB, се класифицират като такива със спекулативен рейтинг.Политика на Дружеството е да поддържа точни и последователни рейтинги за риск. Това дава възможност на Ръководството да се фокусира върху приложимите рискове и сравняването на експозициите. Рейтинговата система се поддържа от редица финансови анализи, комбинирани с обработена пазарна информация, за да се осигурят основните входящи данни за оценката на риска от контрагента.

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(1) Кредитен риск (продължение)

Кредитна експозиция според кредитните рейтинги (продължение)

31 декември 2019 г.	AAA	AA	A	BBB	Неклас-фицирани	Инвест. договори	Общо
	хил.лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови и застрахователни активи							
Предоставени заеми	-	-	-	980	-	-	980
Депозити	-	-	615		-	-	615
Предоставени заеми по застраховка живот	-	-	-	-	881	-	881
Вземания и аванси	-	-	-	-	585	-	585
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход							
Държавни облигации	1,640	10,406	15,649	87,279	-		114,974
Корпоративни облигации	-	2,233	33,838	36,814	-		72,885
Акции	-				188		188
Финансови активи по амортизирана стойност:							
Държавни облигации	-	-	-	8,062	-	-	8,062
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата:							
Държавни облигации	-	-	-	1,942	-	-	1,942
Привлечени средства по инвестиционни договори	-	-	-	-	-	80,756	80,756
Активи по презастрахователни операции	-	-	989	-	-	-	989
Вземания по застрахователни операции	-	-	-	-	8,663	-	8,663
Парични средства в банки	-	-	2,552	57	-	-	2,609
Общо	1,640	12,639	53,643	135,134	10,317	80,756	294,129

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(1)Кредитен риск (продължение)

Кредитна експозиция според кредитния рейтинг (продължение)

31 декември 2018 г.	AAA	AA	A	BBB	Неклас-ифицирани	Инвест. договори	Общо
	хил.лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови и застрахователни активи							
Предоставени заеми	-	-	-	980	-	-	980
Предоставени заеми по застраховка живот	-	-	-	-	712	-	712
Вземания и аванси	-	-	-	-	172	-	172
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход:							
Държавни облигации	1,678	5,123	12,728	77,398	-	-	96,927
Корпоративни облигации	-	2,146	25,383	29,321	-	-	56,850
Акции	-				188		188
Финансови активи по амортизирана стойност:							
Държавни облигации	-	-	-	8,125	-	-	8,125
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата:							
Държавни облигации	-	-	-	1,588	-	-	1,588
Привлечени средства по инвестиционни договори	-	-	-	-	-	43,963	43,963
Активи по презастрахователни операции	-	-	528	-	-	-	528
Вземания по застрахователни операции	-	-	-	-	8,354	-	8,354
Парични средства в банки	-	-	31,712	-	-	-	31,712
Общо	1,678	7,269	70,351	117,412	9,426	43,963	250,099

Кредитно качество на финансовите активи

Кредитното качество на финансовите активи, които не са просрочени, се оценява на база на информация за събираемостта след дата на баланса.

Представената по-долу таблица, предоставя информация относно експозицията на Дружеството в държавни и корпоративни ценни книжа, класифицирани като отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход и финансови активи, отчитани по амортизирана стойност според техния падеж към 31 декември 2019 г.

Падеж	Стойност към 31 декември 2019 г.	Стойност към 31 декември 2018 г.
хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
до 1 год.	7,889	5,648
над 1 год. до 3 год.	22,174	19,001
над 3 год. до 5 год.	52,340	37,208
над 5 год. до 15 год.	97,149	100,046
над 15 год.	16,369	-
	195,921	161,903

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(1) Кредитен риск (продължение)

Обезценка на финансови активи (очаквани кредитни загуби)

Изменението на коректива за очаквани кредитни загуби (ОКЗ) на финансови активи през периода е представено в следната таблица:

	Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	Държавни ценни книжа, отчитани по амортизирана стойност	Предоставени депозити	Търговски вземания	Общо
Коректив за загуби на 1 януари 2018 г.	-	-	-	32	32
Ефект от първо прилагане на МСФО 9	36	3	13	-	52
Коректив за загуби на 01 януари 2018 г. с първо прилагане на МСФО 9	36	3	13	32	84
Коректив за загуби, признат в отчета за печалбата или загубата, в т.ч.					
Коректив на новопридобити активи през периода	1	-	-	13	14
Отписан коректив на продадени или падежирали активи през периода	(16)	-	(13)	(1)	(30)
Увеличение от бизнес комбинация	100	-	-	-	100
Коректив за загуби на 31 декември 2018 г.	121	3	-	44	168
Коректив за загуби, признат в отчета за печалбата или загубата, в т.ч.					-
Коректив на новопридобити активи през периода	23	-	-	6	29
Отписан коректив на продадени или падежирали активи през периода	(35)	(1)	-	(13)	(49)
Коректив за загуби на 31 декември 2019 г.	109	2	-	37	148

Корективът за загуби на финансов актив първоначално е признат към 1 януари 2018 г., което е първата дата на прилагане на МСФО 9 за Дружеството. През периода не са наблюдавани съществени промени в кредитния риск по финансовите активи, които да доведат до изменение в периода на очакваните кредитни загуби, в посока от 12 месеца до срока на договора, и обратно.

Кредитно качество на финансовите активи

Кредитното качество на финансовите активи, които не са просрочени, се оценява на база на информация за събираемостта след дата на баланса.

Кредитното качество на вземанията от застрахователни операции, които не са просрочени, се оценява на база на информация за събираемостта след дата на баланса.

Ликвиден риск

Ликвидният риск е рискът, че Дружеството може да е изправено пред затруднения при посрещането на задълженията, свързани с финансовите инструменти. По отношение на катастрофичните събития също е налице ликвиден риск, свързан с времевите разлики между брутните парични плащания и очакваните възстановявания от презастраховане.

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(1) Кредитен риск (продължение)

Ликвиден риск (продължение)

Въведени са следните политики и процедури за ограничаване на експозицията на Дружеството към ликвиден риск:

- Дружеството ежедневно изплаща обезщетения и застраховки, които възникват при обичайната дейност;
- Дружеството ежедневно следи и контролира своите потребности от ликвидни средства чрез управление на входящите и изходящите парични потоци;
- Създадени са набор от правила за разпределение на активите, структури на лимити на портфейлите к профили на падеж на активите, за да се гарантира, че е на разположение достатъчно финансиране за посрещане на задълженията по застрахователни и инвестиционни договори;
- Поддържа се достатъчно ниво на парични средства и наличност, за да се финансира дейността и да се смекчат колебанията в паричните потоци.

„ДЗИ – Животозастраховане" ЕАД е обект на регулация от Комисията за Финансов Надзор (КФН), направление Застрахователен надзор. От началото на 2016 г. Дружеството е задължено да изпълнява изискванията за капиталова адекватност, наложени от Директива 2009/138/ЕО на Европейския Парламент (Платежоспособност II). Към края на всеки отчетен период Дружеството докладва количествени годишни форми в съответствие с изискванията на Платежоспособност II, които подлежат на преглед от независимия външен одитор. КФН ежегодно организира преглед на бизнеса на застрахователите с участието на независими външни лица и институции с висока професионална репутация. Целта на проверката е да се установят задълженията по застрахователни договори и да се оцени адекватността на техническите резерви по Платежоспособност II, както и да се провери спазват ли пруденциалните показатели – МКИ и КИП.

Дружеството е направило изчисление основните показатели по Платежоспособност II към края на 2019 г. и 2018 г., които са посочени в таблицата по-долу:

	Общо собствени средства	Общо собствени средства МКИ	КИП	МКИ	КИП коефициент	МКИ коефициент
	хил. лв.		хил. лв.	хил. лв.		
31 декември 2019 г.	208,091	208,091	53,054	13,263	392%	1,569%
31 декември 2018 г.	180,035	180,035	47,209	12,400	381%	1,451%

Структура на падежите

Таблицата по-долу обобщава структурата на падежите на финансови и застрахователни активи и финансови пасиви на Дружеството въз основа на оставащите недисконтирани договорни задължения, включително вземанията и задълженията по лихви.

За задължения по застрахователни договори и презастрахователни активи, профилите на падеж се определят на база очакваният момент на възникване на нетните парични изходящи потоци по признатите застрахователни задължения. Преносните премии в следващ отчетен период и дялът на презастрахователите в преносните премии в следващ отчетен период се изключват от анализа, тъй като те не са договорни задължения. Дружеството поддържа портфейл от лесно търгуеми и ренородни активи, които лесно могат да бъдат ликвидирани в случай на непредвидено намаление на паричните потоци. То разполага и с одобрени кредитни лимити за отделни контрагенти (за облигации и депозити в кредитни институции). По отношение на презастраховането, Дружеството прилага лимити, определени на групово ниво. Презастрахователните активи са представени на същата база както застрахователните задължения. Заемите и вземанията включват вземанията по договорната лихва.

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(1) Кредитен риск (продължение)

Структура на падежите (продължение)

В таблицата по-долу е представен анализ на договорените недисконтирани парични потоци на активите на Дружеството.

31 декември 2019 г.

	Балансова стойност	до 1 год.	Между 1-3 год.	Между 3-5 год.	Между 5-15 год.	Повече от 15 год.	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови и застрахователни активи							
Депозити във финансови институции	615	615	-	-	-	-	615
Предоставени заеми по застраховка							
Живот	881	881	-	-	-	-	881
Предоставени заеми	980	3	-	-	977	-	980
Вземания и аванси	759	759	-	-	-	-	759
в т.ч. финансови аранжии	320	320	-	-	-	-	320
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	188,047	9,708	28,104	48,406	89,987	13,780	189,985
Финансови активи по амортизирана стойност	8,062	351	703	5,033	2,836	-	8,923
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата							
Привлечени средства по инвестиционни договори	80,756	-	-	-	-	80,756	80,756
Държавни облигации	1,942	46	92	1,762	-	-	1,900
Активи по презастрахователни операции	989	989	-	-	-	-	989
Вземания по застрахователни операции	8,663	8,663	-	-	-	-	8,663
Парични средства	2,608	2,608	-	-	-	-	2,608
Общо активи							
	294,302	24,623	28,899	55,201	93,800	94,536	297,059

В таблицата по-долу е представен анализ на договорените недисконтирани парични потоци на пасивите на Дружеството.

31 декември 2019 г.	Балансова стойност	До 1 год.	Между 1-3 год.	Между 3-5 год.	Между 5-15 год.	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови и застрахователни пасиви						
Задължения по застрахователни договори, с изключение на пренос-премиен резерв						
Животозастраховане	174,107	15,810	26,659	37,302	90,627	170,398
Общо Застраховане	264	264	-	-	-	264
Задължения по инвестиционни договори	80,879	-	-	-	80,879	80,879
Задължения към презастрахователи	1,270	1,270	-	-	-	1,270
Задължения към застрахователни посредници и застраховани лица	3,181	3,181	-	-	-	3,181
Търговски и други задължения	1,004	1,004	-	-	-	1,004
Лизингови задължения	876	359	517	-	-	876
Общо пасиви	261,581	21,888	27,176	37,302	171,506	257,872

34. Застрахователни и финансови риск (Продължение)

(Б) Финансови рискове (продължение)

(2) Ликвиден риск (продължение)

Анализ на падежите (продължение)

В таблицата по-долу е представен анализ на договорените недисконтирани парични потоци на активите на Дружеството.

31 декември 2018 г.	Балансова стойност	до 1 год.	Между 1-3 год.	Между 3-5 год.	Между 5-15 год.	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Финансови и застрахователни активи						
Предоставени заеми по застраховка Живот	712	712	-	-	-	712
Предоставени заеми	980	-	-	-	980	980
Вземания и аванси	172	172	-	-	-	172
в т.ч. финансови аванси	*19*	*19*	-	-	-	*19*
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	153,966	8,183	25,385	43,681	83,625	160,874
Финансови активи по амортизирана стойност	8,125	259	643	717	10,338	11,957
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата						
Привлечени средства по инвестиционни договори	43,963	-	-	-	43,963	43,963
Държавни облигации	1,588	35	80	1,386	103	1,604
Активи по презастрахователни операции	528	528	-	-	-	528
Вземания по застрахователни операции	8,354	8,354	-	-	-	8,354
Парични средства	31,712	31,712	-	-	-	31,712
Общо активи	**250,100**	**49,955**	**26,108**	**45,784**	**139,009**	**260,856**

Анализ на падежите (недисконтирани инструменти)

В таблицата по-долу е предоставен анализ на договорените недисконтирани парични потоци на пасивите на Дружеството.

31 декември 2018 г.	Балансова стойност	До 1 год.	Между 1-3 год.	Между 3-5 год.	Между 5-15 год.	Над 15 год.	Общо
	хил. лв.	хил.лв.	хил.лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил.лв.	хил. лв.
Финансови и застрахователни пасиви							
Задължения по застрахователни договори, с изключение на пренос-премиен резерв							
Животозастра-ховане	165,390	20,013	34,586	34,866	67,792	8,133	165,390
Общо застраховане	289	289	-	-	-	-	289
Задължения по инвестиционни договори	43,757	-	-	-	43,757	-	43,757

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(2) Ликвиден риск (продължение)

Анализ на падежите (продължение)

Анализ на падежите (небрутирани инструменти) (продължение)

31 декември 2018 г.	Балансова стойност	До 1 год.	Между 1-3 год.	Между 3-5 год.	Между 5-15 год.	Над 15 год.	Общо
	хил. лв.	хил.лв.	хил.лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил.лв.	хил. лв.
Деривативни финансови инструменти	383	383	-	-	-	-	383
Задължения към презастрахователи	785	785	-	-	-	-	785
Задължения към застрахователни посредници и застраховани лица	2,858	2,858	-	-	-	-	2,858
Търговски и други задължения	957	957	-	-	-	-	957
Общо пасиви	**214,419**	**25,285**	**34,586**	**34,866**	**111,549**	**8,133**	**214,419**

Анализ на активите и пасивите по матуритети според очакванията от Дружеството падеж

Дружеството класифицира като текущи активи и пасиви с очакван матуритет до една година и като нетекущи такива, с очакван матуритет над една година.

31 декември 2019 г.	Текущи	Нетекущи	Активи, свързани с инвестиции по договори	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Нематериални активи	-	11,210	-	11,210
Репутация		2,023		2,023
Материални активи	-	9,074	-	9,074
Отсрочени аквизиционни разходи		4,530	-	4,530
Инвестиционни имоти	-	12,768	-	12,768
Инвестиции в дъщерни предприятия	-	115,425	-	115,425
Депозити във финансови институции	615		-	615
Предоставени заеми	3	977	-	980
Търговски и други вземания:				-
Предоставени заеми по застраховка Живот	881	-	-	881
Други вземания	760	-	-	760
в т.ч. финансови гаранции	320	-	-	320
Финансови активи по амортизирана стойност	132	7,930		8,062
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход	7,757	180,290		188,047
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата	30	1,912	80,756	82,698
Активи по презастрахователни операции	989	-	-	989
Вземания по застрахователни операции	8,663	-	-	8,663
Парични средства	2,624	-	-	2,624
Активи с право на ползване	-	876	-	876
Общо активи	**25,454**	**347,015**	**80,756**	**454,225**

34. Застрахователни и финансови риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(г) Ликвиден риск (продължение)

Анализ на падежите (продължение)

Анализ на активите и пасивите по матуритети според очакванията от Дружеството падеж (продължение)

31 декември 2019 г.	Текущи	Нетекущи	Пасиви, свързани с инвестиционни договори	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Задължения по застрахователни договори:				
Животозастраховане	15,810	158,297	-	174,107
Общо застраховане	264	-	-	264
Задължения по инвестиционни договори	-	-	80,879	80,879
Задължения към персонала при пенсиониране	121	155	-	276
Пасиви по отсрочени данъци	-	533	-	533
Задължения към презастрахователи	1,270	-	-	1,270
Търговски и други задължения и задължения към застрахователи и застрахователни посредници	6,034	-	-	6,034
Лизингови задължения	359	517	-	876
Задължения за данъци върху доходите	870	-	-	870
Общо пасиви	**24,728**	**159,502**	**80,879**	**265,109**

31 декември 2018 г.	Текущи	Нетекущи	Активи, свързани с инвестиционни договори	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Нематериални активи	-	15,651	-	15,651
Материални активи	-	9,362	-	9,362
Отсрочени аквизиционни разходи	7	5,090	-	5,097
Инвестиционни имоти	-	12,784	-	12,784
Инвестиции в дъщерни предприятия	-	115,425	-	115,425
Депозити във финансови институции	-	-	-	-
Кредити и вземания:				
Предоставени заеми по застраховка Живот	712	-	-	712
Други вземания	172	-	-	172
в т.ч. финансови аранжири	19	-	-	19
Предоставени заеми	3	977	-	980
Финансови активи по амортизирана стойност	133	7,992	-	8,125
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в друг всеобхватен доход	5,515	148,451	-	153,966
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата и загубата	35	1,553	43,963	45,551
Активи по презастрахователни операции	528	-	-	528
Вземания по застрахователни операции	8,354	-	-	8,354
Вземания от данък върху доходите	362	-	-	362
Парични средства	31,726	-	-	31,726
Общо активи	**47,547**	**317,285**	**43,963**	**408,795**

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(2) Ликвиден риск (продължение)

Анализ на активите (продължение)

Анализ на паричните и непаричните по матуритет според очакванията от Дружествения мениджмънт (продължение)

31 декември 2018 г.	Текущи	Нетекущи	Пасиви, свързани с инвестиционни договори	Общо
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Задължения по застрахователните договори:				
Животозастраховане	20,013	150,864	-	170,877
Общо застраховане	289	-	-	289
Задължения по инвестиционни договори	-	-	43,757	43,757
Задължения към персонала при пенсиониране	108	120	-	228
Пасиви по отсрочени данъци	-	495	-	495
Деривативни финансови инструменти	383	-	-	383
Задълженията към презастрахователи	785	-	-	785
Търговски и други задължения и задължения към застрахователи и застрахователни посредници	5,042	-	-	5,042
Общо пасиви	**26,620**	**151,479**	**43,757**	**221,856**

(3) Пазарен риск

Пазарният риск е рискът, че справедливата стойност на бъдещите парични потоци по финансовия инструмент ще варира поради промените в пазарните цени. Пазарният риск включва три вида риск: на обменните курсове (валутен риск), на пазарните лихвени проценти (лихвен риск) и на пазарните цени (ценови риск).

- Пазарният риск е извън контрола на Дружеството и като цяло не може да бъде диверсифициран. Основен метод за намаляване на пазарния риск и неговите компоненти е събирането и обработването на информация за макроикономическата среда и на тази база прогнозиране и приспособяване на инвестиционната политика към очакваните промени в средата.
- Съществуват политики за пазарен риск на Дружеството, включващи оценката и определянето на това какво представлява сериозен риск за Дружеството. Спазването на политиката се наблюдава и експозициите и нарушенията се докладват на Комитета за риска на Дружеството. Политиката се подлага регулярно на преглед за потвърждаване на нейната уместност и за отразяване на промените в рисковите среди.
- Съществува структура на определени лимити за разпределение на активите и портфейлите, целяща да осигури, че Дружеството инвестира в определени активи, които гарантират определени застрахователни задължения и се преглеждат с цел осигуряване на доходи и печалби за застрахователните линии, които отговарят на техните очаквания.
- Извършва се стриктен контрол върху дейностите свързани с управление на валутния риск.

(3а) Валутен риск

Валутният риск е рискът, че справедливата стойност на бъдещите парични потоци по финансовия инструмент ще варира поради промени във валутните курсове.

Основните сделки на Дружеството се реализират в евро и лева, и експозицията на валутен риск възниква основно по отношение на долара на САЩ. Към 31 декември 2019 г. финансовите активи и пасиви на Дружеството, деноминирани в евро, не пораждат валутен риск, тъй като в условията на установения валутен борд в страната, курсът на лева към еврото е фиксиран. Тъй като Дружеството представя финансовите си отчети в лева, последните могат да бъдат повлияни от движения на валутните курсове между валути различни от еврото и българския лев.

Финансовите активи на Дружеството са деноминирани основно в същите валути, както задълженията по застрахователните и инвестиционните договори. Следователно, основният валутен риск възниква от приемите активи и пасиви, деноминирани във валути, различни от тези, в които се очаква да бъдат уредени задълженията по застрахователни и инвестиционни договори.

34. Застрахователни и финансови риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(i) Пазарен риск (продължение)

(iа) Валутен риск (продължение)

Валутният риск се управлява ефективно от Дружеството чрез деривативни финансови инструменти. Сключват се форуърдни валутни договори за елиминиране на валутната експозиция на индивидуалните сделки във валута. Валутните форуърдни договори трябва да са в същата валута и при същите условия, както хеджираните позиции, за да се увеличи максимално ефективността от управлението на валутния риск. Дружеството не сключи такива форуърдни договори, които не е имало настъпили ангажимент.

В съответствие с политиките на Груп Кей Би Ск, Дружеството ограничи валутните си експозиции, като за тази цел през 2008 г., Дружеството е осъществило няколко сделки с деривативи с отчет ограничаването правилно на експозициите си в щатски долари.

Дружеството не е изложено на съществен валутен риск, поради факта, че голяма част от сделките основно в лева и евро и стойността на активите и пасивите, деноминирани в други валути, които отчита е несъществена. Стойността на активите в щатски долари е в размер на 616 хил. лв. (2018 г.: 1,907 хил. лв.), а тази на пасивите е 672 хил. лв. (2018 г.: 440 хил. лв.).

Дружеството няма значителна концентрация на валутен риск.

Представеният по-долу анализ се извършва за разумно възможни промени в основните променливи, като всички други променливи остават непроменени, като е показан ефектът върху печалбата преди данъци и собствения капитал, които се дължат на промените в справедливата стойност на паричните активи и пасиви, чувствителни към валутните промени, включително задължения по претенции по застрахователни договори. Корелациите на променливите оказва съществен ефект върху определянето на крайния ефект върху пазарния риск, но за демонстриране на ефекта, който се дължи на промените в променливите, те трябва да бъдат променяни на индивидуална база. Трябва да се отбележи, че движенията в тези променливи са нелинейни.

	31 декември 2019 г.			31 декември 2018 г.	
Валута	Промяна в променливите	Ефект върху печалбата преди данъци	Ефект върху капитала	Ефект върху печалбата преди данъци	Ефект върху капитала
	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Американски долари	+10%	(6)	-	140	-
Американски долари	-10%	6	-	(140)	-

Използваният метод за изчисляване на информация за чувствителността и осъществените промяната не се променени спрямо предходния период.

(iб) Лихвен риск

Лихвеният риск е рискът, че стойността на бъдещите парични потоци по даден финансов инструмент ще варира поради промени в пазарните лихвени проценти.

Инструментите с плаващ лихвен процент излагат Дружеството на риск на паричните потоци, докато инструментите с фиксиран лихвен процент излагат Дружеството на риск на справедливата стойност.

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(3) Пазарен риск (продължение)

(3б) Ликвиден риск (продължение)

Политиката на Дружеството за ликвиден риск изисква от него да управлява този риск, като поддържа подходяща комбинация от инструменти с фиксирани и плаващи лихвени проценти. Политиката изисква от него да управлява падежите на лихвочувствителните активи и лихвочувствителните пасиви. Всяко несъвпадение между инструментите с фиксирани и плаващи лихвени проценти и техните падежи се управлява ефективно от Дружеството чрез деривативни финансови инструменти. Лихвите по инструменти с плаващи лихвени проценти се преоценяват на периоди от поне една година. Лихвите по инструменти с фиксирани лихвени проценти се определят в първоначалния момент на придобиване на финансовия инструмент и са фиксирани до падежа му.

През последните пет години се предприети мерки за постепенно увеличаване на падежната структура на портфейлите с цел намаляване на лихвения риск за Дружеството. Оценки на паричните потоци, както и въздействието на движенията на лихвените проценти, свързани с инвестиционния портфейл и застрахователните резерви, се моделират и преглеждат регулярно. Основната цел на тези методи е да отразяват нетните промени в стойността на активи и пасиви, произтичащи от движенията на лихвените проценти.

Макар че е по-трудно да се измери чувствителността на застрахователните пасиви към евентуални промени в лихвените нива отколкото тези на свързаните активи, ръководството на Дружеството счита, че движенията в лихвените проценти ще предизвикват промени в стойността на активите, които значително ще компенсират промените в стойността на пасивите, свързани с основните продукти.

Моделите, които се използват за описание на чувствителността на задълженията по отношение на лихвения процент, се базират на стандартите на Групата Кей Би Си и се преглеждат всяка година.

Стойността на активите на Дружеството зависи от движенията на пазарните лихвени проценти. Дружеството е изложено на риск от колебание в лихвените проценти, тъй като доходността на лихвочувствителните активи се променя в резултат от промените в пазарните лихвени проценти. По отношение на плаващите лихвени проценти Дружеството е изложено на риск в зависимост от дисбаланса между тях и/или с привързан съответстващ финансов инструмент. За оценка на очакваната матуритет на задълженията са използвани вътрешни модели, които позволяват по-прецизно разпределение на пасивите според тяхната продължителност. В резултат на направените през 2010-2017 г. дългосрочни инвестиции, намаляват късите позиции на активите относно задълженията, което води до намаляването на лихвения риск.

Представеният по-долу анализ се извършва за разумно възможни промени в основните променливи, като всички други променливи остават непроменени, които се показва ефектът върху печалбата преди данъци (дължащ се на промените в справедливата стойност на финансовите активи и финансовите пасиви с плаващ лихвен процент) и собствения капитал (което отразява корекциите в печалбата преди данъци и преоценката на финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход с фиксирани лихвени проценти). Корелациите на променливите ще имат съществен ефект при определянето на крайното влияние върху лихвения риск, но за демонстрирана на ефекта, който се дължи на промени в променливите, те трябва да бъдат променени на индивидуална база. Трябва да се отбележи, че промените в променливите не са линейни.

Ефектът на промяна в лихвените равнища, изследван в представените по-долу таблици, би се отразил на справедливите стойности на лихвочувствените финансови активи, отчитани по справедлива стойност в другия всеобхватен доход и съответно в собствения капитал на Дружеството. Лихвочувствените кредити и вземания, отчитани по амортизирана стойност, се олихвяват с фиксирани лихвени проценти, поради което не са изложени на риск от промяна на основните лихвени равнища.

	Промяна в лихви (базисни точки				в хил. лв.
		Лева	*Евро*	*Американски долар*	*Общо*
	+100 b	(2,809)	(4,640)		(7,449)
31 декември 2019 г.	-100 b	3,263	4,937		8,200
	+100 b	(1,971)	(16,018)	--	(17,989)
31 декември 2018 г.	-100 b	1,227	6,926		8,153

34. Застрахователни и финансови рискове (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(3) Пазарен риск (продължение)

(3б) Лихвен риск (продължение)

Средният ефективен лихвен процент на лихвоносните финансови активи на Дружеството към 31 декември 2019 г. е 2.67% (2018 г.: 3.12 %).

(3в) Ценови риск

Рискът за цената на капиталовите инструменти е рискът, че справедливата стойност на бъдещите парични потоци по даден финансов инструмент ще се колебае, поради промени в пазарните цени (различни от произтичащите в резултат на лихвения или валутния риск), независимо дали тези промени са причинени от фактори, специфични за индивидуалния финансов инструмент или неговия емитент, или фактори, засягащи всички сходни финансови инструменти, търгувани на пазара.

Политиката на Дружеството за ценовия риск, изисква от него да управлява тези рискове, като определя и наблюдава целите и ограниченията върху инвестициите, плановете за диверсификация, лимитите по инвестициите във всеки държава, сектор и пазар и планираното използване на деривативни финансови инструменти.

Концентрацията на финансовите активи, които се отчитат по справедлива стойност по отношение на емитентите е както следва:

	2019г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
България	77,347	63,385
Франция	22,106	16,311
Нидерландия	13,010	7,350
Великобритания	11,496	14,592
Германия	9,549	2,995
Румъния	9,741	9,590
Испания .	8,748	5,934
Ирландия	7,406	4,052
Полша	7,071	7,078
САЩ	6,347	8,142
Словакия	2,958	2,701
Швеция	2,433	2,394
Дания	2,103	2,064
Словения	2,000	2,001
Италия	1,933	1,811
Австралия	1,716	1,710
Чехия	1,135	1,070
Кайманови острови	847	-
Белгия	833	762
Финландия	828	812
Китай	-	812
Общо	**189,881**	**155,366**

Анализ на чувствителността на финансовите активи към ценови риск

Като част от инвестиционната стратегия на Дружеството за намаляване както на застрахователния, така и на финансовия риск, Дружеството съпоставя инвестициите си със задълженията, възникващи по застрахователни и инвестиционни договори, като цели запазване към падежа на ползите, които подлежат на плащане на притежателите на договори.

34. Застрахователен и финансов риск (Продължение)

(б) Финансови рискове (продължение)

(3) Пазарен риск (продължение)

(3в) Ценови риск (продължение)

Последният по-долу анализ се извършва за разумно възможни промени в основните променливи, като всички други променливи остават непроменени. Показва се ефектът върху печалбата преди данъци (което се дължи на промените в справедливата стойност на финансовите активи и пасиви, отразени в отчета за печалбата или загубата) и собствения капитал (което отразява корекциите в печалбата преди данъците и промените в справедливата стойност на финансовите активи, отразени в отчета за промени в собствения капитал). Корелацията на променливите има основно съществено влияние при определянето на крайната справедлива стойност или амортизираната стойност на финансовите активи, различни от деривативни финансови инструменти, но за да се демонстрира ефектът, дължащ се на промените в променливата, те трябва да бъдат променени на индивидуална база. Трябва да се отбележи, че промените в тези променливи не са линейни.

		31 декември 2019 г.		31 декември 2018 г.	
	Промяна в променливите	Ефект върху печалбата преди данъци	Ефект върху капитала	Ефект върху печалбата преди данъци	Ефект върху капитала
		хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.	хил. лв.
Валутен курс	+ 10 %	(6)	(6)	140	140
Фондова борса	+ 10 %	-	-	-	-
Валутен курс	- 10 %	6	6	(140)	(140)
Фондова борса	- 10 %	-	-	-	-

35. Операционен риск

Операционният риск се изразява в отклонение от очакваните резултати, произтичащо в резултат на неадекватни или неефективни вътрешни процеси, хора и системи, или в следствие на външни събития.

За Управление на операционния риск и при прилагане и разработване на методи, политики и процедури, Дружеството използва действащата методика и стандарти на Групата Кей Би Си. Главни инструменти за управлението на операционния риск са:

- База данни за операционни събития, довели до реализирана загуба;
- Оценки и анализи на случили се операционни събития във финансовия сектор;
- Организиране на работни групи за извършване на самооценка на експозициите към операционен риск;
- Мониторинг и анализ на ключови рискови индикатори в регулярната оперативна дейност.

Управлението на Операционния риск е обособено в дирекция „Риск", отдел „Нефинансови рискове" като обхвата на дейността е в подчинение на ресора на Изпълнителния директор „Финанси и риск".

За целите на управлението на Операционния риск функционира Местен комитет за управление на риска с председател Изпълнителен директор „Финанси и риск" и членове Главен изпълнителен директор, Главен търговски директор, Изпълнителен директор „Общо застраховане и корпоративно застраховане, Изпълнителен директор „ Животозастраховане и Банково застраховане", Директор „Законосъобразност", Ръководител Специализирана служба за "Вътрешен одит и контрол" както и други представители.

Като подкомитет на Местния комитет за управление на риска функционира и Комитет за контрол на търговската мрежа. Той има за цел идентифициране и управление на рисковете в търговската мрежа, като по-съществените от тях се докладват на Местния комитет за управление на риска.
Процесите по мониторинг и контрол на експозициите към операционен риск се осъществяват със съвместното участие на първа и втора линия на защита.

35. Операционен риск (Продължение)

Функцията за първа линия на защита при управлението на операционния риск се изпълнява от бизнес звената, а именно - управители на главни агенции и експерт/ръководител експерт или специалист/главен специалист „Операции и контрол" на местно ниво по страната, а на централно ниво – от Отговорниците по операционен риск, които са определени в следните дирекции и направления: Продукти Медицинско и Животозастраховане , Ликвидация Медицинско и Животозастраховане, Корпоративно застраховане, Финанси, Информационни Технологии, Информационна сигурност, Правна, Ликвидация автомобилно застраховане, Управление на неавтомобилни продукти общо застраховане, Управление на щети общо застраховане, Развитие на търговската мрежа и продажби, Брокерски бизнес. Функцията на Втора линия на контрол се изпълнява от отдел „Нефинансови рискове" и Комитета за контрол на търговската мрежа.

Работата на Дирекция „Риск" е в тясно сътрудничество както с отговорниците по операционен риск, така и с всички съответни контролни звена на дружествата от Групата на ДЗИ и колегите от направление „Управление на риска" на ниво Кей Би Си Груп.

Към момента са реализирани следните мерки за управление на операционния риск:

- Ежемесечни заседания на Местния комитет за управление на риск , като решенията и протоколите се превеждат за одобрение от УС;
- Комитет за приемане на нови продукти (в т.ч. преглед на действащи продукти, изменяеми на действащи продукти). Комитетът се състои от представители на Продуктовите дирекции, Дирекция "Развитие на търговската мрежа и продажби", Дирекция "Брокерски бизнес", "Актюерна, Управление на данни и Управленска информационна система", "Финанси", "Информационни технологии", Контролни и други звена. Комитетът е приел и функция за ревизиране на всички действащи продукти, като основен принцип е всеки продукт да се ревизира минимум веднъж на 3 години.
- Въведена е процедура за идентифициране и отчитане на операционни грешки/пропуски/проблеми;
- Ежемесечни заседания на Комитет за контрол на търговската мрежа. Дейността му е свързана със създаването на прозрачен и ефективен процес на мониторинг и контрол над дейността на застрахователните посредници - агенти, брокери и директни продажби (в това число и защита на интересите на Група ДЗИ от измами и нарушения, както и предотвратяването на сериозни инциденти, свързани с продажбите.

Към 31 декември 2019 г. с цел управление на операционния риск в различните звена от структурата на ДЗИ, са приети и въведени за изпълнение процедури и правила, свързани с действащите стандарти на Групата Кей Би Си по отношение на:

- Управление на жалби от клиенти;
- Управление на достъпа до ИТ приложения;
- Вътрешни правила за контрол и предотвратяване изпирането на пари и финансиране на тероризма;
- Вътрешни процедури за защита на служителите, които дават информация за злоупотреби и корупция в Дружеството;
- Управление на финансовите потоци при продуктите с инвестиционен характер;
- Счетоводен контрол;
- Класифициране на информацията;
- Управление на политическите промяна;
- Управление на ликвидационния процес;
- Управление на човешките ресурси.

В съответствие със Стандартите на Групата Кей Би Си за управлението на нефинансови рискове ДЗИ изготви оценка и анализ на взаимовръзките на Груповите ключови контроли за следните процеси:

- Животозастраховане;
- Общо застраховане;
- Управление на Правни рискове;
- Управление на Данъчни Рискове;
- Управление на непрекъсваемост на бизнеса;
- Управление на Риска и Капитала;
- Счетоводство и Финансова отчетност;
- Управление на Човешките ресурси;
- Корпоративна комуникация;
- Администриране на Клиенти;

35. Операционен риск (Продължение)

- Нови и активни продукти;
- Маркетинг и търговски комуникации;
- Електронни канали за комуникация с клиентите;
- Управление на посредниците;
- Управление на собствеността

В съответствие със Стандартите на Групата Кей Бк Си за управлението на нефинансовия риск ДЗИ извърши оценка и анализ на изискванията на Груповите ключови контроли за следните процеси:

- Управление на доставките;
- Информационни технологии;
- Информационната сигурност;
- Корпоративно управление;
- Аутсорсинг.

Заключенията от направения анализ са представени в изготвя за пълен доклад за Вътрешната контролна среда на ДЗИ. За всички идентифицирани ключови контроли, изпълнението на които все още не е на желаното ниво, е предложен план за действие. Като част от отговорностите на управлението на операционния риск е и осигуряване на непрекъснатостта на бизнес процесите, с които се цели поддържането на критичните бизнес функции, процеси и услуги, тяхното организиране, управление или възстановяване/ възобновяване в рамките на разумни срокове при непредвидено, изцяло или частично бизнес прекъсване. Обособен е Кризисен комитет с председател Главен изпълнителен директор и заместник председател – Изпълнителен директор „Финанси и риск". Заседанията на Кризисния комитет се провеждат като част от Местния комитет за управление на риска. През 2019 г. Група ДЗИ реализира редица инициативи, насочени към цялостно повишаване на информираността и осъзнатостта по отношение на управлението на операционен риск в компанията.

36. Неотменими ангажименти и условни задължения

Условни задължения
Срещу Дружеството има заведени правни искове от застрахования лица във връзка с предявени застрахователни обезщетения по задължителни застрахователни събития. Предявените по съдебен ред претенции са включени в Резерва за предявени, но неизплатени претенции със сумата на заведените частични или пълни искове, които за тях се начислява и дължимия лихвен процент за периода от датата на завеждане на съответния иск. Дружеството е страна по някои съдебни дела, които нямат съществен ефект върху финансовия отчет на Дружеството. Дружеството няма други условни задължения към 31 декември 2019 г.

Задължения по договори за оперативен лизинг

Договорите за оперативен лизинг включват договори за наем на офис сгради. Задълженията по неотменими договори за оперативен лизинг са следните:

	2019 г.	2018 г.
	хил. лв.	хил. лв.
Не по-късно от 1 година	-	374
По-късно от 1 година и не по-късно от 5 години	-	605
Повече от 5 години	-	7
Общо:	-	**986**

37. Оповестяване на свързани лица

Към 31 декември 2019 г. и 31 декември 2018 г. Дружеството има следните свързани лица:

- Кей Бк Си Груп НВ, Белгия - крайна компания-майка;
- Кей Бк Си Имюръанс НВ, Белгия – едноличен собственик на капитала;
- Кей Бк Си Банк НВ, Белгия - свързани лица под общ контрол;
- Дъщерни дружества на Кей Бк Си Груп НВ - свързани лица под общ контрол;
- Обединена Българска банка АД и дъщерните ѝ дружества- свързани лица под общ контрол;
- ОББ Интерлийз ЕАД и дъщерните ѝ дружества- свързани лица под общ контрол;
- ДЗИ - Общо застраховане ЕАД - дъщерно дружество.

37. Оповестяване на свързани лица (Продължение)

Дружеството реализира сделки със свързаните си лица в обичайния ход на дейността.

Сделки със собствениците	2019	2018
	хил. лв.	хил. лв.
Приходи от наеми	340	-
Разходи за такси	(149)	(133)
Платен дивидент	(13,107)	-

Сделки с дъщерни дружества	2019	2018
	хил. лв.	хил. лв.
Премиен приход	204	180
Получени услуги	(61)	(42)
Получени застрахователни обезщетения	14	-
Други продажби	482	-
Получени дивиденти	-	6,375

Сделки с други свързани лица под общ контрол	2019	2018
	хил. лв.	хил. лв.
Премиен приход	631	800
Изменение в премио-премийния резерв	1	580
Получени премии	1	672
Претенции, отстъпени на презастрахователи	162	-
Приходи от такси	242	54
Приходи от наеми	110	2
Продажба на активи	64	-
Разходи за комисиони	(10,051)	(1,205)
Отстъпени премии на презастрахователи	(455)	(252)
Изменение в резерва за предстоящи плащания, отстъпени на презастрахователи	(19)	-
Платени банкови такси	(133)	(115)
Наеми	(13)	(5)
Получени услуги	(41)	-
Разходи за лихви	-	(15)
Разходи за лихви по репо сделки	-	(11)
Получени заеми	-	60,435
Плащания по получени заеми	-	(60,435)
Плащания по получени заеми по репо сделки	-	(37,960)
Операции с деривативи	-	(208)

Разчети със свързани лица в края на годината	31.12.2019	31.12.2018
	хил. лв.	хил. лв.
- ядролични собственици		
Търговски вземания	16	-
Търговски задължения	19	71
- дъщерни дружества		
Търговски вземания	203	-
- други свързани лица под общ контрол		
Парични средства	2,713	30,890
Депозити във финансови институции	615	-
Предоставени гаранции	320	200
Вземания по застрахователни операции	16	1
Активи по презастрахователни договори	50	-
Търговски вземания	4	46

37. Оповестявания за свързани лица (Продължение)

Разчети със свързани лица в края на годината	31.12.2019 хил. лв.	31.12.2018 хил. лв.
Задължения за комисионни	1,190	1,333
Задължения по лизингови договори	62	-
Пренос-премиен резерв	1	19
Деривативни финансови инструменти	-	380
Задължения към презастрахователи	55	77

Условията и сроковете, свързани с вземанията и задълженията към свързани лица са оповестени в съответните пояснителни бележки. Те не се различават от обичайните условия, по които Дружеството сключва сделки с несвързани лица.

Съществената част от паричните средства и депозити на Дружеството се държат в открити разплащателни сметки в ОББ АД и KBC Bank NV. Сключените договори са при стандартните условия на Банката, като Дружеството не получава преференциални условия.

През периода няма признати разходи за обезценки, свързани с вземания от свързани лица.

Към 31 декември 2019 г. Дружеството има вземане в размер на 320 хил. лв. (2018 г.: 200 хил. лв.), което е свързано с издаване на банкови гаранции от страна на ОББ АД в полза на негови контрагенти.

Ключовият управленски персонал на Дружеството включва членовете на Управителния съвет и Надзорния съвет. Възнагражденията на ключовия управленски персонал включват следните разходи:

	2019 хил. лв.	2018 хил. лв.
Краткосрочни възнаграждения:		
Заплати и осигуровки, включително бонуси	264	261
Общо краткосрочни възнаграждения	264	261
Задължения към ключов управленски персонал	54	-

38. Събития след датата на индивидуалния отчет за финансовото състояние

Съществуването на нов коронавирус (Covid-19) бе потвърдено в началото на 2020 г. и се разпространи световен мащаб, причинявайки смущения в бизнеса и икономическата дейност. Дружеството счита наличието на коронавируса за некоригиращо събитие след датата на баланса. Глобалното разпространение на коронавирусната пандемия ще окаже натиск и се очаква да повлияе негативно върху резултати на Дружеството през 2020 г. (но няма да окаже влияние върху финансовото му състояние в края на 2019 г.) Въпреки новите регулаторни и / или секторни мерки, които правителството предприема всеки ден, на този етап е невъзможно да се направи надеждна оценка какви ще бъдат последствията за глобалната икономика и по-специално за банково-застрахователна група, от която е част ДЗИ-Животозастраховане ЕАД. Ръководството на Дружеството наблюдава внимателно ситуацията. Също така ръководството е възприело предпазлив и консервативен подход, въпреки че солидният капитал и ликвидни позиции на Дружеството са такива, че е в състояние да издържи екстремни ситуации.
Прогнозите на ръководството се основават на предположението, че коронавирусът и мерките, предприети за ограничаване на разпространението му, ще имат значително - но временно - отрицателно икономическо въздействие. Съгласно настоящите предположения, европейската икономика ще се свие през първото и второто тримесечие на 2020 г., преди постепенно да се възстанови през втората половина на годината. Очакванията, прогнозите и изказванията относно бъдещите развития се основават на предположения и оценки, направени при изготвянето на този доклад през месец април 2020 г.

Допълнителни оповестявания са представени в свързаните за последващи събития след датата на изготвяне на финансовия отчет в годишния индивидуален доклад за дейността, както и оповестяванията в приложение 34. „Правила за управление на риска" от настоящия финансов отчет.

Няма други значими събития, настъпили между датата на финансовия отчет и датата на отговарянето му за издаване, които да изискват оповестяване или да променят финансовото състояние на Дружеството.